

Kjære kunde,

Det gleder oss at du har valgt en bobil fra **HYMER**, og vi takker for den tillit du dermed viser vårt selskap.

Denne bruksanvisningen hjelper deg til å bli kjent med og bruke din bobilen. **Les og følg sikkerhetsanvisningene i kapittel 2.**

Henvend deg ved behov til en av våre **HYMER**-servicestasjoner. Disse verkstedene har medarbeidere som kjenner ditt kjøretøy og som står til disposisjon for deg. Vår oversikt over **HYMER**-servicestasjonene i Europa oppdateres regelmessig. Nyeste utgave får du hos vår kundeserviceavdeling eller din **HYMER**-forhandler.

I tillegg til bruksanvisningen gir vi deg også

- **en servicemappe med all informasjon om inspeksjonsintervaller og tetthetskontroller,**
- **separate bruksanvisninger for basiskjøretøyet og de ulike innebygde apparatene.**

Du vil sikkert ha mye glede av bobilen din. Vi ønsker deg god tur.

Du finner **HYMER GmbH & Co. KG** på Internett også, adressen er: <http://www.hymer.com>

Ditt **HYMER GmbH & Co. KG**

Følg alltid bruks- og betjeningsanvisningen fra chassisets produsent.

Begrepene som er brukt for vektangivelsene i denne bruksanvisningen er forklart i detalj en gang til på slutten av bruksanvisningen (juridiske merknader til vektrelaterte opplysninger). På hjemmesiden vår under "Vektinformasjon" på www.hymer.com/de/en/weight-information finner du mer informasjon om vektangivelser

1	Innledning..... 9	4.11	Bakre kamera 47
1.1	Generelt 9	4.12	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu..... 47
1.2	Miljøvernanvisninger..... 10	4.13	Motorlokk 47
2	Sikkerhet..... 11	4.14	Påfylling av spylevæske 48
2.1	Brannvern 11	4.15	Kontrollere oljenivå 49
2.1.1	Hvordan unngå brannfare..... 11	4.16	Fylle på drivstoff 49
2.1.2	Brannslukking 11	4.17	Sleping..... 50
2.1.3	Ved brann 11	5	Oppstilling av bobilen 51
2.2	Generelt 12	5.1	Håndbremse 51
2.3	Trafikksikkerhet 12	5.2	Stigtrinn 51
2.4	Kobling av tilhenger 14	5.3	Oppkjøringsklosser 51
2.5	Gassanlegg 14	5.4	Støttekloss 51
2.5.1	Generelle råd 14	5.5	Belysing for bakre område 52
2.5.2	Gassflasker 15	5.6	Støtter 52
2.6	Elektrisk anlegg 16	5.6.1	Generelle råd 52
2.7	Vannanlegg 16	5.6.2	Støttebein 53
3	Før kjøring 17	5.7	230 V-tilkobling 54
3.1	Første igangsetting 17	5.8	Kjøleskap 54
3.2	Tilleggslast..... 17	5.9	Markise 54
3.2.1	Begrep 18	6	Å bo i bobil 57
3.2.2	Beregning av tilleggslast..... 21	6.1	Dører 57
3.2.3	Lastsikring og lastfordeling 22	6.1.1	Sentrallås..... 57
3.2.4	Taklast 27	6.1.2	Boenhetsdør, utvendig 58
3.2.5	Bakre lasteluke / bakre oppbevaringsrom 28	6.1.3	Boenhetsdør, innvendig 58
3.3	Sykelstativ..... 31	6.1.4	Førerør, boenhetsdør, utvendig 59
3.4	Kobling av tilhenger 32	6.1.5	Førerør, boenhetsdør, innvendig..... 59
3.5	Tilhengerkobling 32	6.1.6	Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart..... 60
3.6	Stigtrinn..... 33	6.2	Utvendige luker..... 60
3.6.1	Stigtrinn..... 33	6.2.1	Klaffelås, ellipseformet 61
3.6.2	Stigtrinn førerør 33	6.3	Lufting..... 61
3.7	Elektrisk oppvarmbar frontrute 34	6.4	Vinduer 62
3.8	TV-anlegg 34	6.4.1	Passasjervindu 63
3.9	Gassregulator 35	6.4.2	Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing 63
3.10	Kjettinger..... 35	6.4.3	Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi 65
3.11	Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler 36	6.4.4	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu..... 65
3.12	Trafikksikkerhet 36	6.5	Takluker 66
4	Under kjøring..... 39	6.5.1	Vippe-takluke..... 67
4.1	Kjøring 39	6.5.2	Sveivetakluke (KLAKU) 68
4.2	Kjørehastighet 40	6.5.3	Takluke med sveiveløfting 69
4.3	Bremser 40	6.5.4	Takluke med vifte 70
4.4	Sikkerhetsbelter 40	6.6	Dreie seter 71
4.4.1	Generelt 40	6.7	Oppbevaringsrom 72
4.4.2	Riktig feste av sikkerhetsbeltet 41	6.7.1	Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet..... 73
4.4.3	Sikkerhetsbeltepanel 41	6.8	Sikkerhetsbeltepanel 74
4.5	Barnesikringssystemer 41	6.9	Bord 75
4.6	Fører sete og passasjer sete 43	6.9.1	Hevebord med opplåsningsknapp 75
4.7	Setevarme 45	6.9.2	Bord med søylebordben 76
4.8	Sitteplassforordning 45	6.9.3	Anhengsbord med delbar støtteben 76
4.9	Elektrisk vindusheis 46		
4.10	Elektrisk justerbare ytterspeil..... 46		

6.10	TV-anlegg	77	8.8	230 V-spenning	117
6.10.1	Flatskjermens plassering.....	77	8.8.1	230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt).....	117
6.10.2	Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster)	78	8.8.2	Kople til 230 V-forsyning	118
6.10.3	Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Teleco)	80	8.9	Sikringer	119
6.11	Belysning	80	8.9.1	Sikringer 12 V	119
6.11.1	Lamper med to koblingstrinn	80	8.9.2	230 V-sikring.....	122
6.12	Senger	81	9	Innebygde apparater.....	123
6.12.1	Nedfellbar seng, mekanisk betjent	81	9.1	Generelt.....	123
6.12.2	Nedfellbar seng, elektrisk betjent	82	9.2	Varmeanlegg og varmtvannsbereder	123
6.13	Ominnredning til senger	85	9.2.1	Modeller med eksosavtrekk på høyre side.....	124
6.13.1	Ekstra sovemulighet under inkludering av L-sittebenken.....	85	9.2.2	Riktig oppvarming.....	124
6.13.2	Ominnredning sittebenk til barneseng.....	86	9.2.3	Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus	125
6.13.3	Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak.....	86	9.2.4	Veggpipe	131
6.13.4	Utvidelse, bakre seng	87	9.2.5	Elektrisk gulvvarme	131
6.13.5	Skjerm/sengehest.....	88	9.3	Klimaanlegg Truma Aventa	132
7	Gassanlegg	89	9.3.1	Betjening og visning på apparatet.....	134
7.1	Generelle råd.....	89	9.4	Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (tilleggsutstyr)	136
7.2	Gassflasker.....	90	9.5	Kokeplass	137
7.3	Gassavstengeventiler	91	9.5.1	Gasskomfyr	138
7.4	Ekstern gasstilkobling.....	92	9.5.2	Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn (Thetford Caprice).....	139
7.5	Gasskaputtrekk.....	93	9.5.3	Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn (Thetford S~CK1200).....	144
7.6	Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS	94	9.6	Kjøleskap.....	148
7.7	Gassfilter	97	9.6.1	Kjøleskapets luftegitter	148
7.8	Å bytte gassflaske	98	9.6.2	Thetford serie N3000 E/A.....	149
8	Elektrisk anlegg	99	9.6.3	Kjøleskapdør-lås	152
8.1	Generelle sikkerhetsanvisninger	99	10	Sanitæranlegg.....	153
8.2	Begrep	99	10.1	Vannforsyning, generelt	153
8.3	Bluetooth-tilkobling	100	10.2	Vannpumpe	154
8.4	12 V-spenning	101	10.3	Vannanlegg	154
8.4.1	USB-stikkontakter	101	10.3.1	Vanntank	154
8.4.2	Startbatteri	102	10.3.2	Påfylling av vannanlegget	155
8.4.3	Boenhets-batteri	102	10.3.3	Etterfyll med vann.....	156
8.4.4	Energistatus til boenhets-batteri.....	105	10.3.4	Redusere vannmengden for kjøring...	157
8.4.5	Senere montering av en veksleretter	107	10.3.5	Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)	157
8.5	HYMER-smartbatterisystem	107	10.3.6	Tømme vannanlegg	157
8.5.1	Indikatorpanel	109	10.4	Spillvannstank	158
8.6	Strømsentral (EBL 30).....	110	10.5	Bad	160
8.6.1	Batteri-skillebryter	112	10.6	Toalett.....	160
8.6.2	Batteri-valgbryter	112	10.6.1	Toalett med fast benk.....	161
8.6.3	Batteriovervåking.....	112	10.6.2	Tømme kloakktanken	162
8.6.4	Batterilading.....	113	10.6.3	Elektrisk ventilasjonssystem.....	163
8.6.5	Ettermontere flere 12 V-forbrukere.....	113	10.6.4	Vinterdrift	163
8.7	Panel (LT 94).....	113	10.6.5	Midlertidig lagring	163
8.7.1	Koble inn/ut 12 V-forsyning	114	10.7	Monteringssteder.....	164
8.7.2	Indikere batterispenning	114			
8.7.3	Visning av tankens fyllenivå	116			
8.7.4	Alarmer	116			

11	Stell	165	12.8.3	Belysning side	191
11.1	Generelt	165	12.8.4	Lyspæretyper for utelys	192
11.2	Utvendig stell	165	12.9	Belysning i boenheten	193
11.2.1	Vaske med høytrykksspyler.....	165	12.10	Reservedeler	193
11.2.2	Vaske kjøretøyet.....	166	12.11	Typeskilt kjøretøy	194
11.2.3	Vindusruter av akrylglass	166	12.12	Varsel- og henvisningsklistremerker ..	194
11.2.4	Deler i glassfiberforsterket plast (GRP).....	167	12.13	Reservenøkkel.....	194
11.2.5	Undergulv	167	13	Hjul og dekk.....	195
11.2.6	Motorrom	167	13.1	Generelt.....	195
11.2.7	Vindusspyleranlegg og vindusvisker ..	168	13.2	Dekkutvalg	196
11.2.8	Klimaanlegg	169	13.3	Betegnelser på dekket.....	197
11.2.9	Stigtrinn.....	169	13.4	Håndtering av dekkene	197
11.2.10	Takluke	169	13.5	Reservehjul.....	197
11.3	Innvendig stell.....	170	13.6	Hjulbytte.....	198
11.4	Kjøkkeninnredning	171	13.6.1	Generelle råd.....	198
11.4.1	Generelle vedlikeholdsanvisninger.....	171	13.6.2	Tiltrekningsmoment	199
11.4.2	Kjøleskap	171	13.6.3	Bytte hjul.....	199
11.5	Overflater i rustfritt stål	172	13.6.4	Bytte hjul med alufelger	200
11.6	Puter	172	13.7	Dekktrykk.....	200
11.7	Vannanlegg	174	14	Feillokalisering.....	203
11.7.1	Rengjør vanntanken	174	14.1	Bremseanlegg	203
11.7.2	Rengjøre vannledninger	175	14.2	Elektrisk anlegg	203
11.7.3	Desinfisere vannanlegget	175	14.3	Gassanlegg	206
11.7.4	Rengjør spillvannstanken	176	14.4	Kokeplass	206
11.8	Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren	176	14.5	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	207
11.9	Lagring.....	177	14.5.1	Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus	207
11.9.1	Midlertidig lagring	177	14.6	Klimaanlegg.....	208
11.9.2	Lagring generelt/om vinteren.....	177	14.7	Kjøleskap.....	209
11.9.3	Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring	180	14.7.1	Generelt.....	209
12	Kundeservice og vedlikehold	183	14.7.2	Thetford N 3000 E/A.....	210
12.1	Service- og distribusjonspartnere.....	183	14.8	Vannforsyning.....	211
12.2	Lovlige kontroller	183	14.9	Karosseri	212
12.3	Inspeksjonsarbeider	184	15	Tilleggsutstyr	213
12.4	Vedlikeholdsarbeid	184	15.1	Vekt og tilleggsutstyr	213
12.5	Bytte gassfilterets filterpute	185	16	Tekniske data	215
12.6	Kokeplass/stekeovn/kjøleskap	185	16.1	Tekniske data	215
12.6.1	Kjøleskap	185	16.2	Dimensjoner og tillatt antall personer	215
12.7	Skifte vindusviskerblad	186	17	Juridiske merknader til vektrelaterte opplysninger ...	217
12.8	Utskiftning av lyspærer, utvendig	187			
12.8.1	Belysning front.....	188			
12.8.2	Belysning bak	190			

Før kjøretøyet tas i bruk første gang, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ Trekk til hjulmuttere/hjulskruer etter 50 km.
- ▶ Les bruksanvisningen for å unngå skader på personer og utstyr.

Før hver igangsetting av kjøretøyet, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ **Kontroller trykket i dekkene.**
Se avsnittet Dekktrykk.
- ▶ **Last kjøretøyet riktig. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt.**
Se avsnittet Last.
- ▶ **Lad batteriene helt opp før hver tur.**
Se avsnittene Starterbatteri og Boenhets-batteri.
- ▶ **Ved utetemperaturer under 0 °C må kjøretøyet varmes opp før vannanlegget fylles.**
Se avsnittet Vannforsyning/Påfylling av vanntanken.
- ▶ **Gassflasker skal bare transporteres godt sikret i gasskapene.**
- ▶ **De automatiske luftesystemet må ikke tildekkes.**
Se avsnittene Takluker og Lufthing.
- ▶ **Før det fylles drivstoff skal de gassdrevne innebygde apparatene slås av.**

Følg følgende anvisninger ved frostfare:

- ▶ **Varm alltid opp kjøretøyet hvis det er fare for frost.**
Se avsnittet Varmeanlegg.
- ▶ **Når kjøretøyet ikke benyttes ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Slik unngår man frostskafer på innebygde apparater i kjøretøyet.**
Se avsnittet Tømming av vannanlegget.

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

- ▷ Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

- ▷ Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

- ▷ Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

- ▷ Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller tilleggsutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette tilleggsutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer tilleggsutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Tilleggsutstyr beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

- ▷ Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.

- ▷ Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

1.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksevest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overhold sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevne kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

1.2 Miljøvernansvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i renne- steiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstillfeller i egnede beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Spillvannstank og kloakktank må kun tømmes på deponier, camping- plasser eller oppstillingsplasser. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponeringsstasjoner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).
Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evt. avløpsled- ningen med rent vann ved hver tømning.
- ▷ Pass på at kloakktanken aldri blir for full. Tøm kloakktanken senest når fyllnivåmåleren lyser.
- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søp- pel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Tøm avfallsbeholderne så ofte som mulig i containere som er beregnet til dette. På denne måten unngår man lukt og problematisk oppsamling av søppel om bord.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskade- lige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.
- ▷ Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- ▷ Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- ▷ Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

2.1 Brannvern

2.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

2.1.2 Brannslukking

- ▶ Vennligst informer deg om de lands- og stedsspesifikke kravene til brannslukking som gjelder der du oppholder deg, og sørg for å ha det nødvendige utstyret tilgjengelig.

2.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømmettet.
- ▶ Steng gassflaskens hovedventil.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

2.2 Generelt

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Luften som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvvifter). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.
- ▶ Stuerom og bakre lasteluke må ikke brukes som soveplass eller oppholdsplass for mennesker eller dyr. Disse rommene er ikke mekanisk ventilert. Det er en kvelningsfare på grunn av surstoffmangel og oppvarmingsluft.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremses osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller tilleggsutstyr kan forandre kjøretøyet sine dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.
- ▷ Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

- ▷ Steng alle dører, utvendige luker og vinduer når kjøretøyet forlates.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksest, varsel trekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

2.3 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinene er trukket helt inn.
- ▶ Før avreise må den nedfellbare sengen sikres.

- ▶ Før avreise skal blændingsgardiner ved frontruten og på fører-/passasjersiden trekkes opp og låses.
- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- ▶ Før avreise må fjernsynsapparatet sikres.
- ▶ Før avreise skal du fjerne den løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) og oppbevare den sikkert i kjøkkenbenken eller i klesskapet.
- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 4). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.
- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ I underkjøringer, tunneler eller liknende vær oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- ▶ Fjern snø og is fra taket før start.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 3).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akslene (se vognkortet).
- ▷ Før avreise må alle innvendige dører, skillevegger som kan endres, skuffer og klaffer lukkes og eventuelt sikres. Fest sikringen på kjøleskapsdør.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ Før avreise må de eksterne støttene fjernes, og de innebygde støttene på kjøretøyet kjøres inn.
- ▷ Plasser antennen i parkeringsstilling før du begynner å kjøre.

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 13).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

2.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

2.5 Gassanlegg

2.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Når **ingen** MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av. Når et MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert, kan gassavstengeventilen og hovedventilen åpnes under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.

- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

2.5.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangan spenningsfritt til gassflasken.

- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gassslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gassslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gassslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjennet. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

2.6 Elektrisk anlegg

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømmettet kobles fra.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

2.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se avsnittet 11.7).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekklister hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

3.1 Første igangsetting

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

Nærmere opplysninger i kapittel 12.

Ved første driftsetting eller etter en lengre uten drift, må det elektriske anlegget settes i gang på følgende måte:

- Slå på sikringene eller (hvis sikringene er blitt trukket ut) sett inn sikringene.
- Slå på batteri-skillebryteren.
- Slå på 12 V-forsyning.

- ▷ 12 V-forsyningen må bare slås på i kjøretøy **uten** SCU (System Control Unit). På kjøretøy **med** SCU aktiveres 12 V-forsyningen automatisk.
- ▷ Kjøretøyet er ikke klart til bruk før du har utført ovennevnte tiltak.

3.2 Tilleggslast

- ▶ Hvis kjøretøyets eller akslenes totalvekt overskrides, kan dette f.eks. føre til at styresystemets reaksjonsevne reduseres (endret kjøreadferd), at dekkene overbelastes og dermed til at det foreligger økt risiko for at dekkene eksploderer, eller til at bremsestrekningen øker. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare.
Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, hhv. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk kjøretøyvekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.
- ▶ Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsestrekningen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt som er angitt i vognkortet og teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- ▷ Innebygd tilbehør og tilleggsutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- ▷ Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøygulvet. Ellers kan kjøretøyets kjøreegenskaper forandres.

- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte teknisk tillatte totalvekt under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.

3.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt

Teknisk tillatt totalvekt er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner heller aldri må overskride i belastet (f.eks. 3 500 kg) tilstand. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt på den modellen du velger, finner du i godkjenning dokumentene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

1	2	3	4	5	6
XXXXXX					
XXXXXX					
		Hymer GmbH & Co.KG			
		e1*2007/46*1944*			
		Stufe 3			
		W1V9100401N0XXXXX			
		4430		KG	
		5880		KG	
		1- 2100		KG	
		2- 2430		KG	
		3- -		KG	
EHG00591					
				10 9 8 7	

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. aksel
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. aksel

Bilde 1 Typegodkjenningsskilt

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den **faktiske kjøretøyvekten og tilleggslasten**.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk kjøretøyvekt

Den faktiske kjøretøyvekten er vekten til kjøretøyet i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt tilleggsutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand

Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten tilleggsutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikk (uten tilleggsutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret
- Påfylt smørefett, oljer og kjølevæsker
- Opptil 100 % fylt ferskvannstank
- Opptil 100 % fylt aluminiumsgassflaske
- Opptil 90 % fylt drivstofftank

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen
- Et fylt toalettspyleanlegg
- Innbyggingssett for ekstrabatteri, når det er ekstrabatteri er mulig

Spillvannstank og kloakktank er tom.

Eksempel på beregning av grunnutstyr

Vanntank med 20 l (under kjøringen)	20 kg
Gassflasker (11 kg gass + 14 kg flaske)	+ 25 kg
Varmtvannsbereder på 12 l	+ 12 kg
230 V-forsyningsledning	+ 4 kg
Innbyggingssett ekstrabatteri	+ 20 kg
Sum	= 81 kg

Vekten i kjøreklar tilstand og den faktiske kjøretøyvekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Gjenværende lastemulighet

For å beregne gjenværende lastemulighet er det viktig at du kjenner kjøretøyets faktiske vektverdi. Derfor undersøker vi det ferdige kjøretøyets faktiske vekt først ved produksjonsslutt. Dette omfatter vekten i kjøreklar tilstand pluss vekten på alt ekstrautstyr og tilbehør som ble bestilt og montert på fabrikk.

Utfra denne faktiske vektverdien kan du beregne gjenværende lastemulighet for bagasje eller annet tilbehør.

Eksempel:

Teknisk tillatt totalvekt – faktisk vektverdi – passasjervekten = gjenværende lastemulighet

$$3500 \text{ kg} - 3000 \text{ kg} - 225 \text{ kg} (3 \times 75 \text{ kg}) = 275 \text{ kg}$$

- ▷ Vær oppmerksom på at i fabrikkens beregning av gjenværende lastemulighet er det anslått en standardvekt for sjåfør (inkludert i faktisk vektverdi) og passasjervekt på 75 kg pr. sete. Avvikende kroppsvekt kan virke inn på kjøretøyets faktiske gjenværende lastemulighet.
- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi kan senere også variere ubetydelig på grunn av værforholdene, f.eks. gjennom opptak eller reduksjon av fuktighet. All annen senere endring på kjøretøyet, f.eks. på grunn av ettermontering av tilbehør hos handelspartner eller andre påbygg/ombygginger, påvirker kjøretøyets meddelte faktiske vektverdi og følgelig også gjenværende lastemulighet. Ansvar for å forhindre at teknisk tillatt totalvekt overskrides ligger hos handelspartneren fra kjøretøyet hentes fra fabrikk og til det leveres til deg. Når handelspartneren har levert kjøretøyet til deg, er dette ditt ansvar. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi som vi fastslo ved fabrikk og følgelig resterende lastemulighet meddeler vi til handelspartneren i samband med fremleggelse av faktura. Han er forpliktet til å gi denne opplysningen videre til deg. Hvis dette ikke er skjedd, kan du ta kontakt med din handelspartner og be om opplysningene. Bilene våre oppfyller alle krav i henhold til lovbestemmelser og standarder og blir regelmessig vedlikeholdt, inspisert og kalibrert. Likevel er det teknisk ikke mulig å unngå ubetydelige toleranser. I tillegg kan vekten på kjøretøyet variere noe på grunn av værforhold og f.eks. opptak og avgivelse av fuktighet. Derfor kan kjøretøyets faktiske vekt avvike noen få kilo fra den meddelte faktiske vekten.

Tilleggslasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Tilleggsutstyr
- Personlig utstyr

- ▷ Kjøretøyets tilleggslast kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholderne eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i tilleggslasten finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning

Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.

Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand og skal **ikke** regnes med.

Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.

Tilleggsutstyr Tilleggsutstyr omfatter alt utstyr som ikke er inkludert i standardutstyret og som er montert til kjøretøyet under produsentens ansvar.

- Tilhengerkobling
- Sykkel- eller motorsykkelstativ
- Satellittanlegg

Vektangivelsene for forskjellig tilleggsutstyr finner du i kapittel 15 eller du kan få dem hos produsenten.

Personlig utstyr Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen eller tilleggsutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:

- Matvarer
- Servise
- Fjernsynsapparat
- Radio
- Klær
- Sengetøy
- Leker
- Bøker
- Toalettsaker

Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:

- Dyr
- Sykler
- Båter
- Surfebrett
- Sportsutstyr

For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelserpunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:

Formel $\text{Minstevekt } M \text{ (kg)} = 10 \times N + 10 \times L$

Forklaring N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger
L = Kjørtøyets totale lengde i meter

3.2.2 Beregning av tilleggslast

- ▶ Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må aldri overskrides!
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Tilleggslasten (se avsnittet 3.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- den faktiske kjøretøyvekten.

Eksempel på beregning av tilleggslast

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3500	
Faktisk kjøretøyvekt inklusive standardutstyr iht. vognkortet	- 3070	
Fremgår som tillatt last	430	
Totalverdi på 10 kg per meter kjøretøylengde (i eksempelet: 7,00 m)	-70	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Tilleggsutstyr og tilbehør	- 40	
Utgjør til personlig nyttelast	= 95	

Nyttelasten beregnes på grunnlag av forordningen (EU) nr. 1230/2012.

Beregningen av tilleggslasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske kjøretøyvekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett tilleggsutstyr (og tilbehør), kan den virkelige tilleggslasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir de momentane aksellatene. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 3.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige lasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige tilleggslasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

3.2.3 Lastsikring og lastfordeling

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Vær oppmerksom på den teknisk tillatte totalvekten på akselen, som er angitt i kjøretøydokumentene. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 13).

- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ($\frac{l}{\sigma} \frac{1}{\sigma}$). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykkel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøretretningen, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takscape.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.

- ▷ Belast skuffene kun med maksimalt 15 kg.

Store oppbevaringsrom har også plass til store gjenstander. Akseltrykket på for- og bakakselen blir dermed overskredet under visse omstendigheter.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

Ta hensyn til følgende merknader når du skal laste kjøretøyet for å sikre trygg kjøring:

- Bagasje og andre gjenstander som medføres i kjøretøyet må fordeles jevnt mellom kjøretøyets venstre og høyre side.
- Tunge eller store gjenstander bør helst ligge ned mot bunnen i rommene som er beregnet på lagring og nær akselen samt være sikret mot forskyvninger.
- Lette og andre gjenstander kan oppbevares i skapene og oppbevaringsrommene.
- Pass alltid på at dørene og lukene på skapene og oppbevaringsrommene er sikret på forsvarlig måte.
- Bruk kun egnede festesystemer til sikring mot forskyvning. Kontroller alle festemidler en gang til før reisen begynner.

- ▶ Ujevn lastning påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette øker faren for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du og andre trafikanter settes i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides. Særlig hvis lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykkelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.

- ▷ For enkelte modeller har produsenten av ettermonteringene fastsatt en maksimal lastgrense for skap, skuffer eller andre oppbevaringsrom. Den finner du på etiketten som ble limt på på stedet og skal alltid følges. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen skal ikke i noe tilfelle overskrides. Vær derfor oppmerksom på at angitt maksimal last ev. ikke kan utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.
- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18), "Teknisk tillatt totalvekt på akselen (aksellast)" (side 24) og "Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom" (side 28).

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

$A \times G : R = \text{Vekt på bakakslingen}$

$\text{Vekt på bakakslingen} - G = \text{Vekt på framakslingen}$

Forklaring

A = Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm

G = Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg

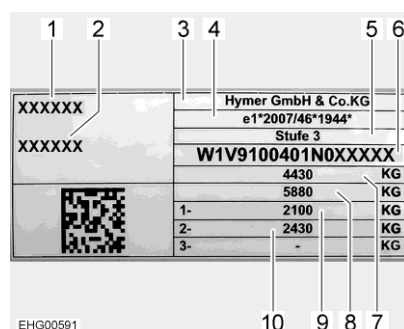
R = Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Teknisk tillatt totalvekt på aksel (aksellast)

Teknisk tillatt totalvekt på aksel eller akselgruppe (heretter kalt aksellast) betegner den tillatte kjøretøy- og akselspesifikke belastningen som overføres fra hjulene på en aksel eller akselgruppe og til veibanen. Aksellast er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner aldri må overskride i lastet tilstand. Opplysninger om aksellasten på ditt kjøretøy finner du i godkjenningsdokumentene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

Bilde 2 Typegodkjenningsskilt

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. aksel
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. aksel

- ▶ Ved overskridelse av teknisk tillatt totalvekt på aksel kan kjøretøyet bli skadet (f.eks. på grunn av brudd i aksel eller eksplosjon i et dekk) og påvirke kjøreadferden betydelig. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare. Derfor anbefaler vi å veie det endelig lastede kjøretøyet inkludert alle passasjerene før reisen starter, slik at det er garantert at aksellast og teknisk tillatt totalvekt overholdes. I slike tilfeller kan kjøretøyet veies/kontrolleres på offentlige vekter eller hos enkelte handelspartnere.

- ▷ Vær oppmerksom på at aksellasten på de ulike akslene eller akselgruppene kan avvike fra hverandre. Les derfor nøye angivelsene om dette i godkjenningsskjemaene.
- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte tekniske tillatte totalvekt på akselen under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.
- ▷ Det er mulig at chassisprodusenten for ditt kjøretøy angir en lav belastning på forakselen for å oppnå optimal kjøreadferd. Ta derfor alltid hensyn til angivelsene om dette i bruksanvisningen fra chassisprodusenten.
- ▷ I avsnittene "Lastsikring og lastfordeling" (side 22) samt "Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom" (side 28) finner du mer informasjon om riktig lasting.

Beregne aksellast:

- Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.
- I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakselen blir **belastet**. Noter denne verdien.
- På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.
- Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse. Hvordan bakaksellast og framaksellast beregnes, er beskrevet i avsnittet 3.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider den tillatte aksellast, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanelen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til aksellasten)		138,5 (kg)	38,5 (kg)
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra aksellasten)		38,5 (kg)	
Belastning av framakslingen (må regnes til aksellasten)			-11,5 (kg)

Økning og reduksjon av nyttelasten

Hvis nyttelasten økes, økes som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv., fordi chassiset da er endret.

Hvis nyttelasten reduseres, i motsetning til hvis den økes, reduseres som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv. Som regel fører ikke dette til endring på chassiset.

- ▷ På grunn av endret teknisk tillatt totalvekt kan økning eller reduksjon av nyttelasten ha innflytelse på tillatt antall seter, chassiset og aksellasten. Hvis du har spørsmål om dette, kan du gjerne be om råd hos en ansvarlig teknisk kontrollinstans.
- ▷ Økning eller reduksjon av nyttelasten kan medføre at andre lovbestemmelser må tas hensyn til som et resultat av kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt. Dette gjelder spesielt for de lovsatte kravene som stilles i vegtrafikkloven, i loven om registrering av kjøretøyer samt i skatte- og forsikringstekniske bestemmelser. Økning av teknisk tillatt totalvekt til mer enn 3500 kg kan f.eks. påvirke førerkortklassen eller føre til at andre hastighetsgrenser eller gjennomkjørings- samt forbikjøringsforbud gjelder. Dette kan også ha betydning for kravene om betaling av bompenger på grunn av den nye teknisk tillatte totalvekten. Derfor bør du informere deg om gjeldende lovverk i forbindelse med kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt, og innhente råd hos tilsvarende instanser. Vær oppmerksom på at nasjonale regler i et land du vil reise til og de landene som du reiser gjennom for å komme dit, kan avvike fra reglene i ditt hjemland.
- ▷ Mer informasjon om gjenværende lastemulighet finner du i avsnittet "Gjenværende lastemulighet" (side 19).

3.2.4 Taklast

- ▶ Det er kun tillatt å gå på taket når det er montert takreling og trinnflate. Bruk stigen bak når du klatrer opp på taket.
- ▶ Vær forsiktig når du går opp i stigen. Sklifare når stigen er fuktig eller isete.
- ▶ Vær forsiktig når du går på taket. Sklifare når taket er fuktig eller isete.
- ▶ Ikke belast taket for mye. Med økende taklast blir kjøreegenskapene og bremseegenskapene dårligere.

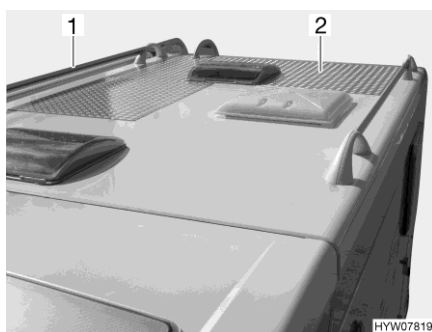

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling, kan man feste lastestativ for taklast på takrelingen (f.eks. surfebrett, gummibåt eller lettere kanoer). Spesielle bæresystemer fås som tilbehør. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.
- ▷ Maksimalt tillatt taklast er 140 kg.
- ▷ Hvis det finnes en trinnflate, må du bare trå på trinnflaten som er beregnet for det.
- ▷ Taklasten må festes på en sikker måte med strammeseler. Bruk ikke festebånd av gummi.
- ▷ Kontroller kjøretøyets totalhøyde etter pålastet takrail.

- ▷ Fest en lapp med totalhøyden godt synlig i førehuset. Så trenger du ikke å beregne totalhøyden hver gang du vil kjøre under en bro eller en gjennomkjøring.

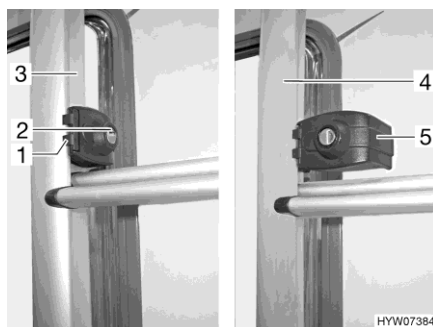
Takreling og trinnflate

Bilde 3 Takreling og trinnflate

Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling (Bilde 3,1), er det alt etter utstyrsnivå også montert en trinnflate på taket (Bilde 3,2). I så fall må du bare trå på trinnflaten på taket.

Stige bak

Bilde 4 Lås (stige bak)

- Slå ned:**
- Stikk nøkkelen inn i låsesylindere (Bilde 4,2) på låsen til stigen bak (Bilde 4,1) og dreier en kvart omdreining til nøkkelen står loddrett.
  - Hold den sammenfoldbare delen av stigen bak (Bilde 4,4) fast og sving ut sikringsbøylen (Bilde 4,5).
  - Trekk ut nøkkelen og fold stigen bak nedover.

- Slå oppover:**
- Fold stigen bak oppover og hold den fast.
  - Stikk nøkkelen inn i låsesylindere (Bilde 4,2) til låsen på stigen bak (Bilde 4,1).
  - Sving sikringsbøylen (Bilde 4,5) innover rundt røret til den faste delen på stigen bak (Bilde 4,3).
  - Dreier nøkkelen en kvart omdreining til nøkkelen står vannrett.
  - Kontroller låsen til stige bak: Trekk lett i stigen bak.

3.2.5 Bakre lasteluke / bakre oppbevaringsrom

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lasting av bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen for den bakre lasteluken og oppbevaringsrommet er 350 kg. Hvis det er montert en tilhengerkobling eller et motorsykelstativ på kjøretøyet, er tillatt belastning 450 kg. Ikke overskrider den teknisk tillatte totalvekten på bakakselen.
- ▶ Ujevn lastning eller overlast påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Maksimalt tillatt utvendig belastning av bakvegg/bakdeksel må ikke overskrides. Det er kun tillatt med utstyrskomponenter som er godkjent av produsenten (f.eks. bestemte sykkelstativ).

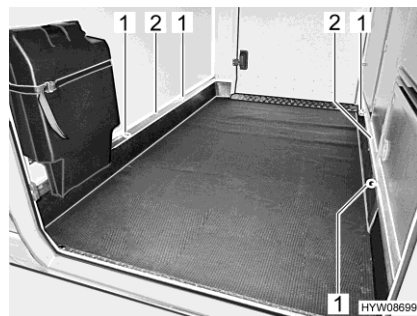
- ▶ Ved transport av kjøretøyer som fylles med bensin, diesel, gass eller andre brennbare stoffer, må det sikres at tanken på det kjøretøyet som transporteres, er fullstendig tømt. Ved transport av elsykler anbefaler vi dessuten at du fjerner batteriet og oppbevarer det på et trygt sted før turen begynner.
- ▶ Hekkgarasjer og bagasjerom er fra fabrikken ikke ment som sove- eller oppholdsrom for personer eller dyr. Disse rommene er ikke utstyrt med ventilasjonsanlegg fra fabrikken. Det er fare for kvelning grunnet oksygenmangel.

- ▷ Vær oppmerksom på at det på bakhjører/bakdekselet kun er tillatt med utstyrskomponenter (f.eks. oppbevaringsnett) som er montert av produsenten.
- ▷ Vær oppmerksom på at den maksimalt tillatte lasten for de fabrikkmonterte oppbevaringsnettene er 5 kg.
- ▷ Avhengig av kjøretøytutrustning, er det montert festeskinner med festemaljer i den bakre lastelukan hhv. det bakre lasterommet. Fest alltid lasten på festeøyene. For sikker strammesele eller evt. festenet, må man aldri bruke festebånd av gummi.
- ▷ Før man fester lasten, må man alltid kontrollere at festemaljene i festeskinnene sitter godt. Hvis festemaljen ikke er festet godt i festeskinne, kan lasten begynne å gli og løsne ved brå styrebevegelser eller ved bremsing.
- ▷ Fordel lasten jevnt. Allfor tunge lastepunkter skader gulvbelegget.
- ▷ Bruk holdesystemet som selges hos forhandleren når sykler medbringes i bakre lasteluke.
- ▷ Det skal ikke bores i kjøretøygulvet. Det skal ikke skrues inn skruer i kjøretøygulvet.

Følg disse anvisningene når du laster bagasjerom og hekkgarasjer for å sikre sikker kjøring:

- Bagasje og andre gjenstander som lastes i bagasjerom og hekkgarasjer, må være jevnt fordelt i samsvar med avsnittet "Lastsikring og lastfordeling" (side 22).
- Samtlige gjenstander som lastes i hekkgarasjer og bagasjerom må være riktig festet og sikret med egnede festesystemer til de festepunktene som fabrikken har beregnet for dette.
- Før turen skal det sikres at hekkgarasjen / bagasjerommet er lukket og stengt forsvarlig.

- 1 Festemalje
- 2 Festeskinne

Bilde 5 Festemaljer (bakre lasteluke)

Forskyve festemaljer:

- Drei festemaljen (Bilde 5,1) en halv omdreining mot urviseren. Festemaljen (Bilde 6) lar seg nå forskyve.

Bilde 6 Festemalje (forskyvbar)

Bilde 7 Festemalje (klemt)

- Skyv festemaljen i festeskinnen (Bilde 5,2) til ønsket posisjon.
- Drei festemaljen en halv omdreining med urviseren. Festemaljen (Bilde 7) sitter igjen fast i festeskinnen.
- Kontroller at festemaljen sitter som den skal.

- ▷ Følg alltid maksimalt tillatt last i hekkgarasje eller bagasjerom. Angitt maksimalt tillatt last av hekkgarasjen eller bagasjerommet kan påvirkes av hvilket annet spesialutstyr som velges, som f.eks. tilhengerkoblinger eller rammeforlengelser. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke i noe tilfelle overskrides. Særlig når lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Vær derfor oppmerksom på at maksimal last ev. ikke må utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.
- ▷ Mer informasjon om riktig lasting finner du i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18), "Teknisk tillatt totalvekt på akse (aksellast)" (side 24) samt "Lastsikring og lastfordeling" (side 22).

3.3 Sykkelstativ

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lasting av sykkelstativ.
- ▶ En total bredde på 2,55 m må ikke overskrides. Still inn festene for syklene tilsvarende. Hvis festet eller syklene stikker ut til siden eller bak, må dette merkes på forskriftsmessig måte.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Ikke transporter mer enn tillatt antall sykler for sykkelstativet (maks. 50 kg).
- ▶ Kontroller at syklene er godt festet til sykkelstativet etter 10 km kjøring, og deretter ved hver stans.
- ▶ Bruk ikke sykkelstativet som bagasjebærer eller stige.

- ▷ Nummerskiltet og baklysene må ikke tildekkes.
- ▷ Ikke kjør med utfelt sykkelstativ dersom det er tomt.
- ▷ Før hver avreise skal det sjekkes om:
  - Sykkelstativet - uten sykler - er slått riktig sammen?
  - Syklene er festet godt til stativet med beltene?

Å laste sykler på sykkelstativet

Ta hensyn til tyngdepunktet ved lasting på sykkelstativet. Syklens tyngdepunkt må ligge helt inntil kjøretøyets bakvegg. Begynn alltid lastingen av sykkelstativet innerst.

Slik laster du sykkelstativet riktig:

- Slå ned sykkelstativet.
- Den tyngste sykkelen står inntil bakveggen.
- De lettere syklene står i midten eller ytterst på stativet.
- Fest henholdsvis framhjulet og bakhjulet på sykkelen med holdebøylene som finnes på sykkelstativet.
- I tillegg fester du den ytterste sykkelen på holdebøylen eller holdearmen.

Lastes sykkelstativet bare med **én** sykkel, skal den plasseres helt inntil bakveggen.

3.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt akseltrykk for støtte- og bakaksel. Støttelast og bakakseltrykk må ikke overskrides. Følg verdiene til støttelasten og bakakseltrykket som finnes i vognkortet og i tilhengerpapirene.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

- ▷ Den maksimalt tillatte støttelast for kjøretøyet er på 80 kg.

3.5 Tilhengerkobling

- ▶ Ved montering av tilhengerkobling finner du maks. støttelast og teknisk tillatt tilhengervekt i vognkortet.
- ▶ Etter 1 000 driftstimer trekkes festeskruene til tilhengerkoblingen til.

- ▷ Sykkelstativ og tilhengerkobling må ikke brukes samtidig.

- ▷ Hvis tilhengerkoblingen er bygd fra fabrikken er den oppført i vognkortet. De tilsvarende dokumentene skal alltid oppbevares i kjøretøyet.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 8 Tilhengerkobling (avtagbar)

Innføring i vognkortet

La forhandleren eller servicestasjonen montere tilleggsutstyr. De vil også ta hånd om alle formaliteter for deg.

3.6 Stigtrinn

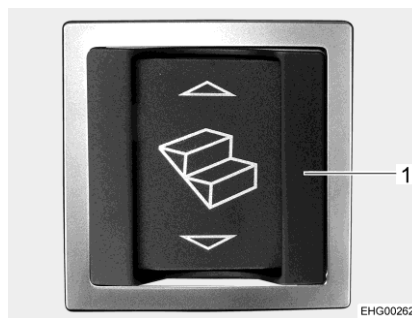

- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Stå ikke i svingradiusen til stigtrinnene når de trekkes inn og skyves ut.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ For å unngå sklifare, skal stigtrinnet rengjøres ved behov (snø, is, søle ...), før du trår på det.
- ▶ Man må aldri løfte eller senke personer med stigtrinnene.
- ▶ Etter kaldstart på motoren kan det vare noen sekunder før varselsignalet går, avhengig av kjøretøyet.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på stigtrinnet iht. bruksanvisningen til produsenten må følges.

- ▷ Stigtrinnenes dreielager og ledd må ikke smøres med fett eller olje (se kapittel 11).

3.6.1 Stigtrinn

Bilde 9 Vippebryter for stigtrinn (inngangsområde)

Bilde 10 Vippebryter for stigtrinn (dashbord)

- ▷ Vippebryteren i inngangsområdet har en dekkramme (Bilde 9,1) for beskyttelse mot utilsiktet betjening.

Trekke in: ■ Trykk på vippebryteren (Bilde 9) ved inngangen eller vippebryteren (Bilde 10) på dashbordet i førerhuset.

Skyve ut: ■ Trykk på vippebryteren (Bilde 9) ved inngangen.

Når motoren går og stigtrinnene er skjøvet ut, hører du et varselsignal. Varselsignalet dempes når stigtrinnet trekkes inn.

3.6.2 Stigtrinn førerdør

Det automatiske stigtrinnet for førerdøren gjør det enklere å gå inn og ut gjennom førerdøren.

Skyve ut: ■ Åpne førerdøren. Stigtrinnet skyves ut automatisk.

Trekke in: ■ Lukk førerdøren. Stigtrinnet trekkes inn automatisk.

3.7 Elektrisk oppvarmbar frontrute

- ▷ Frontruten varmes opp kun når motoren er i gang.
- ▷ Halvsidene til frontruten varmes opp av hver en varmetråd. Når en varmetråd svikter, blir den andre halvsiden av frontruten fortsatt varmet opp.

Frontruteoppvarmingen brukes til avfukting av frontruten ved duggdannelse og til avriming ved isdannelse.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryterne i dashbordet eller på siden av førerdøren.

Bilde 11 Vippebryter (varme i frontruten)

- For å slå på:*
- Trykk på nedre halvdel av vippebryteren (Bilde 11). Den røde LED-en i vippebryteren lyser.

- ▷ For å beskytte batteriet slår frontruteoppvarmingen seg automatisk av etter ca. 18 minutter. Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

- For å slå av:*
- Trykk på øvre halvdel av vippebryteren (Bilde 11). Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

3.8 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangsstilling og sikres.
- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

- ▷ Du finner mer informasjon om plassering av flatskjermen i kapittel 6.

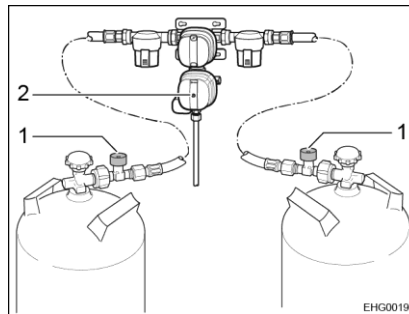
3.9 Gassregulator

- ▶ Drift av gassdrevne apparater under kjøring er bare tillatt hvis gassanlegget er utstyrt for dette. Slangebruddsikring og kollisjonssensor forhindrer gasslekkasje i tilfelle en ulykke.

Avhengig av utstyr, kan det være forskjellige gassregulatorer montert i kjøretøyet.

Hvis en annen gassregulator enn de som er oppført under er montert i kjøretøyet, må hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen stenges under kjøring.

Bilde 12 Gassregulator (DuoControl CS)

Gassregulator med kollisjonssensor og slangebruddsikring

Når det er en gassregulator med kollisjonssensor (Bilde 12,2) og slangebruddsikring (Bilde 12,1) fastmontert i kjøretøyet:

Hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Varmeanlegg" kan forbli åpen under kjøring. Gassdrevne apparater kan være påslått under kjøring.

Gassregulatorene kan variere i utføring (vertikal eller horisontal), og kan være forskjellig i detaljene.

- ▶ Ved usikkerhet kan informasjon fås hos autoriserte forhandlere eller servicestasjoner.

3.10 Kjettinger

- ▶ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.
- ▶ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.
- ▶ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.
- ▶ Legg ikke kjettinger på alufelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

3.11 Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler

Kontroller før kjøring om det tilbys produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler i mållandet (Original Equipment Manufacturer (OEM) Service).

3.12 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjøføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

Nr.	Kontroll	Kontrollert
Servicepartner		
1	Service- og distribusjonspartnere notert (se avsnittet 12.1)	
Basiskjøretøy		
2	Alle bilpapirer om bord	
3	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
4	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
5	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
6	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fylt opp	
7	Bremsene fungerer	
8	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
9	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	
Boenhet utvendig		
10	Markise kjørt helt inn	
11	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
12	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
13	Eksterne støtter fjernet	
14	Innebygde støttebein kjørt inn og festet	
15	Støtteklossene fjernet og stuert bort	
16	Trekk inn stigtrinn (varselsignal)	
17	Utvendige luker lukket og låst	
18	Bakre boenhetsdør er lukket	
19	Kjøretøyets totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
20	Vinduer og takluker lukket og låst	
21	Fjernsynsapparat sikret	
22	Trekk inn TV-antennen (hvis montert)	
23	Fest eller sikre alle løse gjenstander	
24	Tøm åpne hyller etc.	
25	Sikre kjøleskapdøren	
26	Kjøleskap satt på 12 V-drift	
27	Alle skuffer og klaffer lukket	
28	Sikre stuedører og skyvedører	
29	Nedfellbar seng festet i taket med stramt sikringsbelte	
30	Barneseter kun montert på seter som er tillat for dette	
31	Svingsetelås for fører sete og passasjer sete i lås	
32	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	
33	Satelittanlegget er utkoblet	

Gassanlegg

34	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
35	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
36	Steng gassflaskens hovedventil og gassavstengeventil ▷ Når et MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert, kan gassavstengeventilen og hovedventilen åpnes under kjøring.	

Elektrisk anlegg

37	Sjekk spenningen i startbatteriet og i boenhets-batteriet (se kapittel 8). Viser panelet for lav batterispenning, må de respektive batteriene lades. Se anvisningene i kapittel 8 ▷ Start reisen med fullt ladet start- og boenhets-batteri.	
----	---	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende kjøring av bobilen.

4.1 Kjøring

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varselsignalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet vare inntil 15 sekunder til varselsignalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyets godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.
- ▷ Kjør særlig forsiktig ved innkjøring på ferger, ved ujevnheter i veien og ved rygging. Større kjøretøy kan begynne å slingre på grunn av det relativt lange overhenget, under dårlige kjøreforhold kan de subbe i bakken. Det kan føre til at undergulvet eller delene som er montert på det, f.eks. et motorsykelstativ, blir skadet.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 2 må overholdes.

Tilordning av knapper på multifunksjonsratt

Basiskjøretøyets multifunksjonsratt har tre knapper for betjening av en smarttelefons handsfreefunksjon. Disse knappene fungerer imidlertid kun sammen med den originale Fiat-radioen/-navigasjonsutstyret.

Dersom kjøretøyet er utstyrt med en annen radio/annet navigasjonsutstyr, vil telefonknappene foran på rattet være uten funksjon. I dette tilfellet kan knappene på baksiden av ratteikene overta telefonfunksjonen.

- ▷ Ytterligere informasjon om plasseringen av knappene på baksiden av rattet gjentatte ganger finner du i basiskjøretøyets bruksanvisning.

4.2 Kjørehastighet

- ▶ Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy sluthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- ▶ Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- ▶ Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- ▶ På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- ▶ Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

4.3 Bremseser

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

4.4 Sikkerhetsbelter

4.4.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.
- ▶ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.
- ▶ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av **en** person.
- ▶ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.
- ▶ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.
- ▶ Under kjøring må ryggstøet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbeltet som det skal lenger.

4.4.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

- ▶ Sikkerhetsbeltet må ikke vris. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- ▶ Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

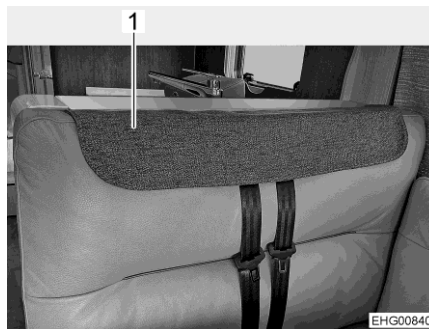
Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

4.4.3 Sikkerhetsbeltepanel

- ▶ Hvis sittebenken brukes under kjøring: Bruk sittebenk uten nakkestøtte!

Når nakkestøttene er fjernet fra ryggputen på sittebenken og sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 13,1) er montert (se avsnittet 6.8): Fjern sikkerhetsbeltepanelet før kjøringen og sett på nakkestøttene igjen før avreise.

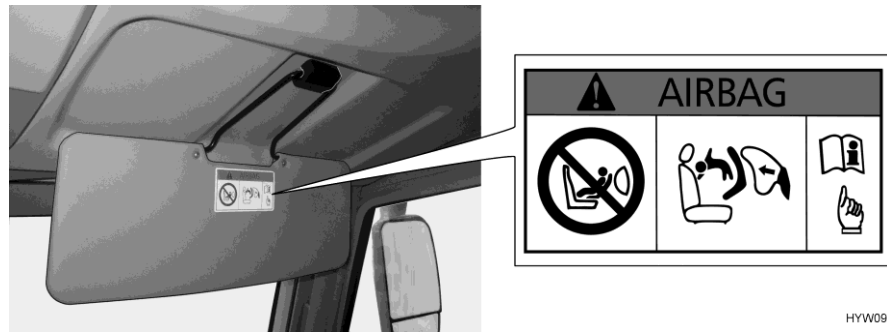

Bilde 13 Sikkerhetsbeltepanelet montert

4.5 Barnesikringssystemer

- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspente under turen.
- ▶ Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnesikringssystemer som vender bakover på passasjeret ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjeret foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeret foran.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.

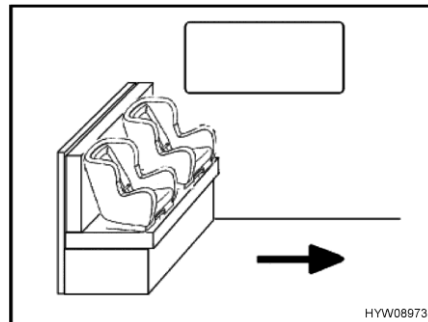

Bilde 14 Advarsel barnesikringssystem (solskjerm for passasjer)

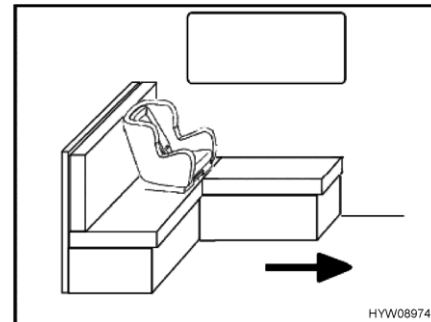
Ikke bruk bakovervendte barnesikringssystemer på passasjeret

Passasjeret er utstyrt med en kollisjonspute. Når denne kollisjonsputen er aktivert, skal ingen bakovervendte barnesikringssystemer brukes på passasjeret. I en ulykke vil kollisjonsputen som utløses resultere i alvorlig skade eller død for barnet. På solskjerm er det plassert en advarsel (Bilde 14) som informerer om denne faren.

Kollisjonsputen på passasjeret kan deaktiveres, informasjon om dette finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Bilde 15 Barneseter på sittebenken

Bilde 16 Barnesete på L-sittebenken

Pilen i Bilde 15 og Bilde 16 angir kjøretretningen.

På sittebenken (Bilde 15) tillates kun barneseter når bordet er fjernet og lagret på trygt vis. Maksimalt 2 barneseter kan settes inn.

På L-sittebenken (Bilde 16) er det kun tillatt med et barnesete ved vinduet. Ryggputen på sideveggen må fjernes når et barnesete benyttes. Når bordet står festet, skal bordplaten skyves mot midten av kjøretøyet og låses.

Barnesikringssystemene er inndelt i fem klasser:

Klasse	Kroppsvekt	Ca. alder
0	Inntil 10 kg	Inntil 9 måneder
0+	Inntil 13 kg	Inntil 18 måneder
I	9 kg til 18 kg	9 måneder til 4 år
II	15 kg til 25 kg	3 år til 7 ½ år
III	22 kg til 36 kg	6 år til 12 år

Følgende tabell viser hvilke barnesikringssystemer som kan brukes på hvilke sitteplasser.

Seter	Aldersgrupper			
	< 10 kg (0-9 måneder)	< 13 kg (0-24 måneder)	9-18 kg (9-48 måneder)	15-36 kg (4-12 år)
Passasjersete foran	U ¹⁾	U ¹⁾	UF	UF
Andre seterekke (sittebenk) Bilde 15	U ²⁾	U ²⁾	U	U
Andre seterekke (L-sittebenk) Bilde 16	U ³⁾	U ³⁾	U	U

Betydning av merkingen:

U:	Egnet for universelle stoppsystemer som passer for denne aldersgruppen
UF:	Egnet for fremoverrettede sikringssystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektclassen
U ¹⁾ :	Kun ved deaktivert kollisjonspute på passasjersiden
U ²⁾ :	Kun når bordet er fjernet
U ³⁾ :	Kun sitteplass ved vinduet; ryggputen på sideveggen fjernet

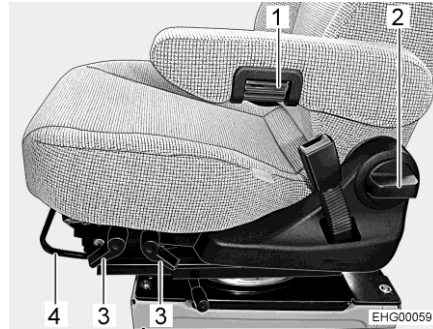
4.6 Førersetete og passasjersetete

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

Det følgende beskriver hvordan du stiller inn førersetete og passasjersetete foran på I-modeller.

Innstillingen av førersetete og passasjersetete i T-modeller er beskrevet i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Bilde 17 Setejustering (Aguti GIS-Liner)

Dreie setet i kjørestilling

- Still begge armlenene oppover.
- Skyv setet bakover eller til midtstilling.
- Drei setet i kjøreretningen og lås det.

▷ Dreining av setene når kjoretøyet står i ro er beskrevet i kapittel 6.

Innstilling av setets lengderetning

Still inn førersetet slik at føreren kan trå pedalene helt ned uten vanskeligheter.

- Trekk bøylene (Bilde 17,4) opp.
- Skyv setet framover eller bakover.
- Slipp bøylene. Setet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehelling

Still setets helling inn slik at lårene hviler på seteflaten uten noe trykk.

- Trekk den respektive stangen (Bilde 17,3) opp.
- Plasser seteflaten i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp stangen. Seteflaten må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehøyde

- Trekk stangen bak på høyre setet eller trykk ned.

Innstilling av ryggstø

Hellingen på førersetets ryggstø stilles inn slik at rattet kan holdes med armene i lett vinkel.

- Drei håndtaket (Bilde 17,2).
- Plasser ryggstøet i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp håndtaket. Ryggstøet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av armlenene

Armlenene kan høydejusteres trinnløst.

- Sving armlenet litt opp slik at det blir enklere å håndtere.
- Drei det riflede hjulet (Bilde 17,1) for finjustering. Avhengig av hvilken retning hjulet dreies, heller armlenet seg oppover eller nedover.
- Sving armlenet ned og kontroller posisjonen.

4.7 Setevarme

Avhengig av modell og funksjoner, kan fører- og passasjersele på forsiden oppvarmes. Bryteren på setevarmeren er festet til siden av setet.

Bilde 18 Bryter for setevarme

- ▷ Setevarmen arbeider kun når motoren går.

4.8 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Under kjøring er det forbudt å sitte på de langsgående benkene.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

4.9 Elektrisk vindusheis

- ▶ Ukontrollert stenging av vinduet kan forårsake klemmeulykker.
- ▶ Trekk nøkkelen ut av låsen selv om du bare forlater bilen for en kort stund. Barn kan komme til å trykke på vindusåpneren og dermed skade seg på vinduet.

Kjøretøyet har elektrisk vindusheis på førersiden.

Bilde 19 Bryter (elektrisk vindusheis på i førerdøren)

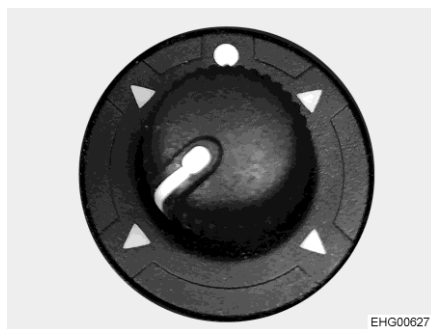
For å åpne og stenge: ■ Trykk på bryteren (Bilde 19).

4.10 Elektrisk justerbare ytterspeil

- ▷ Hovedspeilet i det todelte ytterspeilet kan justeres og varmes opp elektrisk.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med to elektrisk juster- og oppvarmbare ytterspeil. Bryterne for speiljustering og speiloppvarming befinner seg på førerdøren.

Bilde 20 Bryter (elektrisk justerbare ytterspeil)

Bilde 21 Bryter (speiloppvarming)

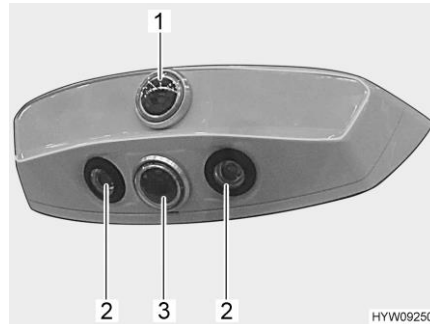
- Justere:*
- Velg speilet du ønsker å justere. Drei dreiebryteren (Bilde 20) mot venstre eller høyre.
  - Juster speilet ved å trykke dreiebryteren (Bilde 20) i ønsket retning.

- Slå på varmelegg:*
- Trykk bryteren (Bilde 21). Den røde kontrollampen i bryteren viser at funksjonen er aktivert.

4.11 Bakre kamera

Kjøretøyet er utstyrt med flere kamera. Bildet fra kameraene mates inn i multimedia-/navigasjonssystemet og vises på den eksisterende skjermen eller på en ekstern skjerm avhengig av hvordan kjøretøyet er utstyrt.

En kameraenhet er påbygd øverst bak på kjøretøyet.

- 1 Bakspeilkamera
- 2 Belysing for bakre område (LED)
- 3 Ryggekamera

Bilde 22 Kameraenhet

Kameraenheten kan veksle mellom følgende driftsmåter:

- Ryggemodus/overvåkningsmodus: Ryggekameraet (Bilde 22,3) filmer området like bak kjøretøyet. Området like bak kjøretøyet vises på displayet. Ved foroverkjøring vises ikke noe kamerabilde.
- Kjøremodus: Bakspeilkameraet (Bilde 22,1) filmer området lenger bak kjøretøyet. Området lenger bak kjøretøyet vises på displayet ("3. bakspeil").

Når du skifter gir til rygging slår kameraenheten automatisk om til ryggemodus.

I kameraenheten er det integrert LED-belysning (Bilde 22,2). Med dette LED-lyset kan området bak kjøretøyet belyses (når kameraet benyttes og også uavhengig av kameraet).

4.12 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

- ▶ Blendingsfoldegardinene for fører- og passasjervindu skal være trukket opp, blokkert og sikret under kjøring.

- Sikre:**
- Skyv blendingsfoldegardinene for sidevindue forsiktig helt tilbake.
  - Sikre blendingsfoldegardinene.

4.13 Motorlokk

- ▶ Fare for skader i motorrommet når motorlokket er åpent.
- ▶ Motoren kan fortsatt være varm selv om den har vært avslått lenge. Fare for at man kan brenne seg!
- ▶ Det må ikke utføres arbeid i motorrommet mens motoren går.
- ▶ Motorlokket må være lukket og låst under kjøring. Kontroller at låsen er gått i lås etter lukking. Trekk da i motorlokket.

Bilde 23 Låsespak (motorlokk)

Bilde 24 Motorlokk

- For å åpne:*
- Dra i hevarmen (Bilde 23) nederst på dashbordet til venstre på kjøretøyet.
  - Ta tak i den øvre kanten på motorlokket (Bilde 24,1) og i radiatorgrillen med begge hender.
  - Dra motorlokket jevnt fremover.
  - Sving motorlokket oppover.

- For å stenge:*
- Sving motorlokket nedover.
  - Trykk midt på motorlokket til du hører at smekklåsen går i lås.
  - Kontroller at motorlokket er ordentlig låst. Trekk motorlokket bestemt framover.

4.14 Påfylling av spylevæske

Påfyllingsstussen er montert i torpedoveggen.

Bilde 25 Påfyllingsstuss (spylevæsketank)

- Frigjør og åpne motorlokket.
- Ta lokket (Bilde 25,1) av påfyllingsstussen på spylevæsketanken.
- Fyll spylevæsken langsomt på.
- Trykk lokket på spylevæsketankens påfyllingsstuss.
- Lukk motorlokket.

4.15 Kontrollere oljenivå

- ▷ Oljepeilepinnen ligger bak fremre tverrstreber. Oljepeilepinnen er merket med rødt.

4.16 Fulle på drivstoff

- ▶ Under tanking må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap, avhengig av utrustning). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.

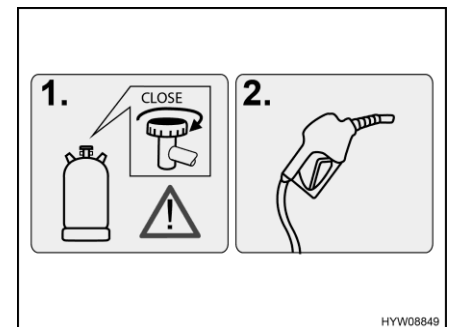

- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er merket med teksten "Diesel".
- ▷ Den blå AdBlue®-påfyllingsstussen er merket med påskriften "DEF/AdBlue®".
- ▷ Den utvendige luken åpnes med tenningsnøkkelen til basiskjøretøyet, og bak den er drivstoff-påfyllingsstussene montert.

Påfyllingsstussene befinner seg på utsiden av kjøretøy, foran til venstre.

Bilde 26 Påfyllingsstuss

Bilde 27 Advarsel (påfyllingsstuss for drivstoff)

- ▷ Informasjon og merknader om AdBlue® finnes i bruksanvisning til basiskjøretøyet.

4.17 Sleping

- ▶ Hvis ikke tenningsøkkelen kan vris i tenningslåsen, skal ikke kjøretøyet slepes. Styringsystemet er låst.

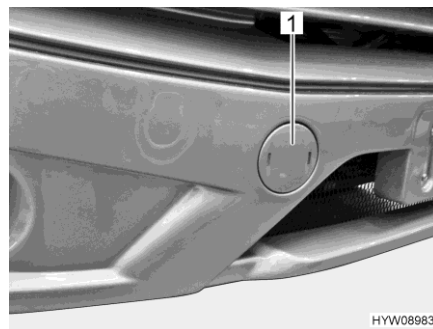
- ▷ Når motoren ikke går eller spenningen er forstyrret, fungerer ikke servostøtten for styre- og bremsesystemene. For å styre og å bremse kreves stor fysisk styrke.

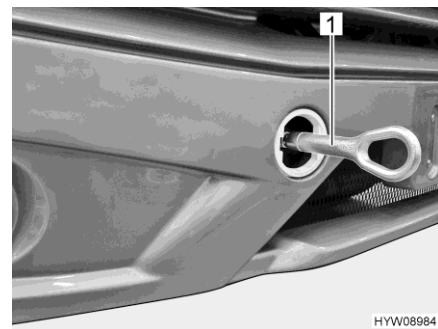
- ▷ Følg i tillegg henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.
- ▷ De nasjonale forskriftene gjelder ved sleping.

Hvis kjøretøyet på slepes bort, bør kjøretøyet om mulig fraktes på en transporter eller en tilhenger. Hvis det ikke er mulig, anbefaler vi å alltid bruke en slepestag ved sleping. Slepestangen må være godkjent for kjøretøyets vekt.

Festet for slepeøyet befinner seg bak et deksel på støtstangen foran på høyre side.

Bilde 28 Deksel (opptak for slepeøyet)

Bilde 29 Slepeøye (montert)

Montere slepeøye:

- Dekslet (Bilde 28,1) vippes opp med en skrutrekker.
- Ved integrerte kjøretøy: Monter slepeøyeforlengelsen.
- Monter slepeøyet (Bilde 29,1) i henhold til anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

5.1 Håndbremse

Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

5.2 Stigtrinn

- ▷ Hvis stigtrinnet blir belastet før det kjørt helt ut, kan mekanismen bli skadet. Stigtrinnet må derfor først brukes, når det er kjørt helt ut.

- ▷ Hvis stigtrinnet kjøres ut, mens motoren fortsatt går, lyder et varselsignal.

5.3 Oppkjøringsklosser

- ▷ Oppkjøringsklosser følger ikke med i leveringen. Tilbehørsforretninger tilbyr forskjellige modeller.

Oppkjøringsklosser utjevner høydeforskjellen ved stigninger og ujevne flater, slik at kjøretøyet kan parkeres vannrett.

5.4 Støttekloss

Ved parkering av kjøretøyet i stigninger eller hellinger må det brukes en støttekloss.

Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

5.5 Belysing for bakre område

På enkelte modeller er kjøretøyet utstyrt med en belysing for bakre område, avhengig av utstyret.

Bilde 30 Vippebryter (belysing for bakre område)

Slå på belysing for bakre område:

- Trykk vippebryteren (Bilde 30) ned. Belysningen for det bakre området er slått på.
- ▷ Belysningen for det bakre området kan bare slås på når kjøretøymotoren er avslått. Hvis belysningen for det bakre området er på og kjøretøymotoren startes, slukner LED-belysningen. Hvis kjøretøymotoren slås av, slår belysningen for det bakre området seg på igjen (såfremt vippebryteren er slått ned).

5.6 Støtter

5.6.1 Generelle råd

- ▷ De innebygde støttene må ikke brukes til jekk. Støttene bidrar til å stabilisere kjøretøyet mot bakakselens innfjæring når det er stanset.
- ▷ Ved oppstilling av kjøretøyet, påse at ingen av støttene belastes mer enn de andre.
- ▷ Før start må støttene skrues helt opp til anslag, kjøres helt inn og sikres.

- ▷ Er underlaget mykt eller ustabil, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.

5.6.2 Støttebein

- ▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

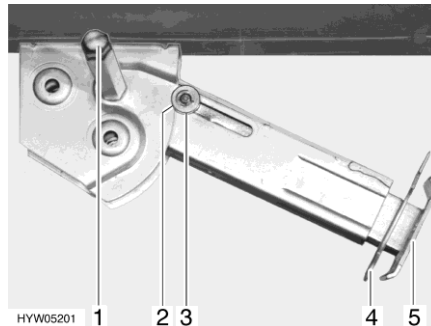
- ▷ Trekk til håndbremsen før støttebeina kjøres ut.

- ▷ Alt etter modell har sekskanten et ledd. Ved bruk av dette blir det enklere å bruke pipenøkkelen.

For å kunne opprettholde en feilfri funksjon, må rørene i støttebeina rengjøres regelmessig og smøres med fett.

Avhengig av modellen kan støttebeina justeres i lengden.

Bilde 31 Støttebein

- Skyve ut:**
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 31,1) og vri til støttebeinet står loddrett ned.
  - Trekk splinten (Bilde 31,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 31,5).
  - Dra støttebeinforlengeren ut til ønsket lengde.
  - Stikk splinten inn i støttebeinforlengeren igjen.
  - Skru på sekskanten til støttebeinet står støtt på bakken og kjøretøyet står vannrett.
- Trekke in:**
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 31,1) og vri til støttebeinet ikke lenger berører bakken.
  - Trekk splinten (Bilde 31,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 31,5).
  - Skyv støttebeinforlengeren (Bilde 31,5) helt inn og stikk splinten (Bilde 31,4) inn i hullet i støttebeinforlengeren.
  - Bruk pipenøkkelen til å vri på sekskanten (Bilde 31,1) til støttebeinet er svingt opp og styringsskiven (Bilde 31,3) er ført helt inn i utsparingen (Bilde 31,2).

- ▷ Pass på før avreise: Er alle støttebein kjørt helt inn, alle støttebeinforlengere helt innskjøvet og sikret med splinten?

5.7 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 8).

5.8 Kjøleskap

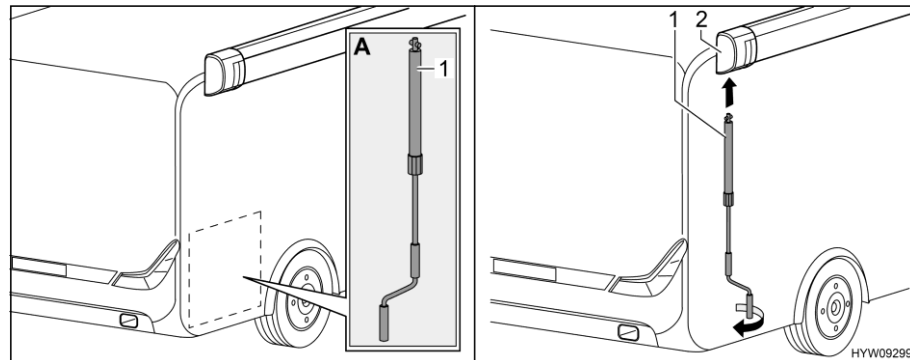
- ▶ Når kjøleskapet er stilt på 12 V-drift, bruker det hele tiden strøm. Koble derfor om til gassdrift når kjøretøyets motor **ikke** går og kjøretøyet **ikke** er koblet til 230 V-forsyningen.

På apparater med automatisk energivalgsystem fungerer 12 V-drift av kjøleskapet i automatisk drift kun når kjøretøyets motor er i gang. Når kjøretøyets motor er stoppet, kobler det automatisk valget av energi kjøleskapet over til 230 V-drift eller gassdrift.

5.9 Markise

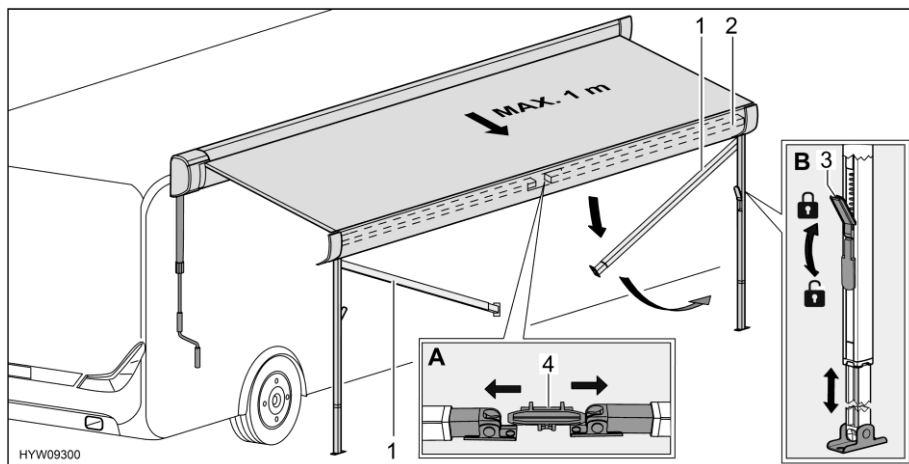
- ▷ Når støttebenene ikke er satt opp, kjøres markisen ut maks. 1 m.
- ▷ Når det er kraftig vind, mye regn eller sne, kjøres markisen inn.
- ▷ Når det er litt regn, forkortes ett av støttebenene, slik at vannet kan renne av.
- ▷ Ved lett vind eller regn skal markisen strammes med tau på begge sider.
- ▷ Kjør inn markisen kun når duken er tørr. Hvis markisen må kjøres inn med våt duk: Kjør ut markisen igjen så fort som mulig for å få tørket duken.
- ▷ Fjern løv og smuss fra markisen før den kjøres inn.

Bilde 32 Montere sveiv

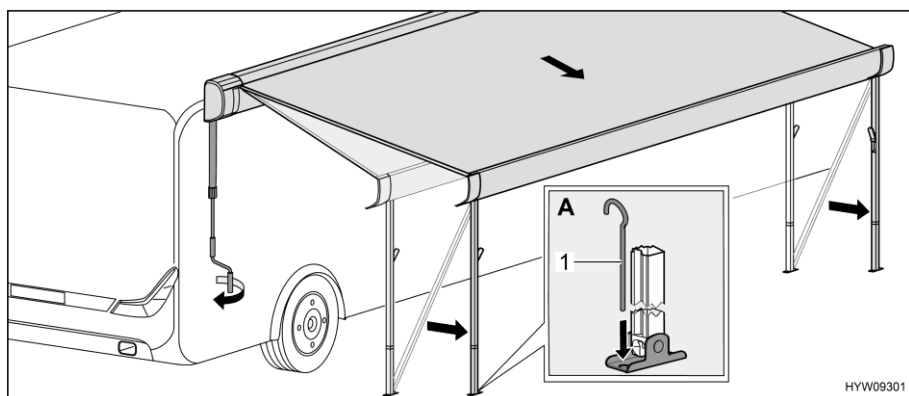
Kjøre ut markise:

- Ta sveiv (Bilde 32,1) ut av bakre lasteluke (Bilde 32,A).
- Sett sveiv inn i bajonettfestet (Bilde 32,2) til markisen.
- Drei sveiven mot urviseren, helt til markisen er trukket ut maks. 1 m.

Bilde 33 Forberede støttebenene

- Løsne støtteben (Bilde 33,1) fra festeanordning (Bilde 33,4) i frontlisten (Bilde 33,2). Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden (Bilde 33,A).
- Folde ut støttebenene.
- Løsne låsen (Bilde 33,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket nedover.
- Trekk ut den nederste delen av støttebenene til ønsket lengde (Bilde 33,B).
- Sette opp støttebenene.
- Steng låsen (Bilde 33,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket oppover.

Bilde 34 Sett markisen i endeisjjon

- Kjør markisen helt ut med sveiven. Når du gjør dette, må du reposisjonere støttebenene flere ganger.
- Stille inn støttebenene til endelig høyde.
- Trekk av sveiven og legg den i den bakre lasteluken.
- Fest støtteben med teltplugger (Bilde 34,1) på gulvet (Bilde 34,A).

- Kjøre inn markise:*
- Hvis det finnes, fjern strammetau og teltplugger.
  - Sett sveiven i bajonettfestet til markisen og dreii med urviseren, frem til markisen er kjørt inn til ca. 1 m.
  - Om nødvendig, rengjør støttebenene.
  - Åpne låsen på støttebenene. For å gjøre dette, vrir du låsehåndtaket nedover.
  - Skyv inn den nedre delen av støttebenene fullstendig.
  - Fold begge støttebenene etter hverandre oppover i frontlisten og la de gå i lås. Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden.
  - Dreii sveiven videre til markisen er kjørt inn fullstendig.
  - Trekk sveiven ut av bajonettfestet og pakk den bort.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

6.1 Dører

- ▶ Dørene skal være lukket under kjøring.

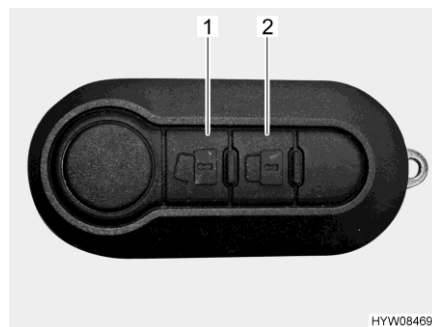

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemansker å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.

6.1.1 Sentrallås

- ▷ Sentrallåsen låser førerdøren, boenhetsdøren og høyre og venstre garasjeport på karosseriet.
- ▷ Hvis en av dørene eller garasjeporten er åpen, kan ikke sentrallåsen låses. Det lyder en varselsignal og varsellampen "Åpen dør" lyser på dashbordet.
- ▷ De andre utvendige lukene overvåkes, men blir ikke låst, av sentrallåsen. Hvis en av de utvendige lukene er åpne, kan ikke sentrallåsen låses. Det lyder en varselsignal og varsellampen "Åpen dør" lyser på dashbordet.
- ▷ Dersom motoren startes opp mens en av dørene eller de utvendige lukene som overvåkes er åpne, vil det lyde et varselsignal og varsellampen "Åpen dør" lyser på dashbordet.
- ▷ Hvis det ikke blir åpnet en dør i løpet av 30 sekunder etter at opplåsningsknappen er trykket, vil sentrallåsen automatisk låse dørene igjen.

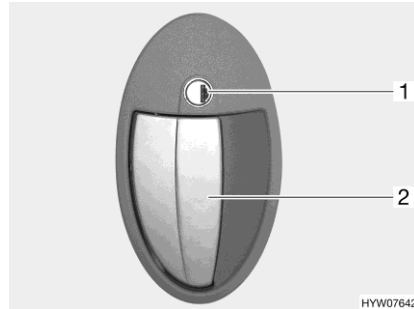
Bilde 35 Fjernkontroll (sentrallås)

Låse opp:

- Trykk én gang kort på knappen (Bilde 35,1). Dørlåsene er låst opp. Sikringsknappen spretter ut automatisk.

- For å låse:*
- Trykk én gang kort på knappen (Bilde 35,2). Dørlåsene er låst. Når alle låsene har blitt låst kommer en tilbakemelding via kjøretøyets rettingsviser.

6.1.2 Boenhetsdør, utvendig

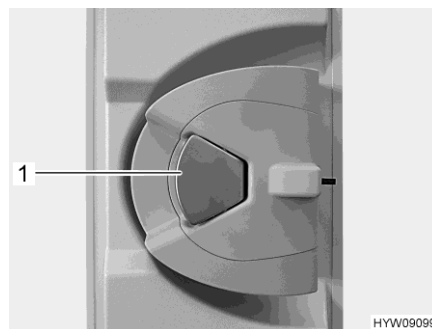

Bilde 36 Dørlås (boenhetsdør utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 36,1) og drei den med urviseren til dørlåsen åpnes.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 36,2). Døren er åpen.

- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 36,1) og drei den mot urviseren til dørlåsen stenges.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.1.3 Boenhetsdør, innvendig

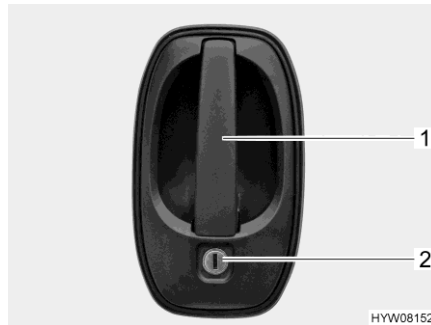

Bilde 37 Dørlås (boenhetsdør innvendig)

- For å åpne:*
- Når dørlåsen er låst: Dra én gang i dørhåndtaket (Bilde 37,1). Døren er låst opp.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 37,1). Døren er åpen.

- For å låse:*
- Trykk på dørhåndtaket (Bilde 37,1).

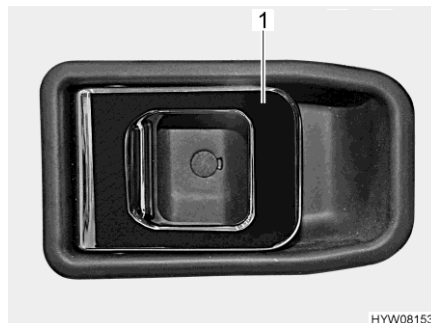
6.1.4 Førerdør, boenhetsdør, utvendig

Bilde 38 Dørlås (førerdør/boenhetsdør utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylindere (Bilde 38,2) og drei den til dørlåsen åpnes.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 38,1). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylindere (Bilde 38,2) og drei den til dørlåsen låses.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.1.5 Førerdør, boenhetsdør, innvendig

Bilde 39 Dørlås (førerdør/boenhetsdør innvendig)

- For å åpne:*
- Dra i håndtaket (Bilde 39,1). Dørlåsen låses opp eller åpnes.
- For å låse:*
- Trykk på håndtaket (Bilde 39,1). Dørlåsen låses.

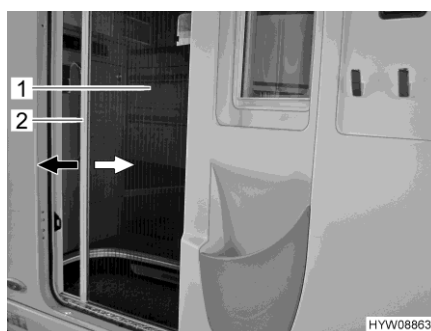
6.1.6 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart

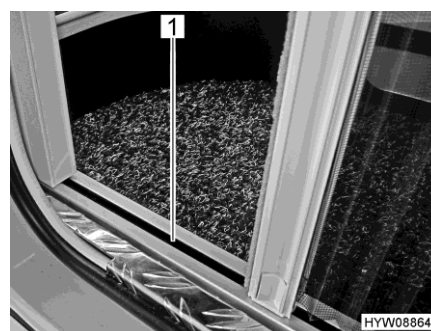
- ▷ Åpne myggnettingen helt, før boenhetsdøren lukkes.
- ▷ Hold listen med begge hender ved lukking og åpning. Dette reduserer risikoen for at myggnettingen går i klem i føringene (Bilde 41,1).
- ▷ Ikke trykk på nettingområdet ved åpning og lukking av myggnettingen.
- ▷ Hold hunder og katter borte fra myggnettingen.
- ▷ Før kjøretøyet forlates må alltid myggnettingen føres fullstendig tilbake i dørfestet.

- ▷ Produsenten overtar intet ansvar, når skaden på enheten kan føres tilbake til påvirkning av tredjepart eller er selvforskyldt.

Bilde 40 Myggnetting (boenhetsdør)

Bilde 41 Myggnetting (nedre føring)

- For å stenge:*
- Ta tak i listen (Bilde 40,2) med begge hender og trekk myggnettingen (Bilde 40,1) jevnt ut av dørfestet.
  - Skyv myggnettingen frem til anslaget på den motsatte siden.
- For å åpne:*
- Ta tak i listen (Bilde 40,2) med begge hender og skyv myggnettingen (Bilde 40,1) med lett trykk tilbake i dørfestet.

6.2 Utvendige luker

- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ For å åpne eller lukke utvendige luker må alle lås på den utvendige lukken åpnes eller stenges.

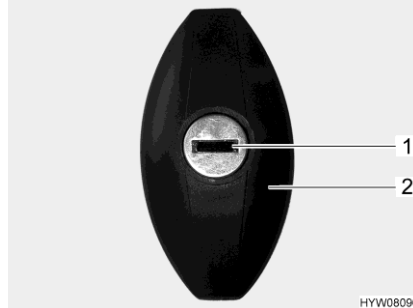
- ▷ Steng alle utvendige luker når du forlater kjøretøyet.

De utvendige lukene som er montert på kjøretøyet er utstyrt med enhetlige låsesylindere. Derfor kan alle låser åpnes med samme nøkkel.

6.2.1 Klaffelås, ellipseformet

- ▷ Det kan trenge vann inn i den åpne klaffelåsen når det regner. Steng derfor låsehåndtaket.

Bilde 42 Klaffelås

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen inn i låsesylindren (Bilde 42,1) og dri den en halv omdreining mot urviseren. Låsehåndtaket (Bilde 42,2) spretter ut.
  - Trekk ut nøkkelen.
  - Drei låsehåndtaket en halv omdreining mot urviseren. Klaffelåsen er åpnet.
- For å stenge:*
- Steng igjen den utvendige luken.
  - Drei låsehåndtaket en halv omdreining med urviseren. Klaffelåsen er nå stengt, men ikke låst.
  - Stikk nøkkelen i låsesylindren.
  - Press inn låsehåndtaket med isatt nøkkel og dri nøkkelen en halv omdreining med urviseren. Låsehåndtaket forblir låst.
  - Trekk ut nøkkelen.

6.3 Lufting

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Luften som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.

- ▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.
- ▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takluker, stikkontakter, påfyllingsstusser, luker osv.).

Kondens Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Kun slik unngår man at det danner seg kondens i kaldt vær, med påfølgende dannelse av jordslag. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft. Her skal ikke bare innvendige rom, men også rom som er tilgjengelige utenfra, luftes. Når kjøretøyet er parkert i et lukket rom (f.eks. en garasje), skal også oppstillingsplassen luftes. Hvis det oppstår kondens, kan det føre til dannelse av jordslag.

6.4 Vinduer

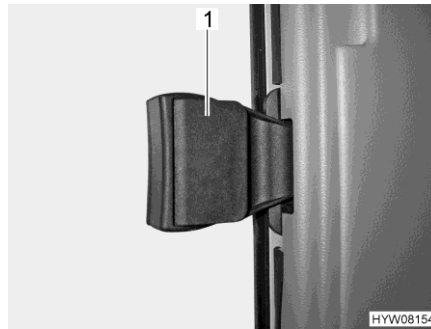

- ▷ Vinduene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Ta tak i midten av avslutningslisten til rullegardinene når du åpner og lukker dem. Hvis du ikke tar tak i midten av avslutningslisten, kan rullegardinene bli klemt og skadd.
- ▷ Når blendingsgardinen eller blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og vinduet. Vinduet kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Dessuten skal vinduet settes i posisjon "langvarig lufting".
- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

6.4.1 Passasjervindu

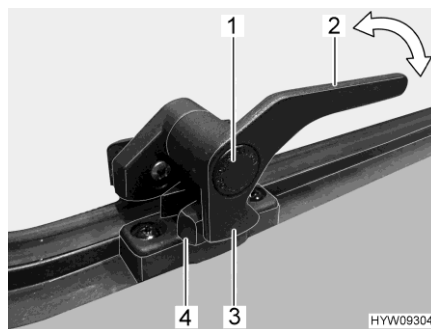
Bilde 43 Passasjervindu

- For å åpne:*
- Vipp ut håndtaket (Bilde 43,1).
  - Skyv eller trekk vindushalvdelen framover til ønsket stilling.
- For å stenge:*
- Lukk vinduet til anslag og la håndtaket smette i lås.

6.4.2 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- ▷ Åpne vinduet helt for å frigjøre vindushaken. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.
- ▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.
- ▷ Låsehåndtaket er utstyrt med en sikringsknapp. Trykk på sikringsknappen for hver betjening av låsehåndtaket.

Bilde 44 Låsehåndtak (stilling "lukket")

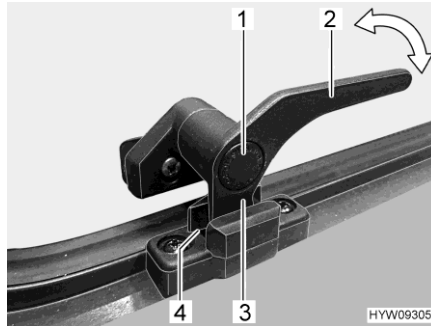

Bilde 45 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- For å åpne:*
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 44,1) og hold den inne.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 44,2) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
  - Åpne vinduet med åpning utover til ønsket stilling. Armen (Bilde 45,1) låses automatisk.

Vinduet blir stående i ønsket posisjon.

- For å stenge:
- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
  - Lukk vinduet.
  - Trykk inn sikringsknappen (Bilde 44,1) og hold den inne.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 44,2) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 44,3) på låsehåndtaket ligger helt på innsiden av vinduslåsen (Bilde 44,4).

Bilde 46 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 46)
- I stilling "lukket" (Bilde 44)

For å stille vindu med åpning utover i posisjon for "langvarig lufting":

- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 46,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 46,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket tilbake igjen. Låsetappen (Bilde 46,3) på låsehåndtaket må gripe inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 46,4).
- Slipp sikringsknappen (Bilde 46,1).
- Kontroller at sikringsknappen ikke er trykket inn, men at låsehåndtaket er sikret.

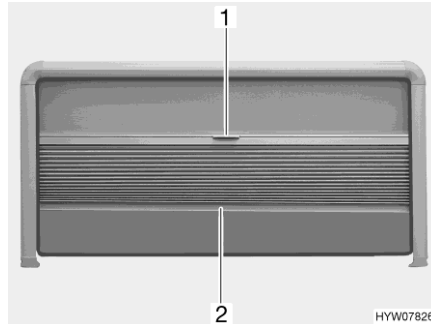
Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

6.4.3 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Blendingsfoldegardin og innsektnettsjalusi er forbundet med hverandre.

Bilde 47 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi (vindu med åpning utover)

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på avslutningslisten (Bilde 47,2) og trekk forsiktig nedover.

For å åpne:

- Hold avslutningslisten (Bilde 47,2) til blendingsfoldegardinen på midten og skyv blendingsfoldegardinen forsiktig oppover.

Insektnettsjalusi

Insektnettsjalusien er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Trekk ned insektnettsjalusien på håndtaket (Bilde 47,1).
- Forskyv insektnettsjalusien trinnløst.

Når insektnettsjalusien ikke trekkes helt ned, kan blendingsfoldegardinen trekkes til enden av vindusrammen på siden.

For å åpne:

- Trekk insektnettsjalusien helt opp på håndtaket (Bilde 47,1).

6.4.4 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

For å stenge:

- Løsne holdestroppen til blendingsfoldegardinen.
- Stram til blendingsfoldegardinen forsiktig til magnetlåsen holder blendingsfoldegardinen lukket.

For å åpne:

- Trekk eller skyv blendingsfoldegardinen forsiktig tilbake.
- Sikre blendingsfoldegardinen med holdestropper.

6.5 Takluker

Avhengig av modellen har kjøretøyet takluker med eller uten automatisk luftesystem. Når det er montert en takluke uten automatisk luftesystem, skjer den automatiske luftingen via det automatiske luftesystemets soppformete takluker.

- ▶ Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. Luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

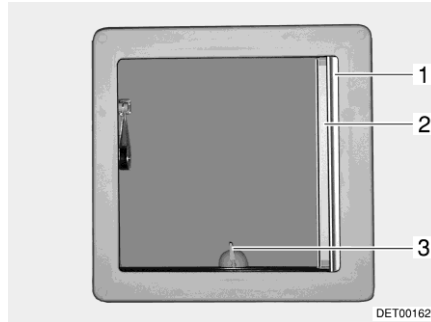
- ▷ Taklukene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Når blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftstilling.
- ▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ Tråkk ikke på taklukene.
- ▷ Steng taklukene før kjøring.
- ▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

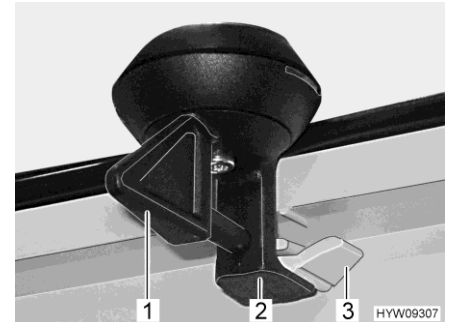
- ▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

6.5.1 Vippe-takluke

Vippe-takluken kan åpnes en vei. Den kan stilles i tre skråstillinger og en luftstilling.

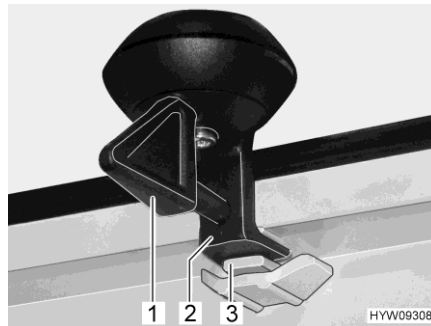
Bilde 48 Vippe-takluke

Bilde 49 Lås (vippe-takluke)

- Åpne:**
- Drei løftearmen (Bilde 48,3 hv. Bilde 49,1) en kvart omdreining.
  - Dra i løftearmen og trykk vippe-takluken opp.

- For å stenge:**
- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
  - Drei løftearmen en kvart omdreining. Låsen (Bilde 49,2) må gli inn i den nedre haspen (Bilde 49,3).

Bilde 50 Lås (luftstilling)

- Låse i luftstilling:**
- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
  - Drei løftearmen (Bilde 50,1) en kvart omdreining. Låsen (Bilde 50,2) må gli inn i den øvre utsparingen (Bilde 50,3).

- ▷ Ved regn kan vannet komme inn i boenheten hvis vippe-takluken står i luftstilling. Lukk derfor vippe-takluken helt.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan stå i hvilken som helst ønsket posisjon både når vippe-takluken er åpen og når den er stengt.

- For å stenge:**
- Trekk blendingsfoldegardinen (Bilde 48,1) ut og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

- For å åpne:**
- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi

- ▷ Insektnettsjalusien kan bli skadet hvis den lukkes når vippe-takluken er lukket. Lukk derfor bare insektnettsjalusien når vippe-takluken er åpen.

For å stenge:

- Trekk insektnettsjalusien (Bilde 48,2) ut til den knepper i lås på motsatt side.

For å åpne:

- Trykk insektnettsjalusies stang forsiktig opp. Hakene slipper taket.
- Før insektnettsjalusien forsiktig tilbake til utgangsstilling.

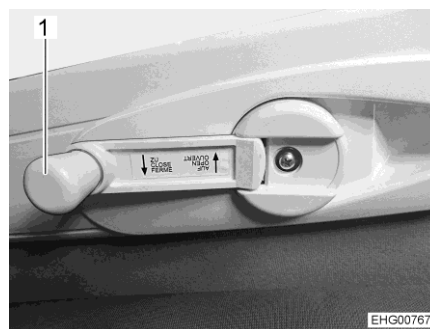
6.5.2 Sveivetakluke (KLAKU)

- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i produsentens bruksanvisning som leveres separat.

Takluken er utstyrt med plisségardin (for å mørkne) og myggnetting. Med den integrerte sveiven kan takluken åpnes på den ene siden for lufting.

Bilde 51 Takluke (lukket)

Bilde 52 Sveiv

Åpne takluke:

- Fold ut sveiven (Bilde 52,1) og drei den med urviseren til takluken er i ønsket posisjon.
- Fold sammen sveiven.

- ▷ Drei kun sveiven til du kjenner en liten motstand. Da er den maksimale åpningsvinkelen på takluken nådd.

Stenge takluken:

- Fold ut sveiven (Bilde 52,1) og drei den mot urviseren til takluken er lukket.
- Fold sammen sveiven.

Bilde 53 Takluke (plisségardin lukket)

*Åpne/lukke
blendingsgardin:*

- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på plisségardin og trekk den til ønsket posisjon.

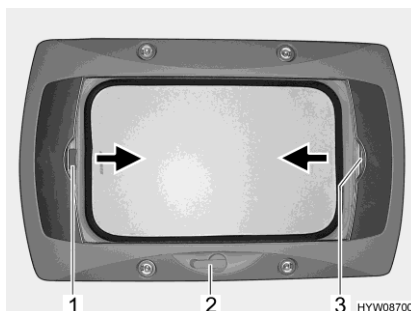
Åpne/stenge myggnetting:

- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på myggnettingen og trekk den til ønsket posisjon.

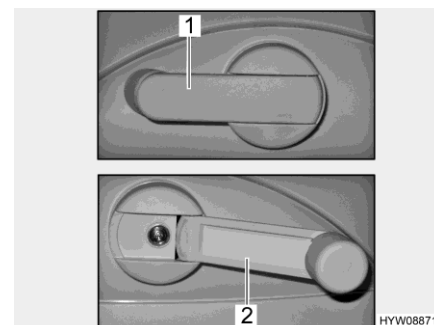

- ▷ Plisségardin og myggnetting kan justeres trinnløst uavhengig av hverandre.

6.5.3 Takluke med sveiveløfting

Bilde 54 Takluke med sveiveløfting

Bilde 55 Hånd sveiv

Takluken med sveiveløfting kan åpnes med hånd sveiven. For åpning og lukking vippes hånd sveiven opp (Bilde 55,2). I hvilestilling er hånd sveiven vippet inn (Bilde 55,1).

For å åpne:

- Vri hånd sveiven (Bilde 54,2) til det kjønnnes motstand.

For å stenge:

- Vri hånd sveiven til takluken med sveiveløfting er stengt. Deretter kan takluken med sveiveløfting låses ved å vri håndtaket to til tre ganger til.
- Kontrollere låsing. Dette gjøres ved å trykke med hånden mot akrylglas-set.

Blendingsfoldegardin Blendingsfoldegardinen kan om ønskelig lukkes. Når blendingsfoldegardinen er låst til insektnettsjalusien, følger insektnettsjalusien med ved lukking av blendingsfoldegardinen.

For å stenge: ■ Trekk blendingsfoldegardinen etter håndtaket (Bilde 54,3) i pilens retning og slipp i ønsket stilling. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne: ■ Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi Når insektnettsjalusien er låst til blendingsfoldegardinen, vil blendingsfoldegardinen følge med når man lukker insektnettsjalusien.

For å stenge: ■ Trekk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 54,1) i pilens retning over til håndtaket på blendingsfoldegardinen (Bilde 54,3) på motsatt side og la det kneppe inn.

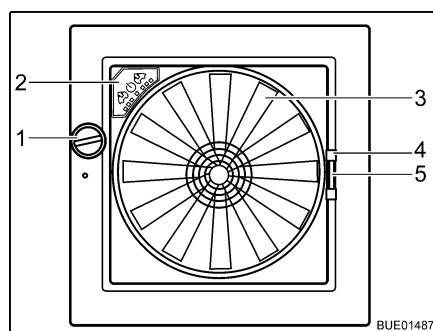
For å åpne: ■ Trykk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 54,1) bakover og oppover og heng insektnettsjalusien på blendingsfoldegardinen (Bilde 54,3).
■ Ta tak i håndtaket og før insektnettsjalusien forsiktig tilbake.

6.5.4 Takluke med vifte

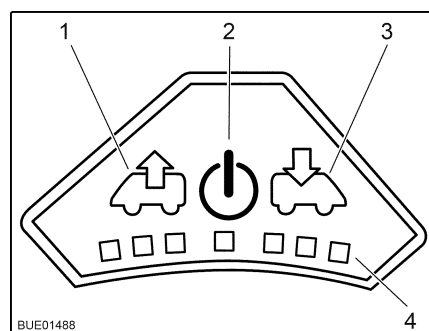

▷ For å beskytte batteriet vil viften gå tilbake til nivå 1 etter én time på nivå 6.

Takluken er utstyrt med insektnettsjalusi, blendingsgardin og en justerbar vifte for ventilasjon og lufting.

Bilde 56 Takluke Omni-Vent

Bilde 57 Betjeningsfelt for viften

For å åpne: ■ Vri dreiebryteren (Bilde 56,1) til den ønskede åpningsvinkelen er nådd.

For å stenge: ■ Vri dreiebryteren (Bilde 56,1) til takluken er helt lukket.

Myggnetting For å lukke og åpne myggnettingen:

For å stenge: ■ Trekk myggnettingen til den motsatte rammesiden med håndtaket (Bilde 56,4).

For å åpne: ■ Klem sammen håndtaket på myggnettingen. Hakene slipper taket.
■ Ta tak i håndtaket og før myggnettingen forsiktig tilbake.

- Blendingsgardin** For å stenge og åpne blendingsgardinen:
- For å stenge:*
- Klem sammen håndtaket (Bilde 56,5) på blendingsgardinen.
  - Trekk ut blendingsgardinen til ønsket posisjon og slipp. Blendingsgardinen blir stående i denne posisjonen.
- For å åpne:*
- Klem sammen håndtaket på blendingsgardinen.
  - Før blendingsgardinen forsiktig tilbake til utgangsstilling.
- Vifte** Når takluken er åpen kan boenheten ventileres med viften (Bilde 56,3), som kan stilles i 6-trinn. Viften betjenes fra betjeningsfeltet (Bilde 56,2).
- For å slå på:*
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 57,2). Viften går i komfort-modus (avtrekk med laveste viftehastighet).
- Utlufting:*
- For å øke viftehastigheten: Trykk på knappen avtrekk (Bilde 57,1). Viftehastigheten øker med ett trinn i avtrekksretningen. LED-ene (Bilde 57,4) indikerer hastighetsnivå.
  - For å redusere viftehastigheten: Trykk på knappen tilførsel (Bilde 57,3). Viftehastigheten reduseres med ett trinn.
- Lufttilførsel:*
- For å øke viftehastigheten: Trykk på knappen tilførsel (Bilde 57,3). Viftehastigheten øker med ett trinn i tilførselsretningen. LED-ene (Bilde 57,4) indikerer hastighetsnivå.
  - For å redusere viftehastigheten: Trykk på knappen avtrekk (Bilde 57,1). Viftehastigheten reduseres med ett trinn.
- Boost-funksjon:*
- Trykk og hold knappen tilførsel nede i ca. 3 sekunder. Viften skifter til maksimal hastighet for tilførsel av luft. Etter ca. 5 minutter går den automatisk tilbake til tidligere innstilt nivå.
  - Trykk og hold knappen avtrekk nede i ca. 3 sekunder. Viften skifter til maksimal hastighet for avtrekk av luft. Etter ca. 5 minutter går den automatisk tilbake til tidligere innstilt nivå.
- For å slå av:*
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 57,2). Viften stopper, LED-ene slukkes.

6.6 Dreie seter

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

- ▷ Innstilling av seteposisjon og av armlenene er beskrevet i kapittel 4.
- ▷ Det følgende beskriver hvordan du dreier førersetet og passasjeretet i I-modeller.
- ▷ Dreingen av førersetet og passasjeretet i T-modeller er beskrevet i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Stangen til å dreie setet med er plassert ved siden av setet.

Bilde 58 Stang (til å dreie setet) (Aguti GIS-Liner)

- Dreie:*
- Still begge armlenene på fører sete/passasjer sete oppover.
  - Skyv fører setet/passasjer setet bakover eller til midtstilling.
  - Skyv stangen (Bilde 58,1) framover for å dreie setet. Setet frigjøres.

6.7 Oppbevaringsrom

- ▶ Overhold sikkerhetsanvisningene (klistremærker) som angir når et rom ikke er tillatt brukt som oppbevaringsrom (f.eks. gassflaskekassen eller rom i nærheten av elektriske ledninger).
- ▶ Overhold den teknisk tillatte totalvekten på akslene/akselgruppen og den teknisk tillatte totalvekten (se avsnittet 3.2.3).
- ▶ Det må det ikke oppbevares væsker som avgir helseskadelige gasser i boligrommet.
- ▶ Lukk væskebeholdere tett og sikre de slik at de ikke sklir og faller ned.
- ▶ Tunge gjenstander må alltid oppbevares i gulvområdet og sikres mot å skli. Lettere gjenstander kan også oppbevares trygt på høyere liggende steder.

- ▷ Ikke oppbevar fuktige klær i skap eller oppbevaringsrom.

- ▷ Ved pakking bør det tas hensyn til, hvor lett tilgjengelige de ulike gjenstandene skal være og hvor ofte de brukes.

I kjøretøyet foreligger følgende oppbevaringsmuligheter:

- Dobbeltgulvområde (tilgjengelig fra innsiden og utsiden)
- Bakre lasteluke
- Oppbevaringskasser
- Veggskap
- Oppbevaringsmuligheter i våtrommet

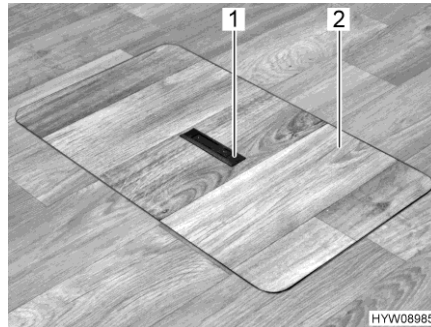

6.7.1 Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet

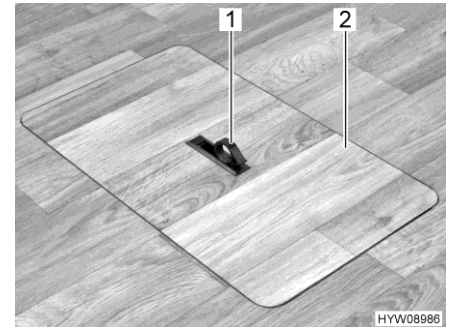

- ▷ Avhengig av utførelsen må først et teppegulvsegment legges til siden, for at oppbevaringsrommene skal være tilgjengelige.

Oppbevaringsrommene er tilgjengelige fra boenheten via dekslet. Anordningen av oppbevaringsrommene er modellavhengig.

Bilde 59 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak senket)

Bilde 60 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak sving ut)

For å åpne:

- Legg evt. teppegulvsegment til siden.
- Trykk håndtakplaten (Bilde 59,1) nedover. Håndtaket (Bilde 60,1) svinges oppover.
- Dekslet (Bilde 60,2) trekkes opp og av.

- ▶ Lukk igjen dekslet så snart som mulig og forsenk håndtaket. Det består ellers snubelfare på grunn av det åpne gulvoppbevaringsrommet eller det utstående håndtaket.
- ▶ Ikke brett teppegulvsegmenter.
- ▶ Ikke la teppegulvsegmenter ligge i rommet. Snubelfare!

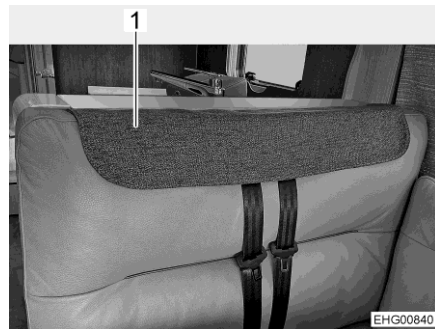
For å stenge:

- Dekslet (Bilde 60,2) settes inn i rammen på gulvet.
- Sving håndtaket nedover.

6.8 Sikkerhetsbeltepanel

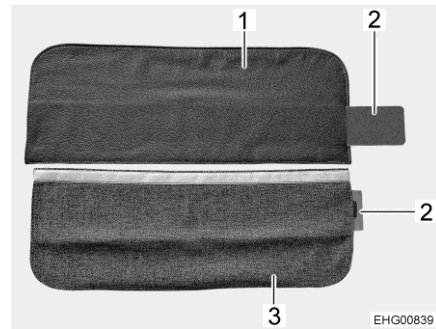
Når kjøretøyet er parkert, kan nakkestøttene fjernes fra ryggputen på setesetet for mer komfortabel sitteplass. Åpningene for nakkestøttene og utskjæringen for sikkerhetsbeltene kan da dekkes med et sikkerhetsbeltepanel (Bilde 61,1).

Sikkerhetsbeltepanelet er laget av skinn (Bilde 62,1) eller av stoff (Bilde 62,3).

Bilde 61 Sikkerhetsbeltepanelet montert

1 Sikkerhetsbeltepanel

Bilde 62 Sikkerhetsbeltepanel

1 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av skinn)
2 Metallforsterkning
3 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av stoff)

Montere sikkerhetsbeltepanel:

- Ta av begge nakkestøttene.
- Skyv metallforsterkningen (Bilde 62,2) helt inn i folden på sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 62,1 eller Bilde 62,3).
- Monter sikkerhetsbeltepanelet over uttaket for sikkerhetsbeltet (Bilde 61).

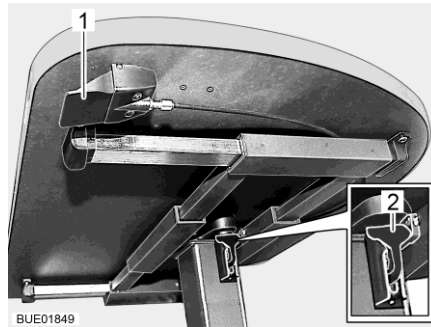
6.9 Bord

6.9.1 Hevebord med opplåsingsknapp

- ▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten (se avsnittet 6.13). Ellers kan bordet bli skadet.

Bordplaten kan flyttes i lengde- og i tverretningen. Man kan bruke løfteme-kanismen til å senke bordet – i tillegg kan det brukes som sengebase.

Bilde 63 Hevebord med opplåsingsknapp

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned låsehåndtaket (Bilde 63,2).
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Trykk låsehåndtaket (Bilde 63,2) oppover.

Innstilling av bordhøyde:

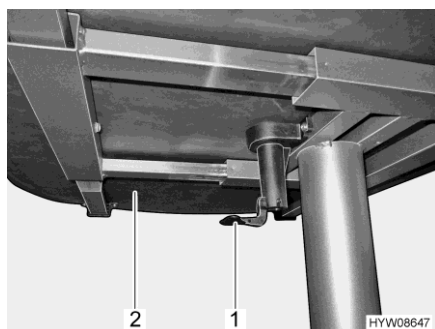
- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 63,1) og hold den inne. Bordplaten går av seg selv opp til stopp.
- Trykk bordplaten ned til ønsket posisjon. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 63,1). Bordplaten blir stående i den valgte stillingen.

Ominnredning til sengebase:

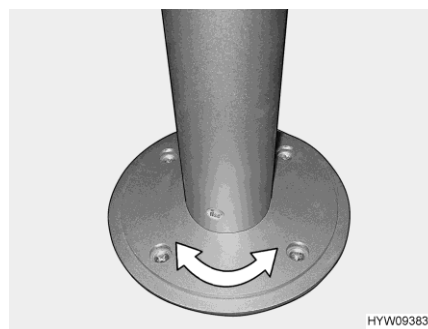
- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 63,1) og hold den inne.
- Trykk bordplaten helt ned. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 63,1). Bordplaten blir stående i den nederste stillingen.

6.9.2 Bord med søylebordben

Bordplaten kan flyttes og dreies i lengde- og i tverretningen. Ominnredning til sengebase er ikke mulig.

Bilde 64 Stang for forskyving av bordplate

Bilde 65 Søylebordben (kan dreies)

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned stangen (Bilde 64,1).
- Skyv bordplaten (Bilde 64,2) til ønsket posisjon.
- Trykk stangen oppover igjen.

Dreie bordplaten:

- Drei bordplaten til ønsket stilling. For å gjøre dette, må man bruke litt kraft, siden bordplaten dreier seg mot friksjonsmotstanden på søylebordbenet (Bilde 65).

6.9.3 Anhengsbord med delbar støtteben

- ▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

Bilde 66 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

Utvide:

- Trekk knappen (Bilde 66,2) på låsen nedover og sving ut den ekstra bordplaten (Bilde 66,1).

Forminske:

- Sving den ekstra bordplaten (Bilde 66,1) under bordplaten (Bilde 66,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

Ominnredning til sengebase:

- Løft bordplaten (Bilde 66,6) ca. 45° foran.
- Trekk den nedre delen av støttebenet (Bilde 66,4) ned og legg til side.
- Ta bordplaten ut av den øvre holdelisten.
- Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holdelisten (Bilde 66,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støttebenet (Bilde 66,5).

6.10 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen i kjøreposisjon.

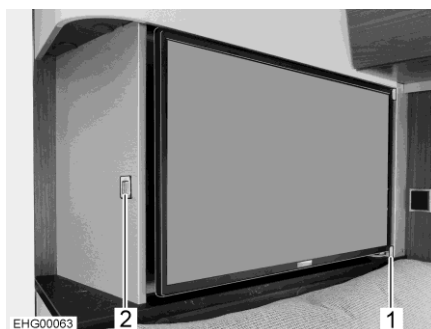

- ▷ Informasjon om betjening av TV-anlegget finner man i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

6.10.1 Flatskjermens plassering

Flatskjerm, integrerte

Flatskjermen sikres sidelengs med en styreskinne (Bilde 67,1).

Bilde 67 Flatskjerm

Flatskjermens plassering:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 67,2).
- Dra flatskjerm med styreskinne (Bilde 67,1) i ønsket posisjon.
- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og still inn ønsket helling.

Sette flatskjermen i utgangsposisjon:

- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og redd den ut.
- Skyv tilbake flatskjermen til den går i sidelengs stilling i styreskinnen (Bilde 67,1).

Flatskjerm over bakre sengen

- ▷ Ved oppfelling av madrassen eller sengebunnen til den bakre sengen kan flatskjermen (Bilde 68) utsettes for støt og skades.

Bilde 68 Flatskjerm over den bakre sengen

- Lås opp flatskjermen og sett den tilbake i utgangsposisjon.
- Vipp madrassen eller sengebunnen forsiktig opp.

6.10.2 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster)

- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

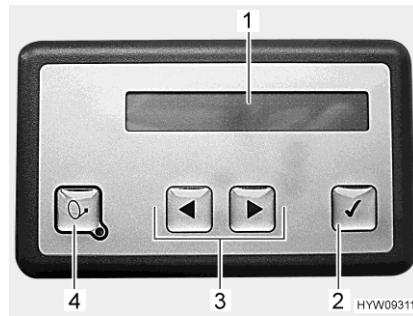

- ▷ Ved innkobling av tenningen kjører antennen selvstendig inn i løpet av kort tid og går så i lås. Føreren må likevel kontrollere at antennen er i forskriftsmessig posisjon før kjøring.
- ▷ Kjør inn satellittantennen ved sterk vind eller storm.
- ▷ Kjøretøy med satellittantenne må ikke vaskes i børstevasker, vaskegate eller med høytrykkspyler.

- ▷ Kjøretøyet må stå i ro mens satellittsøket pågår. Ikke gå rundt i kjøretøyet.
- ▷ Sørg for "fri sikt i retning syd". Sett fra Europa står alle satellitter omtrent til syd.
- ▷ Satellittmottak er kun mulig når antennen er rettet direkte mot den ønskede satellitten, og sikten ikke er sperret av hindringer.
- ▷ Satellittanlegget kan innstilles på betjeningsdelen. Se hertil bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Når oppstillingsstedet stilles inn ved hjelp av listen over land, går satellittsøket raskere.

Satellittantennen posisjoneres automatisk på en forhåndsinnstilt satellitt, når mottakssystemet befinner seg innenfor rekkevidden til denne satellitten. Drift av satellittanlegget er ikke mulig når tenningen er slått på.

- 1 Belyst display
- 2 Knapp OK
- 3 Frem/tilbake-knapp
- 4 På/av-knapp

Bilde 69 Betjeningsdel (satellittanlegg)

Monteringssted for betjeningsdel

Betjeningsdelen er montert i et veggskap over sittegruppen.

Det belyste displayet viser informasjoner for den aktuelle driftstilstanden til satellittanlegget. For å spare batteriet, slukker belysningen etter en viss tid.

Innkobling, oppstilling og posisjonering:

- Slå på mottakeren. Satellittantennen retter seg opp automatisk etter oppstart av mottakeren (inntil 90 sekunder).
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen.

- ▷ Satellittanlegget starter søket med det sist innstilte oppstillingsstedet. Når oppstillingsstedet til kjøretøyet er endret, startes det helautomatiske satellittsøket. Når satellitten er funnet, kommer automatisk den valgte TV-kanalen opp.

Utkobling, innkjøring:

- Slå av mottakeren. Satellittanlegget går inn i hviletilstand. Alt etter innstilling forblir satellittantennen utkjørt eller kjøres inn.
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen. Satellittantennen kjører inn.

Stoppe satellittantennen:

- Trykk på OK-knappen. Bevegelsen til satellittantennen stoppes omgående.

Velge og endre innstillinger:

- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, frem til ønsket meny punkt vises.
- Trykk på OK-knappen. Meny punkt aktiveres.
- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, for å endre innstillinger.
- Trykk OK-knappen, for å lagre innstillinger.
- Trykk på/av-knappen, for å forlate meny punkt uten å lagre.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

6.10.3 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Teleco)

- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

- ▷ Kjøretøyet må stå i ro mens satellittsøket pågår. Ikke gå rundt i kjøretøyet.
- ▷ Satellittmottak er kun mulig når antennen er rettet direkte mot den ønskede satellitten, og sikten ikke er sperret av hindringer.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Satellittanlegget er utstyrt med en automatisk posisjoneringsenhet. Den automatiske posisjoneringsenheten sørger for at antennen er stilt nøyaktig inn i forhold til den ønskede satellitten.

Betjeningen skjer i ulike menyer (TV-skjermen) ved hjelp av fjernkontrollen.

Rette inn anlegget:

- Slå på fjernsynsapparatet.
- Slå på mottakeren med nettbryteren. Når den grønne lysdioden på den infrarøde mottakeren lyser, er mottakeren klar.
- Slå på mottakeren med fjernkontrollen. Satellittantennen går fra parkeringsstilling til søkemode.

Når anlegget har funnet satellitten, kommer automatisk den valgte TV-kanalen opp.

6.11 Belysning

6.11.1 Lamper med to koblingstrinn

Bilde 70 Lampe med bryter

- Slå på/av skumringslys:*
- Berør bryteren (Bilde 70,1) kort. Bryteren lyser som skumringslys.
- For å slå på:*
- Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått på.
- For å slå av:*
- Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått av.
- Dimmer:*
- Berør bryteren lenger.

6.12 Senger

6.12.1 Nedfellbar seng, mekanisk betjent

- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Den nedfellbare sengen må ikke brukes til oppbevaring av bagasje. Når sengen ikke er i bruk, må kun sengetøy (maks. 8 kg) for to personer oppbevares der.
- ▶ Før avreise må du sørge for at den nedfellbare sengen er låst i øvre posisjon.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ Sett stigen under madrassen under kjøring.

- ▷ Ikke bruk armlenene på setene i førerhuset som oppstigningshjelp.
- ▷ Den nedfellbare sengen må kunne lukkes uten å bruke for stor kraft, uten spenning i låseposisjonen. Gjenstander på nedfellbare sengen kan føre til at sengens mekanisme spennes på en side og fører til skade.

Bilde 71 Sikkerhetsnett (nedfellbar seng)

Åpne nedfellbar seng:

- Nedre høydejusterbart ratt.
- Still fører- og passasjerstolene i kjøreretningen, blokker dem, skyv dem bakover og slå ryggstøtene helt framover.
- Trekk opp blendingsgardinen i førerhuset.
- Løsne strammebeltet.
- Trekk den nedfellbare sengen ned med begge hender til den stopper.
- Kontroller at den nedfellbare sengen står i nedre endeposisjon og at den ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

Låse nedfellbar seng:

- Slå av leselampene i taket.
- Løsne sikkerhetssele (Bilde 71,2) og legg sikkerhetsnettet under madrassen.
- Trekk den nedfellbare sengen opp med begge hender til den stopper.
- Lukk strammebeltet.

Sikkerhetsnett Sikkerhetsnettet med sikkerhetssele ligger under madrassen i den nedfellbare sengen. Spenn sikkerhetsnettet fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

Feste: ■ Fest sikkerhetssele (Bilde 71,2) i krokene (Bilde 71,1) i taket.

Stige Avhengig av modell og utstyr, kan den nedfellbare sengen kun klatres opp i via den vedlagte stigen, over den langsgående benken eller over det utfoldede sparket på buffet. Før du går ned, sørg for at stigen fortsatt sitter fast.

Bilde 72 Stige (nedfellbar seng)

Feste: ■ Stigen festes med to bøylere (Bilde 72,1) i sengekanten (Bilde 72,2) på den nedfellbare sengen. Når du henger stigen over kanten, må du passe på at bøylerne sitter i de indre festene. Dette sørger for at stigen ikke kan bevege seg sideveien.

Sette bort: ■ Hekt av stigen (Bilde 72,1).
■ Plasser stigen trygt under madrassen.

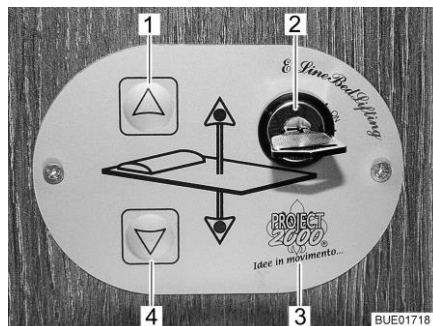
6.12.2 Nedfellbar seng, elektrisk betjent

- ▶ Før kjøring skal den nedfellbare sengen settes i øvre stilling.
- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Hold ikke mellom sengen og sideveggen ved senking eller løfting. Klemfare!
- ▶ Sengen må kun senkes eller heves når ingen personer befinner seg i den nedfellbare sengen.
- ▶ Sengen må kun senkes når senkeområdet er fritt.
- ▶ Senk kun den nedfellbare sengen så langt at den ikke hviler på hindringer som nakkestøtter, puter eller lignende. Hvis mulig, fjern slike hindringer før senking.
- ▶ Ikke la barn leke med den nedfellbare sengen.
- ▶ Hold nøkkelen til betjeningsdelen utilgjengelig for barn.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.

- ▷ Før avreise må den nedfellbare sengen være i den øvre stillingen. Store gjenstander eller sengetøy skal ikke lagres på den nedfellbare sengen, slik at den nedfellbare sengen ikke stoppes fra å bevege seg til den øvre stillingen.

Bilde 73 Betjeningsdel

Betjeningsdel

Den nedfellbare sengen kan senkes og heves med knappen (Bilde 73,1 og 4) på betjeningsdelen (Bilde 73,3). Med nøkkelbryter (Bilde 73,2) kan betjeningsdelen sikret mot uautorisert bruk.

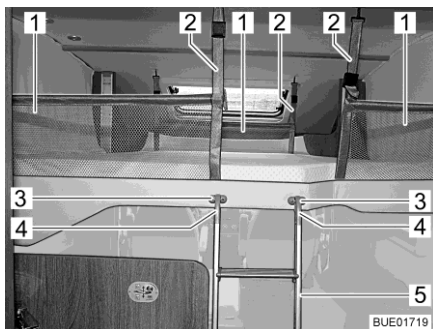
Høyden til den nedfellbare sengen kan justeres trinnløst.

Senke ned nedfellbar seng:

- Fjern hindringer i forlengelsesområdet til den nedfellbare sengen: Skyv setene fremover og snu de om, om nødvendig, fjern eller brett putene. Trekk ut alle stikkontaktene.
- Slå på lampen under den nedfellbare sengen.
- Vri nøkkelen i nøkkelbryter (Bilde 73,2) 90° med urviseren til "On"-stilling. Betjeningsdel (Bilde 73,3) er aktivert.
- Trykk på piltasten (Bilde 73,4) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til ønsket stilling.
- Kontroller at den nedfellbare sengen ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

Hev den nedfellbare sengen:

- Slå av leselysene i den nedfellbare sengen.
- Trykk på piltasten (Bilde 73,1) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til den øvre endestillingen.
- Pass på at det ikke er befinnert seg noen gjenstander mellom taket og den nedfellbare sengen.

Bilde 74 Nedfellbar seng med spent sikkerhetsnett

Bilde 75 Senk den nedfellbare sengen helt (modellavhengig)

Sikkerhetsnett

Sikkerhetsnettet (Bilde 74,1) med sikkerhetssele ligger under madrassen i den nedfellbare sengen. Spenn sikkerhetsnettene fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

- ▷ Når den nedfellbare sengen er senket til under 1 m (Bilde 75), kan ikke sikkerhetsnettet spenne seg mer.

Feste:

- Fest sikkerhetssele (Bilde 74,2) i krokene i taket.

Stige

Hvis den nedfellbare sengen er hevet mer enn 1 m, skal man kun klatre opp i den nedfellbare sengen med den medfølgende stigen.

Feste:

- Heng bøylen (Bilde 74,4) til stigen (Bilde 74,5) i festeanordningen (Bilde 74,3).

Sette bort:

- Stigen (Bilde 74,5) henges på festeanordningen (Bilde 74,3).
- Lagre stigen på et sikkert sted.

Nøddrift

Hvis den nedfellbare sengen ikke kan flyttes elektrisk, må du først kontrollere motorens sikringen 25 A (ved strømsentralen) og sikringen 2 A for kontrollen (F3, ved siden av strømsentralen). Hvis sikringene er i orden, og den nedfellbare sengen fortsatt ikke kan bevege seg, kan den betjenes manuelt med en sveiv.

- ▷ Avhengig av modellen er den nedfellbare sengen montert bak et deksel eller i en vegg enhet.

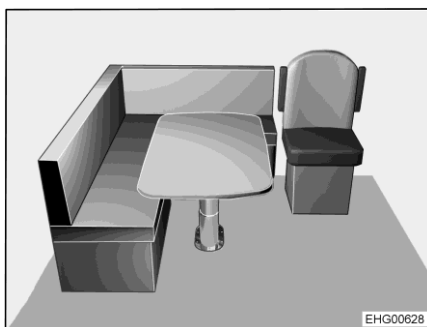
- Hvis det er til stede, fjern dekslet for å få tilgang til sveiven.
- Hvis motoren er installert i veggskapet: Åpne det venstre hengeskabet.
- Fjern madrassen fra den nedfellbare sengen og senk lasten på eventuelle monterte stueskapet så langt som mulig.
- Sett inn den vedlagte sveiven eller unbrakonøkkel inn i beholderen på motoren.
- Vri sveiv- eller unbrakonøkkel manuelt til den nedfellbare sengen har nådd den øvre parkeringsposisjonen.
- Ta kontakt med kundeservice.

6.13 Ominnredning til senger

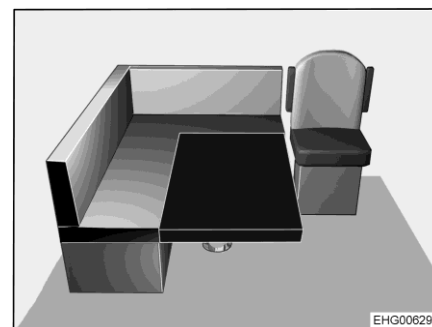

- ▷ Avhengig av modell kan sittegruppene ominnredes til ekstra senger.
- ▷ Sittegruppen kan avhengig av modellen avvike i form og plassering fra den som vises her.
- ▷ Avhengig av modell må en eller flere ekstraputer brukes. Disse ekstraputene er ikke en del av standardutstyret på alle modeller.
- ▷ Før ombygging av bord til sengebase: Løft opp eller fold opp sitteputene, slik at bordplaten ikke treffer dem når den beveges.

6.13.1 Ekstra sovemulighet under inkludering av L-sittebenken

Bilde 76 Før ominnredning

Bilde 77 Etter ominnredning

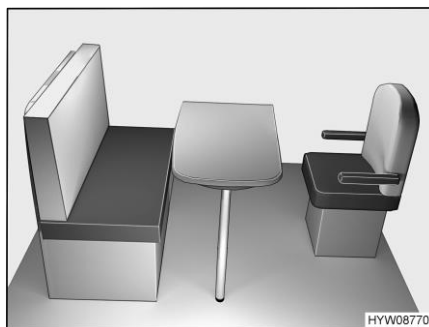
- Drei førersetet og passasjeret 90° mot midten av kjøretøyet.
- Ominnrede hevebordet til sengebase (se avsnittet 6.9.1).
- Legg ekstraputen på bordet slik det er fremstilt i Bilde 77. Det avrundede hjørnet peker mot høyre foran.
- Ved behov fjernes ryggputen og legges på siden.

6.13.2 Ominnredning sittebenk til barneseng

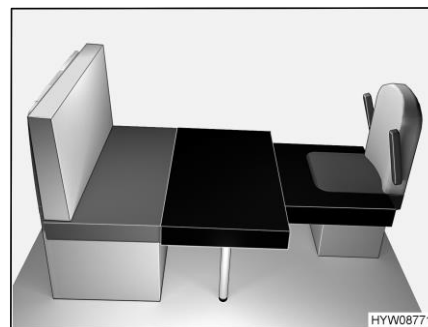

- ▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten. Ellers kan bordet bli skadet.

Sittebenken kan konverteres til en barneseng. Førersete og anhengsbord er inkludert. I tillegg er det nødvendig med to ekstraputer.

Bilde 78 Før ominnredning

Bilde 79 Etter ominnredning

Monter barneseng:

- Drei førersete til bordet (Bilde 78).
- Ominnrede anhengsbordet til sengebase (se avsnitt 6.9.3).
- Legg den store ekstraputen på bordplaten (Bilde 79).
- Legg den store ekstraputen på førersete (Bilde 79).

6.13.3 Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak

Liggeflaten til den høyre enkelt sengen kan forlenges.

Bilde 80 Liggeflateforlenger med ekstrapute

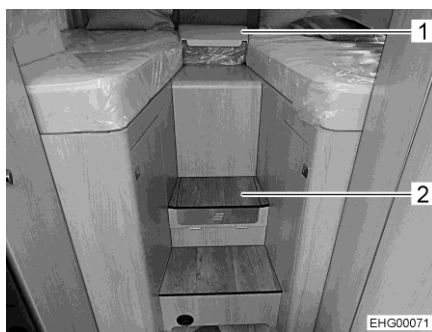
- Plasser ekstraputen (Bilde 80,1) på hyllene (Bilde 80,2) over halvhøyde garderoben.

6.13.4 Utvidelse, bakre seng

- ▷ Belast den lange hyllen (Bilde 82,1) med maksimalt 80 kg.
- ▷ Bruk den lange hyllen (Bilde 82,1) kun med ekstraputer på toppen.
- ▷ Følg anvisningene på etikettene.

De to enkeltsengene bak kan bygges om til en sammenhengende liggeflate.

Bilde 81 Kort hylle (på hodeenden)

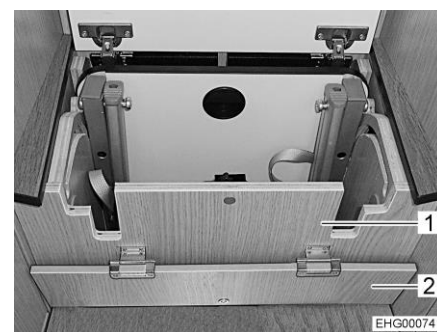
Bilde 82 Lang hylle (opphengt)

Øk liggeflaten:

- Fjern den korte hyllen (Bilde 81,1).
- Heng den lange hyllen (Bilde 82,1) på grensen til enkeltsenger.
- Legg ekstraputen på hyllen.

Bilde 83 Stigtrinn (lukket)

Bilde 84 Stigtrinn (åpnet)

Legg sammen stigen:

- Åpne klaffen (Bilde 83,1 og Bilde 81,2).
- Ta av dekselet (Bilde 83,2).
- Trekk den smale klaffen (Bilde 84,2) fremover.
- Sving foten av stigen (Bilde 84,1).

Bilde 85 Stigen (legg sammen)

- Fell ut sparsene (Bilde 85,1) helt og legg dem på bakken.

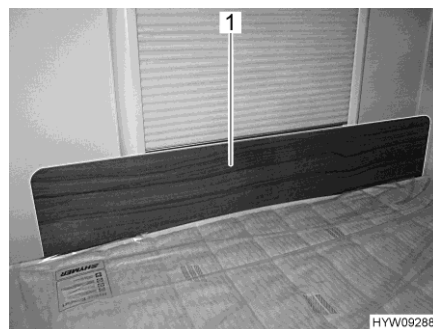
- ▷ Avhengig av utstyret finnes det et sikkerhetsnett. Hvis det finnes et sikkerhetsnett, skal også dette brukes.

6.13.5 Skjerm/sengehest

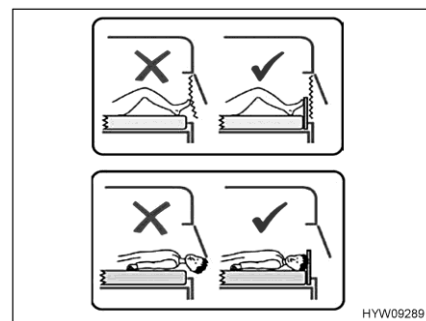
Kjøretøy med enkeltenger eller tverrsenger bak, der sengene er plassert i vindushøyde, har vedlagt en skjerm som kan plugges inn.

Skjermen beskytter blændingsgardinene i liggeområdet mot vesentlig skade.

Dessuten fungerer skjermen som sengehest ved åpnet vindu.

Bilde 86 Skjerm/sengehest

Bilde 87 Informasjon om skjerm

Bruk av skjerm:

- Plugg inn skjerm (Bilde 86,1) foran vinduet mellom madrass og vindusramme. Klemmevirkningen fra madrassen holder skjermen i posisjon foran vindusrammen.
- Når sengen ikke er i bruk (eller før avreise) oppbevares skjermen under madrassen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 9.

7.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Når **ingen** MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
Når et MonoControl- eller DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor er installert, kan gassavstengeventilen og hovedventilen åpnes under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovn må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.

- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

7.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjengen. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilene. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.

- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

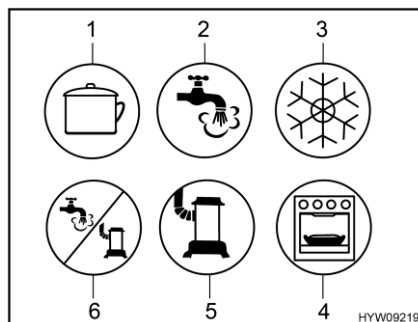

- ▷ På enkelte modeller er gasskapet plassert rett ved boenhetsdøren. På disse modellene må du kun åpne gasskapet når boenhetsdøren er lukket. Fare for skader.

- ▷ Skruforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.
- ▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.
- ▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.
- ▷ Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.
- ▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.
- ▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.

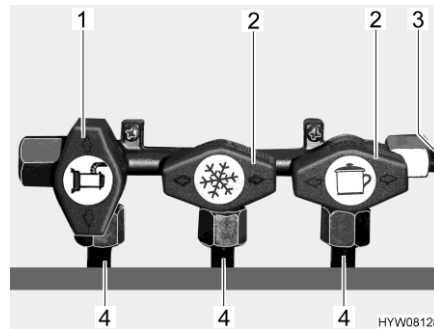
7.3 Gassavstengeventiler

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 88 Mulige symboler på gassavstengeventilene

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil (Bilde 88) for hvert gassapparat. Gassavstengeventilene befinner seg under kokeapparatet.

- 1 Gassavstengeventil åpnet
- 2 Gassavstengeventil stengt
- 3 Gasstilførselsledningen
- 4 Ledning til gassapparatet

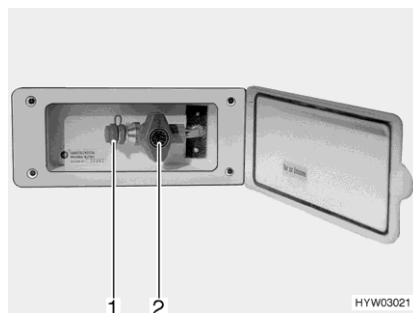
Bilde 89 Posisjon gassavstengingsventiler (eksempel)

- For å åpne:*
- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet parallelt (Bilde 89,1) mot ledningen (Bilde 89,4) som fører til gassapparatet.
- For å stenge:*
- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet på tvers (Bilde 89,2) mot ledningen (Bilde 89,4) som fører til gassapparatet.

7.4 Ekstern gasstilkobling

- ▶ Dersom den eksterne gasstilkoblingen ikke brukes, skal gassavstengeventilen alltid stenges.
- ▶ Det må kun kobles gassapparater med passende adaptere til ekstern gasstilkoblingen.
- ▶ Kople kun til eksterne gassapparater som er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Etter tilkobling, og når gassavstengeventilen er åpnet, må det påses at det ikke siver ut gass fra koblingspunktet. Er den eksterne gasstilkoblingen ikke tett, strømmer gass ut. Steng straks gassavstengeventilen og gassflaskens hovedventilen. Den eksterne gasstilkoblingen må kontrolleres på autorisert fagverksted.
- ▶ Under tilkobling av et eksternt gassapparat må det påses at det ikke er noen tennkilder i nærheten av den eksterne gasstilkoblingen.
- ▶ Bare koble et gassapparat til den eksterne gasstilkoblingen. Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen som mateledning (tilkobling av en ekstra gassflaske).
- ▶ Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen til påfylling av gassflaskene. Ta hensyn til klistremerket på den eksterne gasstilkoblingen.

Bilde 90 Ekstern gasstilkobling
(gassavstengeventiler stengt)

Avhengig av modellen befinner den eksterne gasstilkoblingen seg bak eller på venstre hhv. høyre side av bilen.

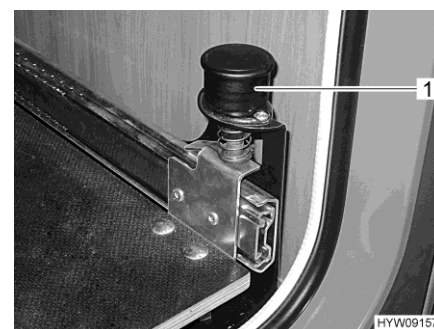
- Koble til eksternt gassapparat på tilkoblingsstedet (Bilde 90,1).
- Åpne gassavstengingsventilen (Bilde 90,2).

7.5 Gasskaputtrekk

For å gjøre det enklere å skifte gassflasker er gassflaskene og DuoControl-omkoblingsanlegget plassert i et uttrekkbart gasskap.

Bilde 91 Gasskaputtrekk

Bilde 92 Knapp med sperrelås

Trekke ut gasskapet:

- Åpne luken (Bilde 91,2) til gasskapet.
- Trekk knappen (Bilde 92,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Trekk ut gasskaputtrekket (Bilde 91,1) til knappen låses igjen. Gasskaputtrekket er nå låst i denne posisjonen.

Skifte gassflaske:

- Skift gassflasken som beskrevet i avsnitt 7.6.

Bilde 93 Gasskaputtrekk i posisjon for utskifting

Skyv inn gasskapet:

- Trekk knappen (Bilde 93,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Skyv gasskaputtrekket inn til knappen låses igjen.
- Lukk luken.

7.6 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- ▷ Kontrollsystemet og slangene må skiftes ut senest 10 år etter produksjonsdatoen. Brukeren er ansvarlig for dette.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

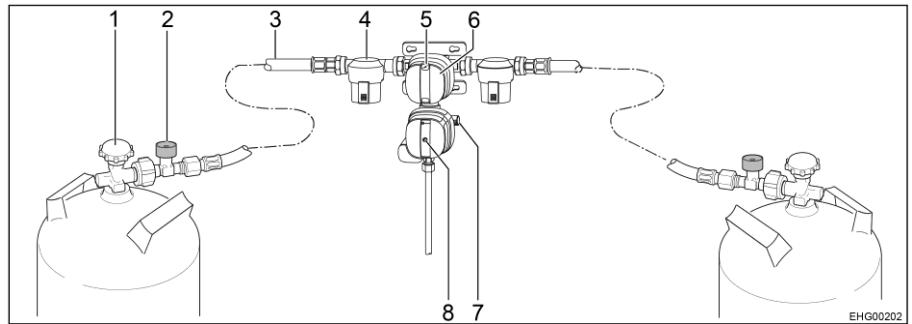
DuoControl CS er et sikkerhetssystem for gasstrykkregulering med automatisk omkobling, beregnet på gassanlegg med to flasker og med kollisjons-sensor. DuoControl-kontrollsystemet kobler automatisk om gasstilførselen fra driftsflasken til reserveflasken når driftsflasken er tom eller ikke er driftsklar lenger. På denne måten kan gassforbrukerne fortsatt være i drift. DuoControl-kontrollsystemet er egnet for alle kommersielle gassflasker med flytende gass (propan/butan) med et trykk på 0,7 til 16 bar.

DuoControl-kontrollsystemet garanterer et konstant gasstrykk for gassapparatene, uavhengig av typen gassflasker.

Ved ulykker avbrytes gasstilførselen automatisk av kollisjons-sensoren i DuoControl-kontrollsystemet.

Gassflaskene er tilkoblet med høytrykksslanger. En slangebruddsikring forhindrer gasslekkasje hvis det oppstår skade på slangene.

Bruk av gassdrevne enheter under kjøring er tillatt i hele Europa, når kjøretøyet er utstyrt med et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjons-sensor og høytrykksslanger med slangebruddsikring.

Bilde 94 Sikkerhetsgasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- 1 Hovedventil
- 2 Slangebruddsikring
- 3 Høytrykkslange
- 4 Gassfilter
- 5 Statusindikering – driftsflaske/reserveflaske (grønn/rød)
- 6 Dreiebryter for omkobling av driftsflaske/reserveflaske
- 7 Skruhetten (testtilkobling)
- 8 Nullstillingsknapp for kollisjonssensoren (gul)

Anleggets oppbygging

DuoControl-kontrollsystemet består av en omkoblingsventil og en kollisjonssensor. DuoControl-kontrollsystemet er montert mellom høytrykkslangene (Bilde 94,3) med slangebruddsikring (Bilde 94,2). Med dreiebryteren (Bilde 94,6) på omkoblingsventilen kan du bestemme hvilken gassflaske som skal brukes som driftsflaske, og hvilken som skal brukes som reserveflaske.

Statusen på gassforsyningen vises i sevinduet (Bilde 94,5):

- Grønn: Driftsflaske
- Rød: Reserveflaske.

Bruk av kun én gassflaske er tillatt, men da må den åpne tilkoblingen tildekkes med et bilddeksel.

Kollisjonssensor

Kollisjonssensoren stenger av gasstilførselen ved kraftige sammenstøt (f.eks. ulykker). Man kjenner igjen driftstilstanden til kollisjonssensoren på stillingen til den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8):

- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) er trykket inn, er kollisjonssensoren klar til drift.
- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) står ut, er kollisjonssensoren **ikke** klar til drift. Igangsetting, se under.

Slangebruddsikring

Slangebruddsikringen (Bilde 94,2) stenger av gasstilførselen hvis den tilkoblede slangen skades. Slangebruddsikringen må aktiveres ved å trykke på den grønne knappen.

Eis-Ex

DuoControl-kontrollsystemet kan varmes opp (Eis-Ex). Hvis kontrollpanelet er innstilt til vinterdrift, varmes DuoControl-kontrollsystemet automatisk opp. Dermed unngås feil i gassanlegget på grunn av frost.

- 1 Gul kontrollampe - Eis-Ex
- 2 Posisjonen vinterdrift
- 3 Posisjonen AV
- 4 Posisjonen sommerdrift
- 5 Rød kontrollampe - driftsflaske tom
- 6 Grønn kontrollampe - tilførsel fra driftsflaske
- 7 Vippebryter

Bilde 95 Kontrollpanel (DuoControl)

Kontrollpanel

Kontrollpanelet viser statusen til driftsflasken. Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 95,6) lyser, er driftsflasken full. Hvis den røde kontrollampen (Bilde 95,5) lyser, er driftsflasken tom. Gassforsyningen foregår deretter via reserveflasken.

Når varmeanlegget til DuoControl-kontrollsystem (Eis-Ex) er aktiv, lyser den gule kontrollampen Eis-Ex (Bilde 95,1).

I tillegg brukes kontrollpanelet (Bilde 95) til å stille inn sommerdrift eller vinterdrift.

Innstilling av sommerdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 95,7) nede (posisjonen sommerdrift (Bilde 95,4)).

Innstilling av vinterdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 95,7) oppe (posisjonen vinterdrift (Bilde 95,2)).

Ta i bruk:

- Koble til gassflasker.
- Med dreiebryteren (Bilde 94,6) på omkoblingsventilen velger du gassflasken som først skal brukes (driftsflaske). Drei dreiebryteren alltid til stopp.
- Åpne gassflaskens hovedventiler (Bilde 94,1).
- Trykk og hold inne den grønne knappen for slangebruddsikring (Bilde 94,2) i ca. 5 sekunder. Du vil se den grønne markeringen i sevinduet (Bilde 94,5).
- Når kollisjonssensoren er blitt utløst (den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8) står ut):
Trykk kraftig inn den gule nullstillingsknappen (Bilde 94,8), drei den lett med urviseren og hold den inne i 5 sekunder. Sikre at nullstillingsknappen blir værende i nedtrykket stilling ("driftsklar").
Hvis det ikke er mulig, må anlegget tilbakestilles på følgende måte: Bruk Torx-innsats T20 på den medfølgende skruhjelpen til å støtte dreiebevegelsen.

For å slå av:

- Sett vippebryteren (Bilde 95,7) i posisjonen AV (Bilde 95,3). Kontrollampene slukkes.
- Lukk gassflaskens hovedventiler (Bilde 94,1).

Bytte gassflasker

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Bruk den medfølgende skruhjelpen for å skru av og på høytrykkslangene. Med skruhjelpen kan du oppnå nødvendig tiltrekkingsmoment, og det forhindrer at skruforbindelsen blir skadd av feil verktøy.
- ▷ Hvis det finnes et gassfilter, må filterputen også byttes ut hver gang gassflasken byttes ut (se avsnittet 7.8).

Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 95,6) slukkes under drift og den røde kontrollampen (Bilde 95,5) begynner å lyse, er driftsflasken tom og må skiftes ut. Du vil se den røde markeringen i sevinduet (Bilde 94,5) til den tilhørende gassflasken. Reserveflasken forsyner gassforbrukeren videre med gass.

En tom gassflaske kan også skiftes ut mens gassapparatet er i bruk.

Skifte gassflaske:

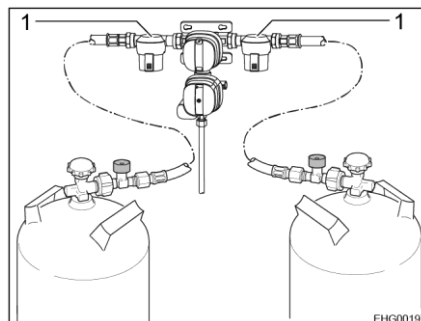
- Vri dreiebryteren (Bilde 94,6) til den stopper, i samme retning som gassflasken som brukes for øyeblikket. Da blir denne gassflasken driftsflasken, og den tomme gassflasken blir reserveflasken. Markeringen i sevinduet (Bilde 94,5) endres fra rød til grønn.
- Steng hovedventilen (Bilde 94,1) på den tomme gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Skru høytrykkslangen av den tomme gassflasken (som regel venstregjenge).
- Løsne remmene og ta ut den tomme gassflasken.
- Sett en full gassflaske i gasskapet og fest den med remmene.
- Koble høytrykkslangen til fylt gassflaske (som regel venstregjenge).
- Åpne gassflaskens hovedventil.
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 94,2).

7.7 Gassfilter

- ▷ Hvis gastykkregulatoren svikter på grunn av oljeutslipp eller fremmedlegemer, finnes det ingen garanti for gastykkregulatoren.

Gassfilteret (Bilde 96,1) må kontrolleres regelmessig. Ved bytte av gassflaske må filterputen byttes ut (se avsnittet 12.5).

Bilde 96 Gassfilter

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

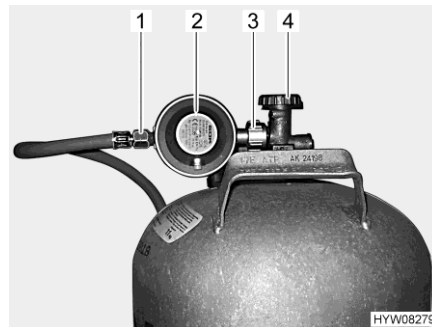
7.8 Å bytte gassflaske

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Fremgangsmåten som beskrives i påfølgende del, gjelder for kjøretøy som er utstyrt med en enkel gasstilkobling. Når kjøretøyet er utstyrt med et kontrollsystem: Ved skifte av gassflasken, må man gå frem slik det står beskrevet for kontrollsystemet.

Bilde 97 Tilkobling gassflaske

- Åpne luken til gasskapet.
- Steng gassflaskens hovedventil (Bilde 97,4). Vær oppmerksom på pilens retning.
- Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 97,2) og åpne fingerskruen (Bilde 97,3) (som regel venstregjenge).
- Fjern gasstrykkregulatoren med gassslange (Bilde 97,1) fra gassflasken.
- Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- Fest gassflasken med remmene.
- Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 97,2) med gassslangen (Bilde 97,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 97,3) (som regel venstregjenge). **Ikke** trekk for hardt til.
- Lukk luken til gasskapet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet. Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 9.

8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
  - ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må være CE-merket og i samsvar med DIN VDE 0100 721. Ta kontakt med et autorisert verksted.
- Bare dette kan garantere funksjonssikkerheten til kjøretøyet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

- ▷ Forsinkelser i sending eller videresending av elektriske impulser etter start av kjøretøyet er mulig.
Styreenheten på basiskjøretøyet frigir først signalet D+ når motoren har nådd full effekt. Dette kan f.eks. vare i inntil 15 sekunder ved kaldstart om vinteren.
Derfor avgis varselsignaler (f.eks. "Stigtrinn kjørt ut") av og til med en forsinkelse.
Også automatisk inntrekking av en satellittantenne kan bli forsinket.
- ▷ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

8.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

- ▷ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Enkelte elektriske forbrukere, som f.eks. kontrollamper, TV-anlegg eller USB-stikkontakter trenger permanent strøm. Disse betegnes derfor som kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utlading av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilespenning og hvilestrømmen faller under 12 V.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

Kapasitet Kapasitet er elektrisitetmengden som et batteri kan mate. Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette. K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan levere over en tidsperiode på 20 timer, uten at det tar skade av det. Hvis et batteri kan avgi f.eks. 4 ampere i 20 timer, har det en kapasitet på $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$. Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt. Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

- ▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.
- ▷ Et praktisk eksempel er vist i avsnitt 8.4.4.

8.3 Bluetooth-tilkobling

- ▷ Bluetooth er et registrert varemerke for Bluetooth SIG, Inc. Bluetooth-tilkoblingen er kun tilgjengelig i forbindelse med et innebygd multimedieanlegg.

Med Bluetooth-tilkobling kan det innebygde multimedieanlegget kobles trådløst til en kompatibel mobilenhet (smarttelefon eller nettbrett).

Begge enhetene må være parvis tilkoblet for at du skal kunne bruke Bluetooth-tilkoblingen. Denne prosessen kalles parvis tilkobling. Du trenger bare opprette en parvis tilkobling til en mobilenhet én gang.

Bilde 98 Vippetast (Bluetooth-tilkobling)

Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing) (kun når den er utstyrt med en DSP-boks):

- Trykk oppe på vippetasten (Bilde 98), og vent i ca. 2 sekunder til LED-en på vippetasten begynner å blinke.
- Koble til mobilenheten innen 60 sekunder (se mobilenhetens bruksanvisning). Multimedieanlegget vises med navnet "HY BT-DSP PP85" under den parvise tilkoblingen. LED-en på vippetasten blinker i ca. 60 sekunder. I denne perioden er multimedieanlegget i modus for parvis tilkobling og kan kobles til mobilenheten. Når mobilenheten først er parvis tilkoblet, kan tilkoblingen enkelt slås av og på med vippebryteren.

Slå av Bluetooth-tilkoblingen:

- Trykk nede på vippetasten (Bilde 98). LED-en slukker.

Slå på Bluetooth-tilkoblingen:

- Sett vippetasten (Bilde 98) i midtstilling. LED-en på vippetasten lyser.

Teknisk informasjon

Avstand: Apparatene må ikke være i direkte siktlinje til hverandre. Den maksimale avstanden mellom apparatene kan ikke overskride 10 m. Tilkoblingen kan opprettes gjennom hindringer som f.eks. vegger og andre elektriske apparater.

Kompatibilitet: Funksjonen avhenger av mobilenhetens Bluetooth-teknologi (se bruksanvisningen til mobilenheten).

Tekniske data:

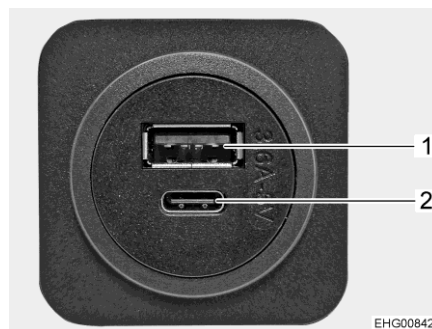
- Bluetooth-standard: V3.0+DER
- Bluetooth-profil: A2DP
- Bluetooth-kodeks: SBC og aptX
- Maksimalt antall tilkoblede apparater: 8

8.4 12 V-spenning

- ▷ Til stikkontaktene til 12 V-nettet kan det kun tilkobles apparater med maks. 10 A.

8.4.1 USB-stikkontakter

- 1 USB-A-bøssing
- 2 USB-C-bøssing

Bilde 99 USB-stikkontakter

Kjøretøyet er som standard utstyrt med flere USB-stikkontakter. USB-stikkontaktene inneholder hver en port for USB-A-plugg (Bilde 99,1) og en port for en USB-C-plugg (Bilde 99,2).

8.4.2 Startbatteri

Startbatteriet er beregnet for start av motoren, og forsyner basiskjøretøyets elektriske forbrukere samt tilleggsutstyr som radio, navigasjonsutstyr eller sentrallås med strøm.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Hvis et batteri med syre lades ut, kan det fryse i kuldegrader. Dette ødelegger batteriet.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Startbatteriet kan over tid lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere). Kontinuerlig innkoblede forbrukere er f.eks. tilleggsapparater som radio, alarmanlegg, navigasjonsutstyr eller sentrallås. Kontinuerlig innkoblede forbrukere lader ut startbatteriet også når kjøretøyets motor er slått av.

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

- ▷ Hvis du bruker radioenheten på Mercedes-baserte kjøretøy uten at kjøretøyets motor er i gang, vil radioenheten belaste startbatteriet. For at du alltid skal kunne opprettholde kjøretøyets startevne, kan det imidlertid hende at det ikke er mulig å betjene radioen (avhengig av startbatteriets ladenivå).

Lade For sikkerhetsanvisninger og informasjon om oppladning av startbatteriet, se bruksanvisningen til basiskjøretøyene.

Monteringssted Startbatteriet er montert i fotrommet i førerhuset under en golvplate.

8.4.3 Boenhets-batteri

Boenhetsbatteriet består av ett eller flere bly-fleece-batteri(er) (i det følgende referert til som blybatteri(er)) og - hvis et **HYMER**-smartbatterisystem er installert - ett eller to HY-Tec litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)).

- ▷ Bly-fleece-batteriene beskrives også som AGM-batterier. AGM er forkortelse for Absorbent Glass Matt.

- ▷ Boenhets-batteriet må ikke åpnes.
- ▷ Bruk kun den innebyggede strømsentralen for lading av boenhets-batteriet. For å gjøre dette, kobler du 230 V-tilkoblingen (CEE-støpsel) på kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.
- ▷ Start alltid reisen med et fulladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhetsbatteriet minst 20 timer før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad alltid boenhets-batteriet helt opp etter reisen.
- ▷ Lad alltid batteriet helt opp før kortere lagring.
- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ Når du skifter ut batteriet alltid først koble ut minuspolen og deretter plusspolen. Ved tilkobling anvendes motsatt rekkefølge: først plusspolen og deretter minuspolen.
- ▷ Ved utskifting av batteriene må man kun bruke batterier hvor en ladekurve står til disposisjon. Etter utskifting av batteriet skal ladekurven stilles inn på strømsentralen hhv. det ekstra ladeapparatet.
- ▷ Hvis det er flere blybatterier til stede, må alle blybatteriene skiftes ut samtidig. Batteriene må alltid være like gamle og ha samme kapasitet.
- ▷ Etter at batteriet er byttet, må batterispenningsindikatorerne kontrolleres av et autorisert spesialistverksted/servicestasjon.
- ▷ Ved utskifting av batterier må man kun bruke batterier som tilsvarer minimumskapasiteten til ladeapparatet. Følg bruksanvisningen til ladeapparatet. Batterier med for lav kapasitet blir for varme under ladingen. Eksplosjonsfare!
- ▷ Når et **HYMER**-smartbatterisystem er montert, må det nye blybatteriet ha en kapasitet på minst 95 Ah.
- ▷ Hvis boenhets-batteriet skiftes ut og ladeapparatet ikke kan få ladestrømmen til det nye batteriet opp til minst 10 % av nominell kapasitet, må det monteres inn et ekstra ladeapparat. Eksempel: Ved en batterikapasitet på 80 Ah må ladeapparatet levere minst 8 A ladestrøm.
- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyets motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkoplet. Kortslutningsfare!
- ▷ Når startbatteriet og boenhets-batteriet er koblet ut, må ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare pga. åpne kabelender!
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene monteres korrekt. Monter batteriene slik at plusspolen på det ene batteriet ligger ved siden av minuspolen på det andre batteriet.
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene kobles til korrekt (se Montere ekstrabatteri).

- ▷ Avhengig av modell og utstyr er det koblet opptil to ekstrabatterier blybatteriet.
- ▷ Blybatterier er vedlikeholdsfrie. Vedlikeholdsfritt betyr:
  - Man trenger ikke å kontrollere syrenivået.
  - Man trenger ikke å smøre batteripolene.
  - Man trenger ikke å etterfylle destillert vann.
  - Også et vedlikeholdsfritt batteri må lades regelmessig.
  - Anbefaling: Hver 6. til 8. uke må det gjennomføres en komplett ladesyklus. Avhengig av batterikapasitet og ladeapparat kan ladesyklusen vare fra 24 til 48 timer.

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må elektriske strømforbrukere som f.eks. radio eller lys, ikke stå på over lengre tid uten 230 V-forsyning.

Monteringssted

Boenhets-batteriet er montert inn under L-sittegruppen og er tilgjengelig via en utvendig luke.

Utladning Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasiteten/måned. Selvutladingsfrekvensen tiltar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasiteten/måned.

Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.

Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.

Koble derfor radioen og navigasjonsutstyret fra boenhets-batteriet når de ikke trengs. For å gjøre dette, vrir du "Navi"-bryteren (Bilde 100) til "0".

Bilde 100 "Navi"-bryter

Lade Boenhets-batteriet må kun lades via strømsentralen. Koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning så ofte som mulig. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

- ▷ Lad batteriet minst 48 timer etter en fullstendig utlading.
- ▷ Ved temperaturer under 0 °C tar et boenhets-batteri opp mindre strøm. Ved ca. -15 °C trekkes ikke strøm lenger. Boenhets-batteriet kan ikke lades lenger.
- ▷ Last- og ladeledningene må alltid kobles til diagonalt. Dette er nødvendig for at batteriene alltid skal ha samme ledningsmotstand mot hverandre. Dermed kan lade-/utladingsstrømmen fordele seg jevnt.

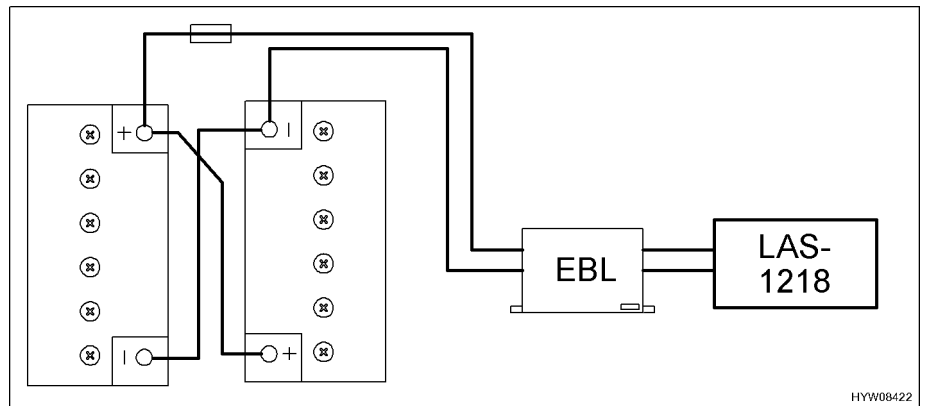
Lagring I dette avsnittet finner du opplysninger om lagring av boenhets-batteriet.

- Oppbevare utkoblet batteri på et kjølig og tørt sted.
- Med et utkoblet fulladet gelbatteri kan det være tilstrekkelig å lade batteriet etter 6 måneder.

Anbefaling: Også lade et utkoblet gelbatteri hver 4. til 6. uke i 24 til 48 timer.

- ▷ Hvis en "smart" batterilader med en vedlikeholdsladefunksjon er tilgjengelig, kan ladeapparatet forbli tilkoblet og slått på batteriet under hele lagringsperioden.

Bilde 101 Koble til ekstrasbatteri

Montere ekstrasbatteri For at alle batteriene skal lades hhv. lades ut jevnt, er batteriene koblet som vist på Bilde 101.

8.4.4 Energistatus til boenhets-batteri

Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå på over lengere tid uten 230 V-tilkobling.

Etterfølgende avsnitt beskriver hvordan den maksimale driftstiden for aktuell tilgjengelig batterikapasitet kan regnes ut.

- ▷ Eksempelregnestykket tar utgangspunkt i et nytt, helt oppladet batteri. Den faktiske tilgjengelige batterikapasitet er avhengig av momentan ladetilstand og alderen på batteriet. Den momentane batterikapasiteten kan avleses med spesielle visningsapparater.
- ▷ Hvis det finnes et ekstra boenhets-batteri, dobles den tilgjengelige kapasiteten.
- ▷ Alle lamper er LED-lamper med svært lavt strømforbruk. Per LED-lampe kan man grovt regne med en effekt på 2 W.
- Før dagsbehovet i en protokoll. Noter brukstiden og effekten for de brukte apparatene (se tabellen nedenfor).

Eksempel: Fjernsynsapparat (effekt 36 W) med satellittanlegg (effekt 36 W) går hver dag i 2 timer.

- Regn om effektmålingene til den nødvendige kapasiteten ved bruk av følgende formler:

$$\text{Effektbehov [W]} : 12 \text{ V} = \text{Strømstyrke [A]}$$

$$\text{Strømstyrke [A]} \times \text{Driftstid [h]} = \text{Kapasitet [Ah]}$$

$$36 \text{ W} + 36 \text{ W} = 72 \text{ W}$$

$$72 \text{ W} : 12 \text{ V} = 6 \text{ A}$$

$$6 \text{ A} \times 2 \text{ h} = 12 \text{ Ah}$$

For en hel dag kan tabellen se slik ut:

**Energiforbrukerstatus
(eksempel)**

Apparat	Effektbehov [W]	Strømstyrke [A]	Driftstid [h]	Kapasitet [Ah]
Dykkpumpe	42	3,5	0,1	0,35
Varmeanlegg	12	1,5	3,0	4,50
Fjernsynsapparat	36	3,0	2,0	6,00
Satellittanlegg	36	3,0	2,0	6,00
Kjøleskapstyring	2	0,2	24,0	4,00
Belysning (10 LED-lamper à 2 W)	20	1,6	3,0	4,80
Gjennomsnittlig dagsbehov				25,65

- Beregn den maksimale tilgjengelige energien med følgende formel eller les av på et spesielt visningsapparat:

$$\text{Momentan kapasitet [Ah]} : \text{Utladingsvern} = \text{Maksimal tilgjengelig energi [Ah]}$$

Eksempel: 80 Ah : 1,3 (gelebatteri) = 61,5 Ah

- Beregn maksimal driftstid med følgende formel:
Maks. tilgjengelig energi [Ah] : Dagsbehov [Ah] = Maks. drifttid (i dager)

Eksempel: 61,5 Ah : 25,65 Ah = 2,39

Den momentane batterikapasiteten varer mer enn 2 dager hvis dagsbehovet er det samme.

Solceller Det uavhengige tidsrommet kan utvides ved bruk av solceller.

To solceller à 90 W gir følgende ytelse:

- Sommer: Ca. 60 Ah/dag (uavhengig drift nådd)
- Vinter: Ca. 15,5 Ah/dag (for å forlenge det uavhengige tidsrommet her, må man installere et boenhets-batteri til)

8.4.5 Senere montering av en vekselretter

- ▷ Dersom en vekselretter monteres i kjøretøyet senere, må denne vekselretteren være konsipert for de konkrete forholdene til det elektriske anlegget. Ellers kan det elektriske anlegget bli skadet. Vi påtar oss intet ansvar for slike skader.
- ▷ Senere montering av en vekselretter må kun utføres av en autoriserte servicestasjoner.

Montering av en 230 V-vekselretter fører til en svært høy strømbelastning. F.eks. har en vekselretter med en utgangseffekt på 800 W på 12 V-siden et strømpoptak på opp til 75 A.

Denne strømmen er for stor for utgangene på strømsentralen (se avsnittet 8.9.1).

Når vekselretteren kobles direkte til batteriet, registreres ikke strømpoptaket til vekselretteren via panelet. Den høye utladningsstrømmen gjør at polspenningen på batteriet synker kraftig. Det installerte målesystemet registrerer da underspenning og kobler eventuelt fra 12 V-spenningen. I tillegg brukes boenhetens batteri svært raskt opp ved drift av en vekselretter.

8.5 HYMER-smartbatterisystem

HYMER-smartbatterisystemet består av ett eller to bly-fleece-batteri (heretter kalt blybatteri(er)) og en eller to HY-Tec-litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)). Begge er boenhets-batterier.

- ▷ Ikke gjør noen endringer i fabrikkinstallasjonen av litiumbatteriet.
- ▷ Litiumbatteriet må ikke åpnes.
- ▷ Følg anbefalt driftstemperatur på 15–25 °C. Ytterligere informasjon om driftstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Lad opp batterisystemet fullstendig hver 6. måned.
- ▷ Koble strømsentralen under installasjon og vedlikehold.
- ▷ Når du installerer og arbeider på ledninger, fjern sikringene mellom blybatteriet og litiumbatteriet.
- ▷ Hvis indikatoren for batterikapasitet ikke når 100 %, selv etter lang tid, ring kundeservice.
- ▷ Bare transporter og avhend litiumbatteriet i henhold til produsentens anvisninger.
- ▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Litiumbatteriet består av seks moduler og er tilkoblet parallelt med standard blybatteri. Litiumbatteriet klarer seg bedre med hyppige ladesykluser enn blybatteriet og overtar mesteparten av ladesyklusene. Det øker levetiden til blybatteriet.

Litiumbatteriet er utstyrt med en beskyttelsesfunksjon mot overbelastning og fullstendig utladning.

Moneringssted

Litiumbatteriet er montert under L-sittegruppen og er tilgjengelig via en utvendig luke

Integrert utladingsstyring

Den integrerte intelligente utladingsstyringen sikrer at strømmen først trekkes fra litiumbatteriet ved utlading og bare deretter fra blybatteriet. Når litiumbatteriet leverer strøm tjener blybatteriet til backuplagring.

Ved høyt strømforbruk tas strømmen parallelt fra litiumbatteriet og blybatteriet.

Lade

Ved lading blir blybatteriet ladet først og deretter litiumbatteriet.

- ▷ Etter fornyet drift eller lengre tids stillstand lad batterisystemet.

Lagring

- ▷ Ikke fjern sikringene mellom litiumbatteriet og blybatteriet, ellers vil ikke overvintringsstøtte for boenhets-batteriet fungere, og blybatteriet kan bli skadet.

Litiumbatteriet har en levetid på opptil 10 år når det brukes riktig.

Fullad batterisystemet før lagring og koble det fra strømsentralen (slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen).

Kontroller ladestatus på displayet til litiumbatteriet senest etter 6 måneder. Slå på batteriskillebryteren på strømsentralen. Etterlad batteriet ved drift.

Ved lengre lagringstid: Lad opp batteriet flere ganger etter behov for å oppnå full batterisystemytelse.

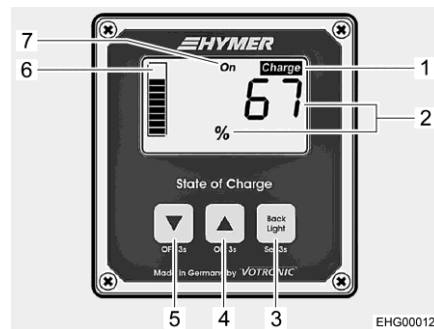
Oppbevar batterisystemet tørt og godt ventilert.

Følg anbefalt lagringstemperatur på 10–20 °C. Ytterligere informasjon om lagringstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.

8.5.1 Indikatorpanel

Spenning- og lade-informasjon til batterisystemet vises på et ekstern indikatorpanel.

Monteringssted Indikatorpanelet er montert innvendig i kjøretøyet (for eksempel i et veggskap).

- 1 Laddingsindikator "Charge"
- 2 Visning total ladetilstand (SoC) i prosent
- 3 På/av-knapp, hente opp meny
- 4 Knapp for tilbakekobling av displayet
- 5 Knapp for viderekobling av displayet
- 6 Visning total ladetilstand (SoC) i stolpediagram
- 7 Koblingsstatusvisning (ikke aktiv)

Bilde 102 Indikatorpanel (visning total ladetilstand)

Slå på/av Indikatorpanel er designet for å spare energi. Fullstendig frakobling er unødvendig.

Grunninnstillingene til **HYMER** beholdes etter strømforsyning.

Displaybelysning Når en knapp på panelet trykkes, slås displaybelysningen på automatisk. Hvis ingen knapp trykkes i 3 minutter, slås belysningen automatisk av. Med knappen (Bilde 102,3) kan displaybelysningen slås av manuelt.

Visning av total ladetilstand (SoC) Displayet viser total ladetilstanden til blybatteriet og litiumbatteriet, referert til som "State of Charge" (SoC). Verdien av batterikapasiteten er oppgitt i prosent (Bilde 102,2) samt vist som et stolpediagram (Bilde 102,6).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Hvis displayet viser spenningsvisning: Trykk knapp (Bilde 102,4) eller knapp (Bilde 102,5) i kort for å skifte til visning av SoC-verdien (Bilde 102,2).

Når SoC-verdien faller under 20 % blinker visningen "Charge" (Bilde 102,1). I så fall må batteriet lades opp.

- 1 Visning av batterispensing i volt (V)
- 2 Visning total ladetilstand (SoC)

Bilde 103 Indikatorpanel (visning batterispensing)

Vise batterispensing

Batterispensing vises i volt (Bilde 103,1). Stolpediagrammet viser også SoC (Bilde 103,2).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Når displayet viser SoC-verdien: Trykk knapp (Bilde 102,4) eller knapp (Bilde 102,5) kort for å skifte til visning av batterispensing (Bilde 103,1).

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

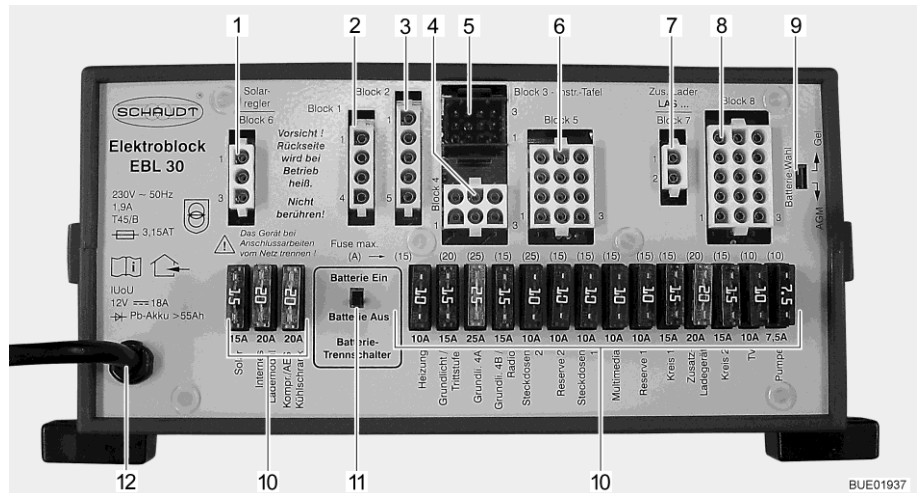
8.6 Strømsentral (EBL 30)

- ▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!

- ▷ Det er ikke alltid at alle pluggplassene for sikringer er bestykket, dette avhenger av modellen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 104 Strømsentral (EBL 30)

- 1 Blokk 6: Laderegulator for solcelleanlegg (hvis montert)
- 2 Blokk 1: Kjøleskap
- 3 Blokk 2: Kjøleskapforsyning D+, batteriføler/styreledninger
- 4 Blokk 4: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangssonen), stigtrinn
- 5 Blokk 3: Panel
- 6 Blokk 5: Reserve 2, stikkontakter, grunnbelysning
- 7 Blokk 7: Ekstra ladeapparat
- 8 Blokk 8: Forbruker, TV, vannpumpe, reserve 1, multimedia, stikkontakter
- 9 Bryter batterivalg (Gel/AGM)
- 10 Sikringer
- 11 Batteri-skiltebryter ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av))
- 12 Nettilkobling 230 V~

Oppgaver Strømsentralen har følgende oppgaver:

- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
- Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
- Strømsentralen fordeler strømmen til 12 V-strømkretsene og sikrer disse. Til stikkontaktene kan det tilkobles apparater med maks. 10 A.
- Strømsentralen har tilkoblinger for en laderegulator for solcelleanlegg, ekstra ladeapparat, samt ytterligere styre- og overvåkingsfunksjoner.
- Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhetens batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forbrukerne i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
- Batteri-skiltebryteren i strømsentralen skiller alle forbrukerne fra boenhetens-batteriet.

Strømsentralen virker kun i sammenheng med et panel.

Strømmen som vises på strømsentralen (maks. 18 A) er delt inn i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhetens-batteriet ut.

Moneringssted Strømsentralen er bygd inn under L-sittegruppen og er tilgjengelig via en utvendig luke.

8.6.1 Batteri-skillebryter

Batteri-skillebryteren slår av **alle** forbrukerne i boenheten, også kontinuerlig innkoblede forbrukere. I denne forbindelsen kobles alt elektrisk utstyr som forsynes av den elektriske strømblokken fra bodelsbatteriet. Heller ikke forbrukere som stigtrinn, grunnbelysning eller kjøleskap vil fungere da. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

Moneringssted Batteri-skillebryteren befinner seg på strømsentralen.

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, kan batteriene videre lades, også når batteri-skillebryteren er avslått.

8.6.2 Batteri-valgbryter

- ▶ Hvis batteri-valgbryteren er feil innstilt, kan det danne seg knallgass. Eksplosjonsfare!

- ▷ Boenhets-batteriet kan skades dersom batteri-valgbryteren står i gal stilling.
- ▷ Ikke forandre fabrikkinnstillingen av batteri-valgbryteren.

Moneringssted Batteri-valgbryteren befinner seg på strømsentralen.

8.6.3 Batteriovervåking

- ▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkeren i strømsentralen kontrollerer spenningen i boenhets-batteriet.

Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

- Slå av alle elektriske forbrukere som ikke er absolutt nødvendige med den tilhørende bryteren.
- Hvis nødvendig slå på 12 V-forsyningen med hovedbryteren 12 V en liten stund igjen. Dette er kun mulig, når batterispenningen ligger over 11 V. Dersom spenningen ligger under dette, kan 12 V-forsyning først gjeninnkoples når boenhets-batteriet er ladet.

8.6.4 Batterilading

Når motoren er i gang, blir boenhets-batteriet og startbatteriet koblet sammen med et relé i strømsentralen og lades med kjøretøyets dynamo. Hvis kjøretøyets motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av strømsentralen igjen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyets startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets polspenning kan vises på panelet.

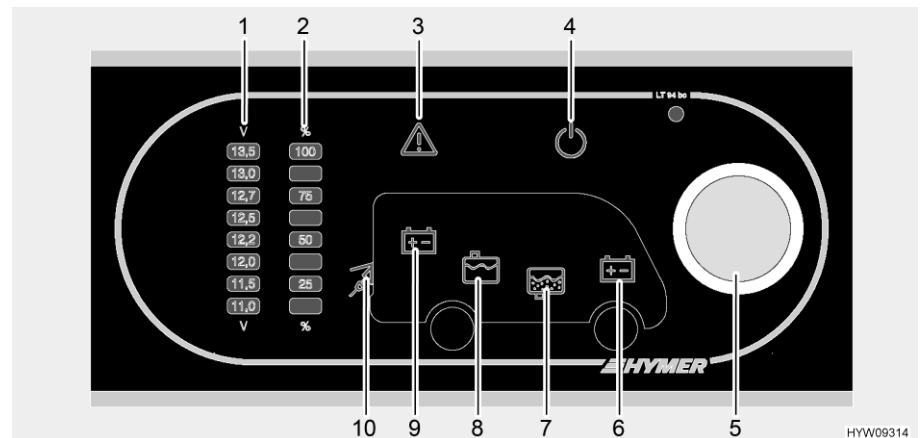
Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

8.6.5 Ettermontere flere 12 V-forbrukere

Det elektriske anlegget i boenheten til kjøretøyet kan utstyres med tilleggsapparater. Tilleggsapparatene kobles til på reserveutgangene på strømsentralen. Ytelsen for tilleggsapparater skal ikke overskride verdien for sikringen (f.eks. 15 A). På strømsentralen må det ikke brukes sikringer med høyere verdi enn den som er angitt på strømsentralen.

8.7 Panel (LT 94)

Bilde 105 Panel (LT 94)

- 1 Indikatorskala batterispennning
- 2 Indikatorskala tankens fyllenivå
- 3 Varsellampe alarm
- 4 12 V-kontrolllampe
- 5 Dreieknapp
- 6 Symbol startbatteri
- 7 Symbol spillvannstank
- 8 Symbol vanntank
- 9 Symbol boenhets-batteri
- 10 230 V-kontrolllampe

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.7.1 Koble inn/ut 12 V-forsyning

Dreieknappen (Bilde 105,5) kobler panelet og 12 V-forsyningen i boenheten inn og ut.

Unntak: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangområde), stigtrinn og kjøleskap er alltid klare til bruk.

For å slå på: ■ Trykk dreieknappen (Bilde 105,5): 12 V-forsyningen i boenheten er aktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 105,4) lyser.

For å slå av: ■ Trykk dreieknappen (Bilde 105,5): 12 V-forsyningen i boenheten er deaktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 105,4) slukker.

- ▷ Slå alltid av 12 V-forsyningen med dreieknappen når du forlater kjøretøyet. Slik forhindres unødvendig utlading av boenhets-batteriet.
- ▷ Forbrukere som styreenheter (f.eks. laderegulator for solcelleanlegg, Eis-Ex eller panel) eller innebygde apparater (f.eks. varmeanlegg, kjøleskap eller stigtrinn) tar i tillegg strøm fra batterikapasiteten, også når 12 V-forsyningen på panelet er avslått. Derfor må boenhets-batteriet kobles fra kjøretøyets 12 V-spenning med bryteren på strømsentralen når kjøretøyet ikke skal benyttes på lengre tid.

8.7.2 Indikere batterispenning

- ▷ Panelet viser batterispenningen til hele batterisystemet. Hvis kjøretøyet har et **HYMER**-smartbatterisystem (tilleggsutstyr), er enda en visningspanel integrert. På dette ekstra indikatorpanelet kan de nåværende spenningsverdien leses av.
- ▷ Etter å ha hentet fram vises batterispenningen i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 105,5) kan man få vist både spenningen i boenhets-batteri og spenningen i startbatteriet. Spenningen vises på indikatorskalaen for batterispenningen (Bilde 105,1).

Indikeringer: ■ Vri dreieknappen (Bilde 105,5) til symbolet lyser for batteriet hvis spenning skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Boenhets-batteriets spenning vises (Bilde 105,9)
	Startbatteriets spenning vises (Bilde 105,6)

- Les av spenningen på indikatorskalaen for batterispenning (Bilde 105,1).

Følgende tabeller hjelper til å forklare den anviste batterispenning.

Merknader for batterispenningen

Batterispenning (verdi ved løpende drift)	Kjøredrift (kjøretøyet kjører, ingen 230 V-tilkobling)	Batteridrift (kjøretøyet står, ingen 230 V-tilkobling)	Nettdrift (kjøretøyet står, 230 V-tilkobling)
Mindre enn 11 V Fare for fullstendig utlading	Ingen lading via dynamoen	Når forbrukere er utkoblet: Batteriet tomt	Ingen lading via strømsentralen
	12 V-spenning overbelastet	Når forbrukere er innkoblet: Batteri overbelastet	12 V-spenning overbelastet
11,5 V til 13 V	Ingen lading via dynamoen ¹⁾	Normalt område	Ingen lading via strømsentralen ¹⁾
	12 V-spenning overbelastet ¹⁾		12 V-spenning overbelastet ¹⁾
13,5 V og over	Batteriet lades	Inntreer kun kort etter ladingen	Batteriet lades

¹⁾ Når spenningen ikke overstiger dette området etter flere timer.

Verdi for hvilespenning	Batteriets ladetilstand
Mindre enn 12 V	Fullstendig utlading
12,2 V	25 %
12,3 V	50 %
Mer enn 12,8 V	100 %

▷ Langvarig fullstendig utlading skader batteriet kan ikke repareres.

▷ Mål helst hvilespenningen flere timer etter siste opplading (f.eks. om morgenen) og ikke umiddelbart etter et strømforbruk.

8.7.3 Visning av tankens fyllenivå

- ▷ Etter å ha hentet fram vises tankfyllenivået i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 105,5) kan man få vist både fyllenivået i vanntanken og fyllenivået i spillvannstanken. Fyllenivået vises på tankfyllingsindikatorkalaen (Bilde 105,2).

Indikeringer:

- Vri dreieknappen (Bilde 105,5) til symbolet lyser for tanken hvis fyllenivå skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Fyllenivået i vanntanken vises (Bilde 105,8)
	Fyllenivået i spillvannstanken vises (Bilde 105,7)

- Les av fyllenivået på indikatorkalaen for tankfyllenivå (Bilde 105,2).

- ▷ Hvis indikatorene på indikatorkalaen blinker under avlesing av fyllenivået, foreligger det en sensorfeil. Rengjør sensoren eller oppsøk kundeservice.

8.7.4 Alarmer

Varsellampen Alarm (Bilde 105,3) blinker straks fastsatte grenseverdier overskrides eller underskrides.

Batterialarm

Varsellampen Alarm (Bilde 105,3) blinker straks batterispenningen underskrides 11 V. Hvis 12 V-forsyningen er slått på lyser dessuten det tilhørende batterisymbolet (Bilde 105,6 eller 9), og indikatoren "11,0" på indikatorkalaen for batterispenning (Bilde 105,1) blinker. Fare for fullstendig utlading.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

- ▷ Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

- Ved batterialarm må alle forbrukere slås av og batteriet lades, enten ved kjøredrift eller ved tilkobling av 230 V-spenning.

Tankalarm

Varsellampen Alarm (Bilde 105,3) blinker og det tilhørende tanksymbolet (Bilde 105,7 eller 8) lyser straks vanntanken er tom eller spillvannstanken er full.

Forholdsregler:

- Fyll vanntanken eller tøm spillvannstanken.

230 V-kontrollampe

- ▷ Hvis kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, lyser 230 V-kontrollampen også når 12 V-forsyningen er slått av med dreiebryteren.

230 V-kontrollampen (Bilde 105,10) lyser når det er nettspenning ved inngangen til strømsentralen.

8.8 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenning forsyner følgende apparater (hvis tilgjengelig):

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Kjøleskapet
- Strømsentralen
- Et ekstra ladeapparat
- Klimaanlegget

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenheten, forsynes med strøm fra boenhets-batteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. På denne måten lader lademodulen i strømsentralen boenhets-batteriet automatisk. I tillegg blir startbatteriet vedlikeholdsladet med 2 A.

Avhengig av utstyret er tilleggsapparater sikret med en egen topolet sikringsautomat.

8.8.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptore er heller ikke tillatt.

8.8.2 Kople til 230 V-forsyning

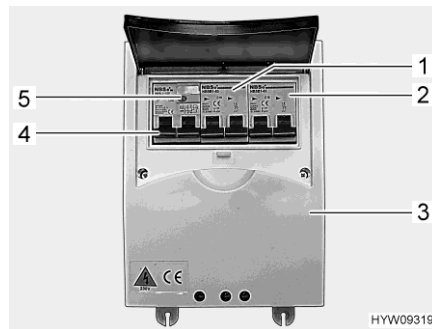

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå overoppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

- ▷ 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet er utstyrt med en jordfeilbryter (FI-bryter).
- ▷ Det kreves jordfeilbrytere (FI-brytere, 30 mA) for koblingspunkter på campingplasser (campingfordelere).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

Bilde 106 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

Bilde 107 230 V-tilkobling til kjøretøyet (CEE-stikkontakt)

- ▷ Den andre ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 106,2) er valgfri. Det er avhengig av kjøretøyets utstyr om denne ledningsbeskyttelsesbryteren er tilgjengelig.

Koble til kjøretøyet:

- Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.
- Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 106,1 og Bilde 106,2) i sikringsboksen (Bilde 106,3).
- Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 107) og sett i stikkkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkkontakten på campingfordelerskåpet. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- Slå på begge ledningsbeskyttelsesbrytere i sikringsboksen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 106,5) til jordfeilbryteren (FI-bryter) (Bilde 106,4) i sikringsboksen (Bilde 106,3). Jordfeilbryteren skal utløses.
- Slå på jordfeilbryteren (Bilde 106,4) igjen.

Koble fra forbindelsen:

- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 106,1 og 2) i sikringsboksen (Bilde 106,3).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

8.9 Sikringer

- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

8.9.1 Sikringer 12 V

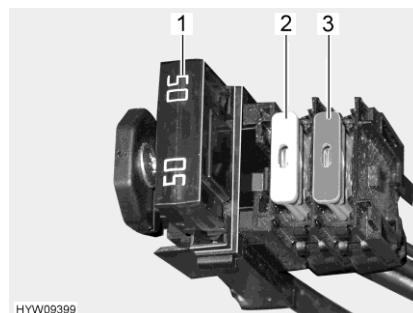
De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun bladsikringer med verdier som er angitt nedenfor.

Enkelte signaler er beskyttet av såkalte "polyswitch"-sikringer. Polyswitch er en intern, selvregulerende sikring. Etter opphevelse av overstrøm eller kortslutning blir driftsstrømmen frigitt automatisk. Dette kan ta flere sekunder (kjølefasen).

Sikringer ved startbatteriet

Sikringene er montert i nærheten av startbatteriet.

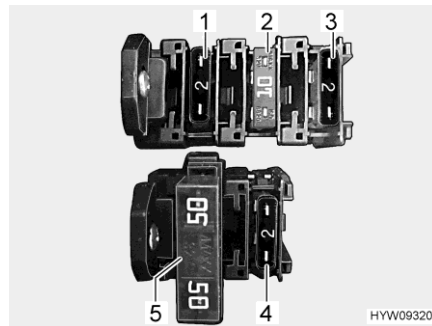

- 1 Stor bladsikring 50 A/rød (for strømsentral)
- 2 Bladsikring 20 A/gul (for kjøleskap)
- 3 Bladsikring 10 A/rød (for LED-frontlys/SU)

Bilde 108 Sikringer (startbatteri)

Sikringer på sikringsholder ved boenhets-batteriet

Sikringene er montert ved siden av boenhets-batteriet. Sikringene er undersikringer til grunnbelysningen 4 A (25 A) på strømsentralen.

- 1 Bladsikring (reserve)
- 2 Bladsikring 10 A/rød (satellittanlegg)
- 3 Bladsikring 2 A/grå (kjøleskapstyring)
- 4 Bladsikring 2 A/grå (for batterisensor boenhets-batteri)
- 5 Stor bladsikring 50 A/rød (for strømsentral)

Bilde 109 Sikringer (boenhets-batteri)

Sikringer på reléboks AD01

I høyre setekonsoll i førerhuset er det montert en reléboks (AD01). Reléboksen brukes til å produsere signaler for chassis-belysning som ikke er tilgjengelig i basiskjøretøyet. Reléboksen kan brukes generelt.

Koblingen som vi bruker kan avvike fra koblingen som produsenten har planlagt. Dermed kan koblingen også avvike fra det som står på typeskiltet til reléboksen som produsenten har satt på.

Si-nr.	Funksjon	Verdi/Farve	Strømforbrukende apparater
B2	Kl. 15 (tenning på)	15 A blå (ved takluke, elektrisk betjent: 10 A rød)	Klemme 15 på tilhengerkobling, signal for dagkjørellys, kurvelys, lyskasterrenngjøring for xenon, oppvarmingsvifte boenhet
B3	Kl. 30 (permanent pluss)	15 A blå	Signal for kurvelys, lyskasterrenngjøring og nivåregulering ved Xenon
B5	D+ signal	Intern Polyswitch (2 A)	D+ for strømsentral, kjøleskap, satellittanlegg
B6	Reserve	15 A blå	
B7	Kl. 15 (tenning på)	5 A lysebrun	Konturlys (hv/rødt), side-markeringslys (gult)

Sikringer på strømsentral EBL 30

Funksjon	Verdi/Farve
Solenergi-lademodul	15 A blå
Intern lademodul	20 A gul
Kjøleskap	20 A gul
Varmeanlegg	10 A rød
Grunnbelysning/stigtrinn/forteltlampe	15 A blå
Grunnbelysning	25 A hvit
Grunnbelysning/radio	15 A blå
Stikkontakter 12 V, USB-ladeuttak	10 A rød
Reserve 2, elektrisk nedfellbar seng	10 A rød
Stikkontakter 12 V, USB-ladeuttak	10 A rød
Multimedia	10 A rød
Reserve 1	10 A rød
Krets 1 (lys 1)	15 A blå
Ekstra ladeapparat	20 A gul
Krets 2 (lys 2, tømning av spillvann)	15 A blå
TV	10 A rød
Vannpumpe	7,5 A brun

Sikring for Thetford-toalett

Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisikring.

Sikring for TV-satellitanlegg (ten Haaft)

Sikringen er plassert på TV-satellitanleggets styreenhet. Styreenheten er montert i klesskapet eller i et overskap.

1 Sikring 10 A/rød

Bilde 110 Styreenhet (TV-Satellitanlegg, ten Haaft)

8.9.2 230 V-sikring

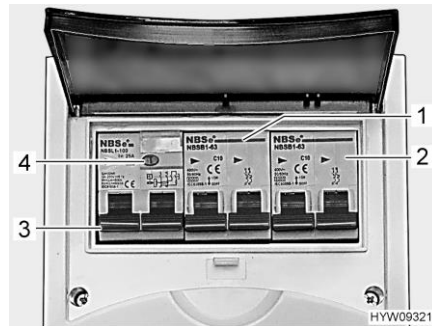
Vær oppmerksom på følgende ved kjøretøy med vekselretter som tilleggsutstyr:

- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.

Bilde 111 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

En jordfeilbryter (FI-bryter) (Bilde 111,3) i sikringsboksen sikrer hele kjøretøyet mot feilstrøm (30 mA).

Den etterkoblede ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 111,1) sikrer 230 V-stikkontakten, strømsentralen, det ekstra ladeapparatet og kjøleskapet.

På kjøretøy med tilleggsutstyr, f.eks. takklimaapparat, sikrer en ekstra ledningsbeskyttelsesbryter (16 A) (Bilde 111,2) apparatet.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 111,4). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

Moneringssted

230 V-sikringsboksen er montert i underskapet under høyre seng.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

9.1 Generelt

- ▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

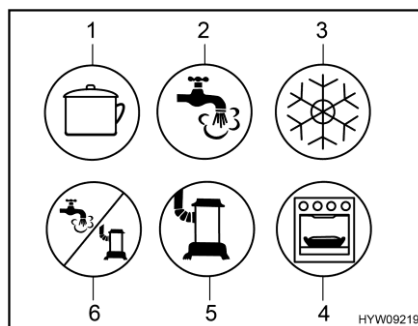

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbereder, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen.

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 112 Mulige symboler på gassavstengeventilene

9.2 Varmeanlegg og varmtvannsbereder

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyets boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereder-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereder.

- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Ved tanking, på ferger og i garasjer, må varmeanlegget aldri drives med gass. Eksplosjonsfare!

- ▶ Aldri bruk varmeanlegget i gassdrift i lukkede rom (f.eks. i garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Eksosavtrekket må ikke stenges av eller overbygges.
- ▶ Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Vannet i varmtvannsberederen kan varmes opp til 65 °C. Fare for skålding!

- ▷ Varmtvannsberederen må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm varmtvannsberederen ved frostfare når den ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberederen kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter varmtvannsberederen mot forkalkning.

- ▷ Ikke bruk vannet i varmtvannsberederen til drikkevann.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgi røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

9.2.1 Modeller med eksosavtrekk på høyre side

- ▶ Når forteltet er slått opp og varmeanlegget går på gass, kan eksos fra varmeanlegget samle seg i forteltet. Kvelningsfare! Sørg for tilstrekkelig lufting

9.2.2 Riktig oppvarming

Bilde 113 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

I kjøretøyet finnes det flere luftdyser (Bilde 113). Rør fører varmluften til luftdysene. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilens stilles på resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Når 5 luftdyser er helt åpne, kommer det mindre varmluft ut fra hver enkelt dyse. Når bare 3 luftdyser er åpne, strømmer det mer varmluft ut av hver enkelt dyse.

9.2.3 Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus

- ▷ Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme varmtvannsberederen.
- ▷ Resirkuleringsviften kobles automatisk på vinterdrift (varmeanlegg og varmtvann) når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.

- ▷ Avhengig av utrustningen kan varmeanlegget betjenes av en mobil enhet (f.eks. smarttelefon, nettbrett-PC) via en app (se avsnittet 9.4). Truma-appen kan lastes for vanlige mobile enheter via respektive app-stores.
- ▷ Drift er mulig med varmlufts-varmeanlegg ved tom varmtvannsbereder.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Maksimal varmeeffekt

Gassdrift	Elektrisk drift	Blandingsdrift (Gass og elektrisk drift)
6000 W	1800 W	5800 W

Kontrollpanel

Kontrollpanelet er inndelt i to områder:

- Display
- Betjeningsknapper

- 1 Display
- 2 Dreie-/trykknapp
- 3 Tilbaketast

Bilde 114 Kontrollpanel (varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder)

Etter innkobling aktiveres de siste innstilte verdiene/driftsparameterne. Når ingen taster betjenes, kobles kontrollpanelet etter noen minutter i stand-by-modus.

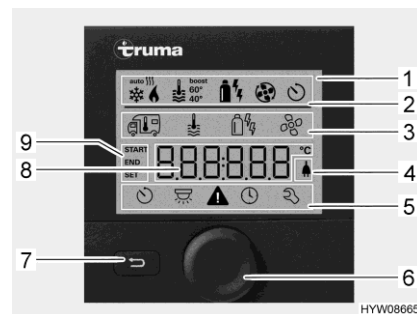
Når klokkeslettet er stilt inn, skifter i stand-by-modus indikatoren i displayet mellom klokkeslett og innstilt romtemperatur.

Etter utkobling kan indikatoren i betjeningsdelen på grunn av etterløp til varmeanlegget enda være aktivert noen minutter.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Knapp	Tastebetjening	Funksjon
Dreie-/trykkknapp (Bilde 114,2)	Drei til høyre	Menyen går gjennom fra venstre til høyre
		Verdier økes
	Drei til venstre	Menyen går gjennom fra høyre til venstre
		Verdier reduseres
Lett trykk	Valg verdi lagres	
	Menypunkt velges til endring av verdier (valgt menypunktet blinker)	
	Trykkes (3 sekunder)	Slå på eller av
Tilbaketast (Bilde 114,3)	Trykkes	Hoppe tilbake fra et menypunkt, uten å lagre verdiene

- 1 Indikator
- 2 Statuslinje
- 3 Øvre menylinje
- 4 Indikator nettspenning 230 V
- 5 Nedre menylinje
- 6 Dreie-/trykkknapp
- 7 Tilbaketast
- 8 Indikatorområde innstillinger og verdier
- 9 Indikator tidsbryter

Bilde 115 Kontrollpanel med indikatorer

Display

Displayet er inndelt i fire områder:

- Statuslinje (Bilde 115,2)
- Øvre menylinje (Bilde 115,3)
- Indikatorområde (Bilde 115,8)
- Nedre menylinje (Bilde 115,5)

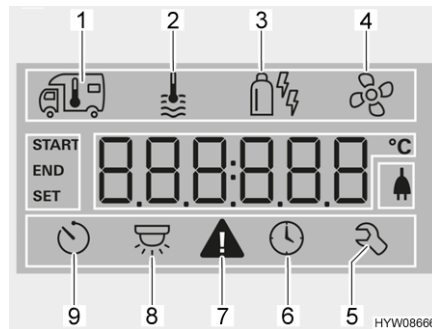
Slå kontrollpanel på-/av:

- Trykk dreie-/trykkknappen (Bilde 115,6) i ca. 3 sekunder. Begge menylinjene (Bilde 115,3 og Bilde 115,5) vises. Det første symbolet blinker.

- ▷ Inn-/utkobling av kontrollpanelet betyr egentlig omkobling mellom stand-by-modus og innstillingsmodus. I stand-by-modus vises den innstilte romtemperaturen og klokkeslettet i veksel.

- Foreta innstillinger:*
- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til ønsket menysymbol blinker.
  - Trykk dreie-/trykknappen.
  - Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
  - Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 115,7).

- 1 Varmeanlegg
- 2 Varmtvann
- 3 Driftsmåte
- 4 Vifte
- 5 Servicemeny
- 6 Stille klokkeslett
- 7 Varselsymbol
- 8 Belysning (ikke brukt her)
- 9 Tidsbryter

Bilde 116 Display (kontrollpanel)

- Slå på varmeanlegg:*
- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
  - Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til menysymbolet varmeanlegg (Bilde 116,1) blinker.
  - Trykk dreie-/trykknappen.
  - Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
  - Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 115,2) blinker, til innstilt romtemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 115,7).
- Slå av varmeanlegg:*
- Drei tilbake temperaturverdien, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

- ▷ Ønsket romtemperatur kan også endres i stand-by-modus ved å dreie dreie-/trykknappen.

Slå på varmtvannsberedning:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til menysymbolet varmtvann (Bilde 116,2) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
  - OFF: Varmtvannsberedning er slått av.
  - 40°: Varmtvann varmes opp til 40 °C.
  - 60°: Varmtvann varmes opp til 60 °C.
  - BOOST: Rask oppvarming av varmtvann (varmtvannsbereder forrang) i maks. 40 minutter. Deretter holdes varmtemperaturen i to ettervarmingscykluser på det høyere nivået (omtrent 62 °C).

Slå av varmtvannsberedning:

Sikkerhets-/avtappingsventil

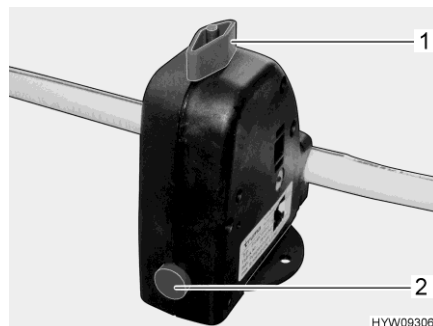

- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 115,2) blinker, til innstilt varmtvannstemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 115,7).

- Drei dreie-/trykknappen, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

Bobilen er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 117). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet i varmtvannsberederen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmtvannsberederen når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 2 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 6 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.
- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

Bilde 117 Sikkerhets-/avtappingsventil (varmtvannsbereder)

Monteringssted

Se avsnitt 10.7.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

Fyll varmtvannsberederen med vann:

- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 117,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 117,2).
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- Slå av varmtvannsberedning.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 117,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 117,2) hopper ut. Varmtvannsberederen tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 10 liter).

- ▷ For mer informasjon om tømning av vannanlegget se avsnittet 10.3.6.
- ▷ Se den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon om varmtvannsberederen. Følg instruksjonene om vedlikehold i kapittel 12.

Driftsmåter

Varmtvanns-varmeanlegget med varmtvannsberederen kan drives med forskjellige energikilder.

Velge driftsmåte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til menysymbolet driftsmåte (Bilde 116,3) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket driftsmåte vises:
  - Gassdrift
  - Elektrisk drift (900 W)
  - Elektrisk drift (1800 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift (900 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift (1800 W)
- Trykk dreie-/trykknappen for å lagre den driftsmåten som er stilt inn. Dersom den opprinnelige innstillingen likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 115,7).

- ▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.
- ▷ Velg effekttrinnet ved 230 V elektrisk drift slik at sikringen tilsvarer 230 V-tilkoblingen (900 W ved 3,9 A-sikring, 1800 W ved 7,8 A-sikring).

Hvis gassdrift og 230 V elektrisk drift brukes i kombinasjon, tar det kortere tid å varme opp kjøretøyet.

Stille inn vifte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til menysymbolet vifte (Bilde 116,4) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
  - OFF: Viften er slått av.
  - VENT: Omluft
  - ECO: Lav viftehastighet
  - HIGH: Høy viftehastighet
  - BOOST: Rask romoppvarming. Boost er tilgjengelig, når den aktuelle romtemperaturen ligger minst 10 °C under den valgte romtemperaturen.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 115,7).

Stille inn tidsbryter:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 115,6) til menysymbolet tidsbryter (Bilde 116,9) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen. Starttiden vises, timeindikeringen blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til time for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen. Minuttindikatorene blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til minutt for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- På samme måte stiller en etter hverandre inn utkoblingstid, ønsket romtemperatur, varmtvannstrinn og viftetrinn.
- Trykk dreie-/trykknappen. Tidsbryteren er aktivert. Symbolet tidsbryter (Bilde 116,9) blinker, når tidsbryteren er programmert og aktivert.

- ▷ Servicemenyen inneholder punkt, som vanligvis kun må stilles inn en gang (språk, bakgrunnsbelysning, kalibrering), samt spesifikasjoner for servicestasjoner (versjonsnummer).

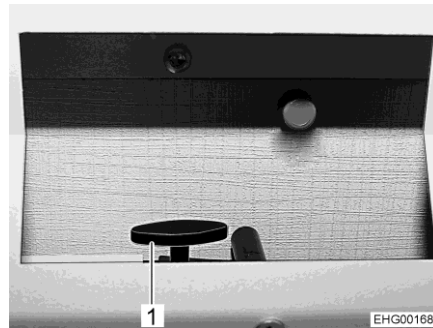
Feilindikator

Ved en varsling blinker varselsymbolet (Bilde 116,7). Varmeanlegget forsetter å gå. Hvis det kun dreier seg om en midlertidig feil, slukner varselsymbolet automatisk.

Ved en feil viser betjeningsdelen omgående feilkoden til feilen. Varmeanlegget slås av. Trykk dreie-/trykknappen, for å starte varmeanlegget på nytt.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 118 Strupeventil (åpnet)

Varmefordeling i det bakre område

Varmeanlegget for det bakre området kan stilles inn separat ved bruk av strupeventiler (Bilde 118,1).

Strupeventilene er montert på høyre og venstre side av madrassen til den nedslagbare sengen i kjøretøyets sidevegger.

Varmeeffekten varierer avhengig av posisjonen til strupeventilene.

9.2.4 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 119 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

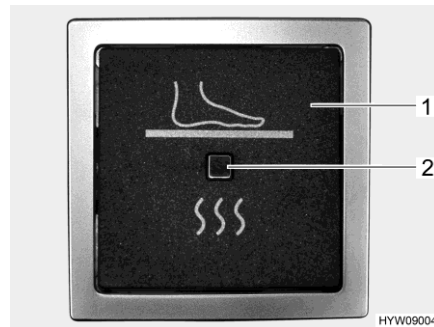
9.2.5 Elektrisk gulvvarme

- ▶ På modeller med elektrisk gulvvarme må man under ingen som helst omstendigheter bore hull i gulvet eller skru inn skruer. Vær forsiktig med spisse gjenstander. Fare for støt eller kortslutning ved skader på varmekabel.

- ▷ Den elektrisk gulvvarmen fungerer kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ Den elektriske gulvvarmen alene er ikke tilstrekkelig til oppvarming av boenheten.
- ▷ Den elektriske gulvvarmen slås på og av ved hjelp av en vippebryter (Bilde 120,1). Når gulvvarmen er i gang, vil kontrollampen (Bilde 120,2) lyse.

Bilde 120 Vippebryter (elektrisk gulvvarme)

Gulvet er fortsatt varmt en stund etter at gulvvarmen er koblet ut.

9.3 Klimaanlegg Truma Aventa

- ▷ Kjølekretsen må kun åpnes av produsenten eller et autorisert fagverksted.
- ▷ Luftinntakene og luftutløpene må ikke blokkeres.
- ▷ Kjør ikke i fall eller stigninger på mer enn 8 % når klimaanlegget er i gang. Ellers kan kompressoren skades.
- ▷ Enheten må ikke brukes i lengre tid i kjølemodus når bilen står skrått. Kondens kan trenge inn i interiøret.

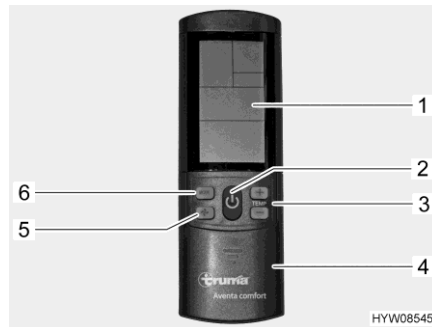

- ▷ Klimaanlegget går kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres med minimum 6 A. Ellers er ikke forskriftsmessig drift av klimaanlegget mulig.
- ▷ Varmeanlegg ved utetemperaturer under 4 °C er ikke mulig fordi varmeeffekten da avtar sterkt. Mellom 4 °C og 7 °C vil enheten midlertidig veksle til tinemodus. Ved utetemperaturer over 7 °C er oppvarmingsdrift mulig uten begrensninger.
- ▷ Fjernkontrollen må alltid rettes mot den infrarød-mottakeren når du bruker den.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Driftsmåter Klimaanlegget kan drives med følgende driftsmåter:

- Automatikk
- Kjøling
- Varmeanlegg
- Omluft

Fjernkontroll Alle funksjonene til klimaanlegget kan betjenes ved hjelp av fjernkontrollen.

- 1 Display
- 2 På/av-knapp
- 3 Bruk "+" eller "-" til temperaturvalg
- 4 Skyveklaff til panel med innstillingstaster
- 5 Valgtast vifteeffekttrinn (tre trinn)
- 6 Valgtast driftsmåte

Bilde 121 Fjernkontroll (klimaanlegg)

Automatisk drift I automatisk drift må ønsket temperatur innstilles.

Avhengig av romtemperatur velger klimaanlegget automatisk kjøle- eller oppvarmingsdrift og viftehastighet.

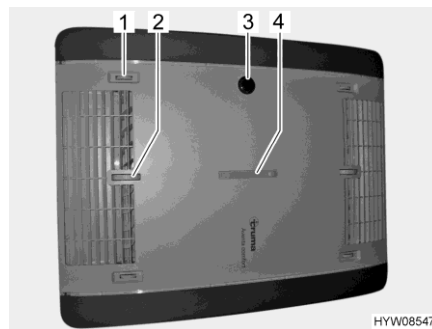
For å slå på: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2). De sist brukte innstillingene brukes.

▷ Etter innkobling kjører resirkuleringsviften. Kompressoren starter senest etter 3 minutter, den blå LED-en (kjøling) eller den gule LED-en (varmeanlegg) blinker.

■ Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 121,3).

For å slå av: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2). Belysningen kan fortsatt betjenes.

- 1 Luftfordeling til høyre/venstre
- 2 Luftfordeling tak/gulv
- 3 IR-mottaker, funksjonsdisplay, manuell på/av
- 4 Luftfordeling, foran/bak

Bilde 122 Funksjonsdisplay og luftfordeling (klimaanlegg)

9.3.1 Betjening og visning på apparatet

Enkelte funksjoner kan kontrolleres direkte på apparatet.

Stille inn luftfordeling: ■ Stille inn justeringshjul og glidebryter til trinnløs luftfordeling etter ønske.

Slå på/av manuelt: ■ Trykk på mikroknappen (f.eks. med en penn, når fjernkontrollen ikke er innen rekkevidde).

	Tilstand LED	Betydning
Funksjonsdisplay	Blå LED blinker	Kompressoren starter (kjølemodus)
	Blå LED lyer	Kjøledrift
	Gul LED blinker	Kompressoren starter (oppvarmingsdrift)
	Gul LED lyser	Oppvarmingsdrift
	Rød LED blinker	Data overføres
	Rød LED lyser	Feil

Manuell drift I manuell drift kan kjøling, varmeanlegg og omluft stilles inn hver for seg på fjernkontrollen.

Slå på kjøling:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 121,6) inntil kjølesymbolet vises på displayet (Bilde 121,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 121,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 121,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, den blå LED på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen stiger over innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til kjølemodus.

Slå på varmeanlegg:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 121,6) inntil varmesymbolet vises på displayet (Bilde 121,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 121,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 121,5).

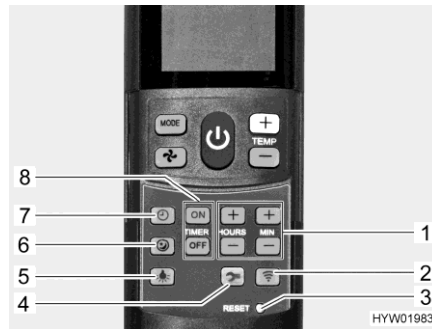
Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, det gule lyset på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen synker under innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til oppvarmingsdrift.

Slå på omluft:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 121,6) inntil omluftsymbolet vises på displayet (Bilde 121,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 121,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 121,5).

I omluftdrift blir inneluften sirkulert og renses av filteret. Ingen LEDer lyser i IR-mottakeren.

- 1 Knapper for å stille klokken og tidsuret
- 2 Send-knapp (ny dataoverføring)
- 3 Mikrobryter "RESET" (tilbakestilling til fabrikkinnstillinger)
- 4 Knapp Setup for igangsetting
- 5 Lysknapp (operere lysene)
- 6 Stille drift-knapp (stillegående kjøle-drift)
- 7 Klokkeslett-knapp (til å stille inn klokkeslett)
- 8 Slå på/av knapper "TIMER" for tidsforvalg

Bilde 123 Fjernkontroll med innstillingsknapper (klimaanlegg)

Slå på stille drift: ■ Trykk på stille drift-knappen (Bilde 123,6). I kjølemodus kjører viften da med lavere hastighet og er derfor veldig stillegående.

Stille klokkeslett: ■ Trykk på klokkeslett-knappen (Bilde 123,7).
 ■ Still inn timer og minutter med knappene (Bilde 123,1).

Slå på tidsur: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 121,2).
 ■ Still inn ønsket driftsmåte og temperatur.

Programmere innkoblingstid: ■ Trykk på knapp "ON" (Bilde 123,8).
 ■ Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 123,1) til ønsket tidsperiode til innkobling er nådd.
 ■ Trykk på knapp "ON" (Bilde 123,8).

Programmere utkoblingstid: ■ Trykk på knapp "OFF" (Bilde 123,8).
 ■ Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 123,1) til ønsket tidsperiode til utkobling er nådd.
 ■ Trykk på knapp "OFF" (Bilde 123,8).

Deaktivere tidsur: ■ Trykk på "ON" eller "OFF"-knappene (Bilde 123,8) på nytt.
 Med det integrerte tidsuret kan inn-/utkoblingstiden for klimaanlegg stilles inn mellom 15 minutter og 24 timer i forveien (beregnet ut fra gjeldende klokkeslett).

Slå på belysning: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 123,5). Lyset blir slått på med det siste dempetrinnet.

Dempe belysningen: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 123,5) og hold til ønsket lysstyrke er oppnådd.

Slå av belysning: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 123,5).

- ▷ Knappen Setup (Bilde 123,4) brukes til å koble fjernkontrollen til klimaanlegget ved første igangsetting.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.4 Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (tilleggsutstyr)

Avhengig av utstyret finnes det en Truma iNet-Box i kjøretøyet. Ved hjelp av Truma iNet-Box kan varmeanlegget og klimaanlegget betjenes fra en mobilenhet (f.eks. Smarttelefon, nettbrett PC) via en app. Truma-appen kan lastes ned for vanlige mobilenheter fra den aktuelle App Store.

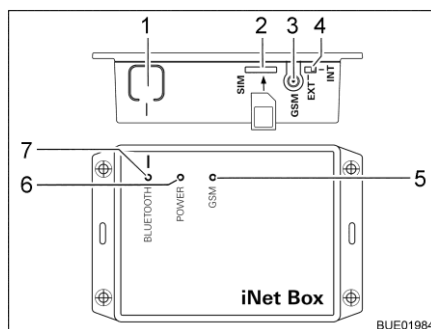
Det er to alternativer for å koble Truma-apparatet til mobilenheten:

- Bluetooth-tilkobling (begrenset rekkevidde)
- Tilkobling via mobilnettverk (mini-SIM-kort med eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt kreves, ikke inkludert). Betjeningen er via SMS.

Betjening av Truma-apparatet er også mulig fra flere mobilenheter. Til dette formålet skal Truma-appen installeres på alle mobilenhetene.

- ▷ Hvis mobilenheten har en Internett-tilkobling, blir instruksjonene for betjening av Truma-apparatet lastet ned og lagret. Deretter vil instruksjonene alltid være synlige (selv uten Internett-tilkobling).

- 1 BLUETOOTH-knapp
- 2 Spor for mini-SIM-kort
- 3 Antenneforbindelse for ekstern GSM-antenne
- 4 Omkobler for ekstern/intern GSM-antenne
- 5 LED GSM, rød (lyser, hvis ingen GSM-drift er mulig)
- 6 LED POWER, grønn (lyser under drift)
- 7 LED BLUETOOTH, blå (blinker ved sammenkobling)

Bilde 124 Truma iNet-Box

Opprette Bluetooth-tilkobling:

- Installer Truma-appen på mobilenheten.
- Slå på 12 V-forsyningen til kjøretøyet på panelet.
- Slå på Bluetooth på mobilenheten.
- Start Truma-appen og velg "SETTINGS – Setup Truma iNet-Box – Configure Bluetooth". De enkelte trinnene er forklart i detalj i Truma-appen.
- Trykk på BLUETOOTH-knappen (Bilde 124,1) på iNet-Box i 1 sekund. Truma iNet-Box er synlig i mobilenheten i ca 2 minutter (navn: "Truma iNet-Box"). I dette tidsrommet blinker den blå LED BLUETOOTH (Bilde 124,7).
- I Bluetooth-innstillingene til mobilenheten, bekreft forbindelsen til "Truma iNet-Box". Forbindelsen er etablert når den blå LED-en på Truma iNet-Box lyser permanent.

Opprette mobilnetttilkobling:

- Sett opp Bluetooth-tilkobling som beskrevet ovenfor.
- Etter Bluetooth-oppsettet trykker du på knappen "Next".
- Sett forsiktig mini-SIM-kortet med ditt eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt inn i sporet (Bilde 124,2) i Truma iNet-Box som vist, til det klikker på plass. Den røde LED GSM (Bilde 124,5) må blinke permanent. Når den røde LED-en slås av etter 20 sekunder: Kontrollerer du mini-SIM-kortet.
- Skriv inn PIN-koden og telefonnummeret til mini-SIM-kortet i iNet-Box, samt et fritt valgbart navn i de tilsvarende feltene i installasjonsveivise- ren.
- Trykk på knappen "Ready".

Truma iNet-Box skifter automatisk fra mobilnettverk til Bluetooth-tilkobling så snart en lagret mobilenhet befinner seg i mottaksområdet til Bluetooth. Når du går ut av mottaksområdet skiftes automatisk til mobilnettverket (hvis det er satt opp). Truma iNet-Box kan også brukes uten et mini-SIM-kort. Dermed er betjening bare mulig i nærheten av Bluetooth.

Betjene Truma-apparater via Truma-appen:

- Trykk på knappen "REMOTE CONTROL".
- Utfør betjeningskommandoer.

- ▷ For at betjeningen skal kunne fungere via SMS, er det nødvendig at standard SMS-appen til mobilenheten bruker telefonnummeret som avsender og ikke manipulerer teksten. Ikke bruk WebSMS-kontakter.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Monteringssted

Truma iNet-Box er montert i boenheten (f.eks. i klesskapet).

9.5 Kokeplass

- ▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.
- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Ikke bruk gasskomfyr eller gass-stekeovn til oppvarming.
- ▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke votter eller grytekluter. Fare for personskade!
- ▶ Ikke plasser gardiner i nærheten av kokeplass. Brannfare!
- ▶ Hvis en varmekilde er i drift, må du alltid sette en kjele eller panne over flammen.

- ▷ Ikke plasser varme gjenstander, som kasseroller, på vaskbeskyttelsen, gasskomfyrdekslet eller benkeplaten.

9.5.1 Gasskomfyr

- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis du har en flammevernplaten, skal denne alltid brukes når gasskomfyren brukes. Før kjøring må flammevernplaten tas av og lagres trygt.
- ▶ Gasskomfyrdekslet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Gasskomfyrdekslet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast gasskomfyrdekslet med trykk når det er lukket.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikkeringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 3 flammer.

Flammevernplate

Før du begynner å lage mat, må du montere en flammevernplate på kokeplassen. Ta av flammevernplaten før du begynner å kjøre.

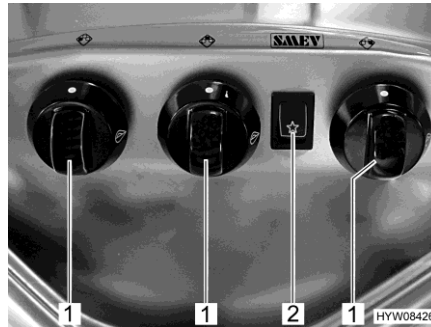

Bilde 125 Flammevernplate (kokeplassen)

Montere flammevernplate:

- Heng opp en flammevernplate (Bilde 125,2) i vindusrammen mellom dekslene for gasskomfyren (Bilde 125,1) og vasken (Bilde 125,3).

Tenning Gasskomfyren har elektronisk tenning.

Bilde 126 Brytere (gasskomfyr)

- For å slå på:*
- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
  - Åpne gasskomfyredekslet.
  - Drei dreieregulatoren (Bilde 126,1) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
  - Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.
  - Trykk vippebryteren (Bilde 126,2). Det dannes gnister ved brenneren.
  - Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
  - Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- For å slå av:*
- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
  - Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.5.2 Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn (Thetford Caprice)

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en komfyr, en gassgrill og en gass-stekeovn.

Komfyr Komfyren i kjøretøyet er utstyrt med tre gassbluss, og i tillegg har den en elektrisk kokeplate.

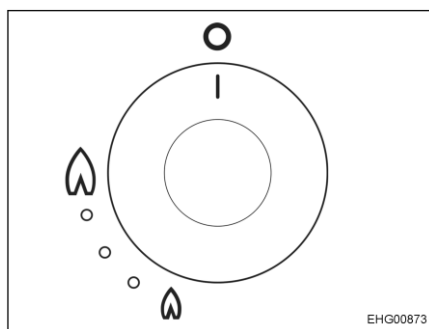
- ▶ Mens det tennes og når et gassbluss er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, servietter osv. i nærheten av brenneren. Brannfare!
- ▶ Prosessen ved tenning av et gassbluss må hele tiden være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.
- ▶ Ved lukking trekkes komfyredekslet igjen av hengslenes bevegelseslås. Det består fare for personskade!

- ▷ Ikke still varme gjenstander, som f.eks. kasseroller, på lokket til utslagsvasken. Plasten kan deformers.
- ▷ Komfyrdekselet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Komfyrdekselet må ikke lukkes når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast komfyrdekselet med trykk når det er lukket.
- ▷ Ikke sett varme kasseroller på komfyrdekselet.
- ▷ Etter bruk må man la komfyrdekselet være åpent så lenge brennerne eller den elektriske kokeplaten avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk bare gryter og panner som passer til diameteren på brenneristen for gassblusset eller den elektriske kokeplaten.
- ▷ Når flammen i et gassbluss slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 127 Dreiregulator til gassbluss

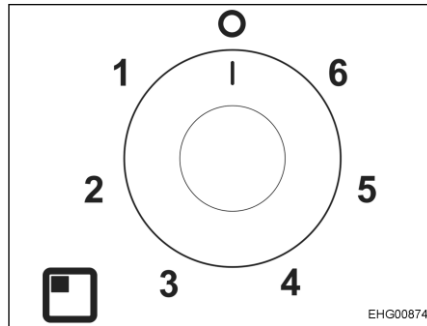
Gassbluss Komfyren er utstyrt med tre gassbluss.

Tenne gassbluss:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne komfyrdekselet.
- Drei dreiregulatoren (Bilde 127) for ønsket varmekilde mot urviseren til tenningsposisjon (stor flamme) og trykk. Selvtenningsmodeller genererer tenningsgnister som tenner gassen som slipper ut.
- Når det gjelder modeller uten automatisk tenning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslifter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreiregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreiregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreiregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slukke gassbluss:

- Vri dreiregulatoren med urviseren til 0--posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Bilde 128 Dreieregulator til elektrisk kokeplate

Elektrisk kokeplate Alt etter innredning er komfyren utstyrt med en elektrisk kokeplate.

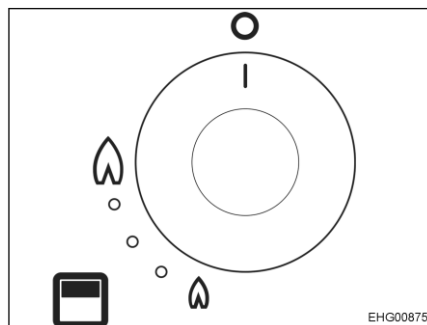
- ▷ Den elektriske kokeplaten fungerer kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ La den elektriske kokeplaten varmes opp og stå med middels til sterk varme i tre til fem minutter uten noe kokekar før den tas i bruk for første gang. Dette vil herde belegget på overflaten. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.

Slå på elektrisk kokeplate:

- Koble kjøretøyet til 230 V-forsyningen (se kapittel 8).
- Still dreieregulatoren (Bilde 128) på ønsket temperaturnivå.

Slå av elektrisk kokeplate:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon.

Bilde 129 Dreieregulator til gassgrill

Gassgrill Gassgrillen er plassert under bryterne.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Klaffen på gassgrillen må alltid holdes åpen under tenning og bruk av grillen.
- ▶ Ved tenningsprosessen og når gassgrillen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, servietter osv. i nærheten av gassgrillen. Brannfare!

- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man undersøke om det mangler gass og/eller strøm i gassgrillen.
- ▶ Hvis gassgrillen likevel ikke fungerer, må du stenge gassavstengeventilen og ta kontakt med en autorisert servicestasjon.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

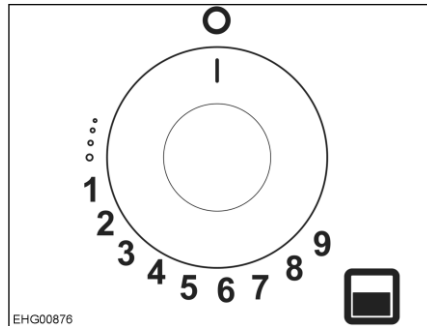
- ▷ Før gassgrillen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på høyeste trinn i 20 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.

Slå på gassgrill:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gassgrillen helt.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 129) mot urviseren til tenningsposisjon (stor flamme) og trykk.
- Når det gjelder modeller med automatisk tenning: Trykk inn tenningsknappen inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når det gjelder modeller uten automatisk tenning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslykter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreieregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gassgrill:

- Vri dreieregulatoren med urviseren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Bilde 130 Dreieregulator til gass-stekeovn

Gass-stekeovn

Gass-stekeovnen er montert under gassgrillen.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Ved tenningsprosess og når stekeovnen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, klær osv. i nærheten av gass-stekeovnen. Brannfare!
- ▶ Stekeovnsluken må være åpen når stekeovnen tennes.
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man teste om det mangler gass og/eller strøm i gass-stekeovnen.
- ▶ Hvis gass-stekeovnen likevel ikke fungerer, lukker man gassavstengeventilen og underretter servicestasjonen.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gass-stekeovnen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på 200 °C i 30 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.
- ▷ Temperaturen i gass-stekeovnen blir regulert med en termostat. Varmen kan justeres fra 130 °C til 240 °C. Den innstilte temperaturen refererer til midten av gass-stekeovnen. Temperaturen vil være høyere øverst i gass-stekeovnen, og lavere nederst.

Slå på gass-stekeovn:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gass-stekeovnen helt.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 130) mot urviseren til høyeste trinn (gass-trinn 9) og trykk.
- Når det gjelder modeller med automatisk tenning: Trykk inn tenningsknappen inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når det gjelder modeller uten automatisk tenning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslighter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikkeringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

- Sett ovnsristen inn i ønsket rillehøyde, og lukk klaffen på gass-stekeovnen.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreieregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gass-stekeovn:

- Vri dreieregulatoren med urviseren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.5.3 Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn (Thetford S~CK1200)

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en komfyr, en gassgrill og en gass-stekeovn.

- ▷ Et kjølesystem er integrert i apparatet. Viftene slår seg automatisk på når gassgrillen eller gass-stekeovnen har vært i drift i noen minutter. Viftene vil også gå i noen minutter etter at varmen er slått av.

Komfyr

Komfyren i kjøretøyet er utstyrt med 3 gassbluss.

- ▶ Mens det tennes og når et gassbluss er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av brenneren. Brannfare!
- ▶ Prosessen ved tenning av et gassbluss må hele tiden være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.
- ▶ Ved lukking trekkes komfyrdekslet igjen av hengslenes bevegeselsås. Det består fare for personskade!

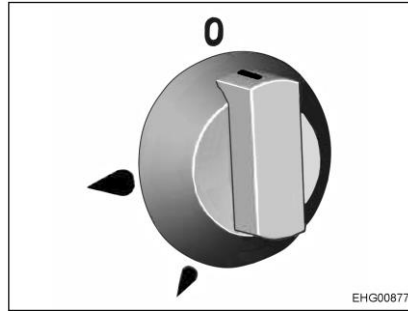

- ▷ Ikke still varme gjenstander, som f.eks. kasseroller, på lokket til utslagsvasken. Plasten kan deformers.
- ▷ Komfyrdekslet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Komfyrdekslet må ikke lukkes når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast komfyrdekslet med trykk når det er lukket.
- ▷ Ikke sett varme kasseroller på komfyrdekslet.
- ▷ Etter bruk må man la komfyrdekslet være åpent så lenge brennerne til gassblussen avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på gassblussets brennerist.
- ▷ Når flammen i et gassbluss slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 131 Dreiregulator

Gassbluss Komfyren er utstyrt med tre gassbluss.

Tenne gassbluss:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne komfyrdekselet.
- Drei dreiregulatoren (Bilde 131) for ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme) og hold den inntrykket.
- Når det gjelder modeller med tenningsanordning: Trykk inn tenningsknappen inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når det gjelder modeller uten tenningsanordning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslighter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreiregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tenningsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreiregulatoren og drei den mot urviseren til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreiregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slukke gassbluss:

- Vri dreiregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gassgrill Gassgrillen er plassert under bryterne.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Klaffen på gassgrillen må alltid holdes åpen under tenning og bruk av grillen.
- ▶ Ved tenningsprosessen og når gassgrillen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, servietter osv. i nærheten av gassgrillen. Brannfare!
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man undersøke om det mangler gass og/eller strøm i gassgrillen.
- ▶ Hvis gassgrillen likevel ikke fungerer, må du stenge gassavstengeventilen og ta kontakt med en autorisert servicestasjon.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gassgrillen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på høyeste trinn i 20 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.

Slå på gassgrill:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gassgrillen helt.
- Trykk dreieregulatoren (Bilde 131), vri til tenningsposisjon (stor flamme) og hold den inne.
- Når det gjelder modeller med tenningsanordning: Trykk inn tenningsknappen inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når det gjelder modeller uten tenningsanordning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslighter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tenningsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreieregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gassgrill:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gass-stekeovn

Gass-stekeovnen er montert under gassgrillen.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Ved tenningsprosess og når stekeovnen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kophåndklær, klær osv. i nærheten av gass-stekeovnen. Brannfare!
- ▶ Stekeovnsluken må være åpen når stekeovnen tennes.
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man teste om det mangler gass og/eller strøm i gass-stekeovnen.
- ▶ Hvis gass-stekeovnen likevel ikke fungerer, lukker man gassavstengeventilen og underretter servicestasjonen.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gass-stekeovnen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på 200 °C i 30 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.
- ▷ Temperaturen i gass-stekeovnen blir regulert med en termostat. Varmen kan justeres fra 130 °C til 240 °C. Den innstilte temperaturen refererer til midten av gass-stekeovnen. Temperaturen vil være høyere øverst i gass-stekeovnen, og lavere nederst.

Slå på gass-stekeovn:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gass-stekeovnen helt.
- Trykk lett på dreieregulatoren (Bilde 131) og vri den til høyeste trinn (240 °C).
- Når det gjelder modeller med tenningsanordning: Trykk inn tenningsknappen inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når det gjelder modeller uten tenningsanordning: Hold en brennende fyrstikk eller gasslighter mot varmekilden.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Sett ovnsristen inn i ønsket rillehøyde, og lukk klaffen på gass-stekeovnen.
- Hvis tenningen mislykkes, så vri dreieregulatoren til 0-posisjon, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gass-stekeovn:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.6 Kjøleskap

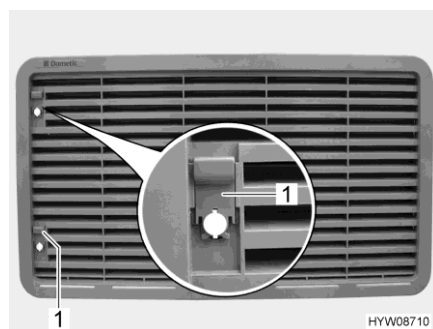
Hvis det ikke finnes et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor, skal kjøleskapet bare drives av 12 V-spenning under kjøring. Ved høye omgivelsestemperaturer kommer ikke kjøleskapet opp i full kjøleeffekt lenger.

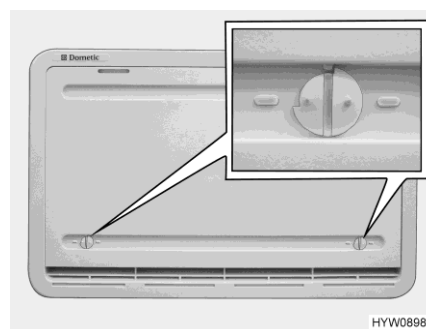
- ▷ Sett alltid på kjøleskapets luftegitter når du forlater kjøretøyet. Hvis ikke kan det trenge inn vann når det er regnvær.
- ▷ Kjøleskapets kjøleeffekt er avhengig av hvordan kjøretøyet er parkert. Kjøleeffekten kan synke allerede fra 5° skråstilling. Derfor må man alltid parkere kjøretøyet vannrett på oppstillingsplassen.
- ▷ Absorbasjonskjøleskap arbeider ved normal romtemperatur (ca. 21 °C) i det angitte temperaturområdet. Kjøleeffekten reduseres ved betydelig høyere omgivelsestemperaturer (> 30 °C).

9.6.1 Kjøleskapets luftegitter

Ved høye utetemperaturer oppnår kjøleaggregatet full kjøleeffekt kun når kjøleskapet får tilstrekkelig lufttilførsel.

Bilde 132 Kjøleskapets luftegitter

Bilde 133 Vinterdeksel (kjøleskapets luftegitter)

- Demontering:*
- Skyv skyveren (Bilde 132,1) oppover.
  - Ta av kjøleskapets luftegitter.

- Vinterdeksel**
- Vinterdekslene (Bilde 133) beskytter kjøleaggregatet mot kald luft. Vinterdekslene settes foran hvert kjøleskapets luftegitter når utetemperaturen synker under +10 °C (både ved gassdrift og elektrisk drift).
- Hos mindre apparater (med en kapasitet på under 130 l) benyttes ved gassdrift kun det **underste** vinterdekslet.
- Ved svært lave temperaturer (-5 °C til -30 °C) skal det **isolerte** vinterdekslet benyttes. Det isolerte vinterdekslet benyttes i stedet for det **underste** kjøleskap-luftegitteret.

Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger igjen.

- Montering:*
- Åpne begge låseanordningene (Bilde 133) (sporet står vannrett).
  - Sett vinterdekselet foran luftegitteret.
  - Lås låseanordningene med en liten mynt (sporet står loddrett).
- Demontering:*
- Åpne begge låseanordningene (Bilde 133) (sporet står vannrett).
  - Ta av vinterdekselet fra luftegitteret.

- ▷ Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger over +10 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.
- ▷ Ta av **isolerte** vinterdeksler når temperaturen stiger over -5 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.

- ▷ Under kjøring kan vinterdekselet forbli montert.

9.6.2 Thetford serie N3000 E/A

Avhengig av utstyret er det montert ulike modeller av kjøleskapet.

Utførelse Thetford N3000 E

Manuelt energivalgsystem, automatisk tenning

Utførelse Thetford N3000E+/N3000 A

Automatisk og manuelt energivalgsystem, automatisk tenning

Driftsmåter

Kjøleskapet har 3 driftsmåter:

- 230 V-drift
- 12 V-drift
- Gassdrift

- ▷ Kjøleskapet trenger alltid en 12 V-styrespenning, uavhengig av hvilken energitype det drives med. Styrespenning foreligger så snart strømsentralen slås på. Det strømmer derfor alltid en hvilestrøm, også når kjøleskapet er slått av. Ved midlertidig avstengning, må man alltid slå av strømsentralen.
- ▷ Lukk gassavstengeventilen "Kjøleskap" når kjøleskapet drives elektrisk.

230 V-drift

Kjøleskapet drives via et eksternt strømnett.

12 V-drift

Kjøleskapet drives via bilbatteri.

- ▷ I automatisk modus velges 12 V-drift kun når kjøretøymotoren er i gang.

Gassdrift

Kjøleskapet drives med gass fra en tilkoblet gassflaske.

- ▷ Ved bruk av propangass må et filter brukes. Filteret må installeres av en kvalifisert tekniker.

Å veksle mellom energikildene

Ved veksling mellom de ulike energikilder oppstår det forsinkelser som er innebygd med hensikt. Derfor er kjøleskapet ikke driftsklart rett etter omkobling til en ny energikilde. Ved veksling fra 12 V-drift til gassdrift er forsinkelsen 15 minutter. Dette forhindrer at det kobles om til gassdrift under korte opphold (f.eks. bensinstasjon).

Bensinstasjon

- ▶ Åpen ild er forbudt ved bensinstasjoner.

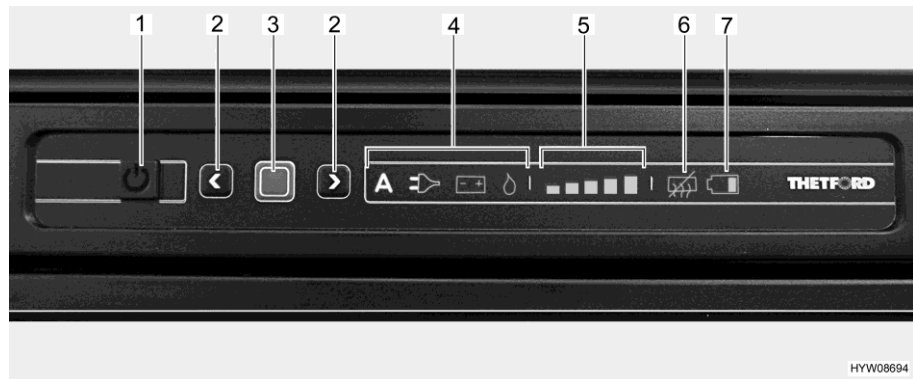
Hvis kjøleskapet ble manuelt stilt inn til gassdrift mens man kjører: Slå av kjøleskap på bensinstasjonen eller bytt til 12 V-drift.

Hvis kjøleskapet ble brukt i automatisk modus under kjøring (kun ved utførelse med automatisk energivalg) og stoppet varer i mer enn 15 minutter: Slå av kjøleskapet. Ellers byttes det automatisk energivalgssystemet automatisk til gassdrift 15 minutter etter at man har slått av kjøretøymotoren.

Tennsikring

Ved valg av gassdrift åpnes tennsikringen automatisk, slik at gass kan strømme ut til brenneren. Samtidig koples den elektroniske tenneren inn. Hvis gassflammen går ut, f.eks. pga. trekk, aktiveres tenneren umiddelbart og antenner gassen på nytt.

Betjening

Bilde 134 LED-betjeningsfelt (kjøleskap Thetford)

- 1 På/av-knapp
- 2 Piltaster
- 3 Bekreftelsestast
- 4 Visning av driftsmåte ("A" ikke tilgjengelig i alle versjoner)
- 5 Kjølenivåindikator
- 6 Indikator for "Anti-kondensering av"
- 7 Indikator for "Batteri tomt" (ikke aktiv)

- ▶ Hvis kjøleskapet skal drives med gass: Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kjøleskap".

For å slå på:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,1) i 1 sekund. Knappen lyser grønt. Etter ca. 10 sekunder dempes displayet for å spare strøm.
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 134,3). Den siste valgte driftsmåten vises.

- Velge driftsmåte:*
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 134,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
  - Manuell energivalg: Velg den ønskede energikilden med piltastene (Bilde 134,2).
  - Automatisk energivalg (kun ved utførelse med automatisk energivalg): Bruk piltastene (Bilde 134,2) for å driftsmåte "A".
  - Bekreft valget med bekreftelsestasten (Bilde 134,3).

I versjonen med automatisk energivalg utføres energivalget i denne rekkefølge, avhengig av tilgjengelige energikilder:

- 230 V vekselspanning
- 12 V likespenning
- Gass

- Still inn kjøletemperatur:*
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 134,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
  - Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 134,3) på nytt. Kjølenivåindikatoren (Bilde 134,5) blinker.
  - For å endre innstillingen trykker du på piltastene (Bilde 134,2) til ønsket innstilling vises.
  - Bekreft valget med bekreftelsestasten (Bilde 134,3).

- For å slå av:*
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 134,1) i ca. 2 sekunder. Alle lysene går ut. Kjøleskapet er slått av.
  - Hvis kjøleskapet ble drevet med gass: Steng gassavstengeventilen "Kjøleskap" og hovedventilen på gassflasken.

Regulering av kjøleskaptemperatur

Etter at det er slått på, velger kjøleskapet automatisk sist valgte termostatinnstilling. Denne innstillingen kan etterjusteres manuelt med hjelp av piltastene (Bilde 134,2). Det tar et par timer før kjøleskapet når normal driftstemperatur. Termostatinnstillingen beholdes selv om det velges en annen driftsmåte.

Tilleggsfunksjoner

Blinkende lamper på kontrollpanelet viser en feil. Merknader til feilretting, se kapittel 14.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen "Kjøleskap" som er vedlagt separat.

9.6.3 Kjøleskapsdør-lås

Avhengig av modellen har kjøleskapet et separat frysenskap. Informasjonen i dette avsnittet gjelder også for døren på frysenskapet.

- ▷ Under kjøring må kjøleskapsdøren alltid være lukket og låst i lukket posisjon.

- ▷ Når kjøleskapet er avslått, låses kjøleskapsdøren i luftestilling. På denne måten unngår man at det danner seg mugg.

Kjøleskapsdøren kan stå i to stillinger:

- Lukket kjøleskapsdør mens man kjører og når kjøleskapet er i bruk
- Kjøleskapsdøren litt åpen for å lufte når kjøleskapet er avslått

- ▷ For ytterligere informasjon om låsing, se separat bruksanvisning fra produsenten.

Thetford Kjøleskapet åpnes og lukkes med håndtaket på døren.

Luftestilling Kjøleskapsdøren kan blokkeres i luftestilling med hjelp av en svingbar bøyle.

Bilde 135 Låseanordning (normalstilling)

Bilde 136 Låseanordning (luftestilling)

Låse i luftestilling:

- Åpne kjøleskapsdøren.
- Vri bøylene (Bilde 135,1) framover (Bilde 136).
- Lukk kjøleskapsdøren til første hasp, da er den låst i luftestilling.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet. På slutten av kapitlet finner du monteringsstedene til sanitæranleggets komponenter.

10.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 11).

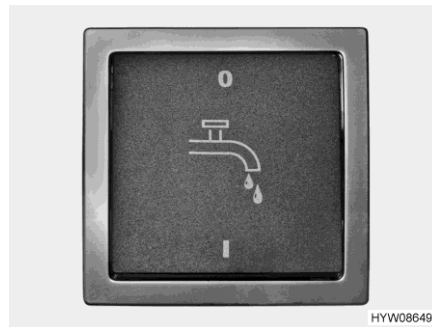

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

10.2 Vannpumpe

Bilde 137 Bryter (vannpumpe)

Moneringssted Se tabellen nederst i avsnittet 10.7.

- ▷ Før vannarmaturene kan benyttes, må 12 V-forsyningen være slått på på panelet og vannpumpen på bryteren (Bilde 137). Ellers arbeider ikke vannpumpen.
- ▷ Når vanntanken fylles, kan det dannes en luftboble på bunnen av pumpen. Denne luftboblen forhindrer at vannet suges opp. Rist vannpumpen kraftig opp og ned i vannet.

10.3 Vannanlegg

10.3.1 Vanntank

Vanntanken rommer ca. 120 l.

Moneringssted for vanntanken, se avsnittet 10.7.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer opp vanntanken. Vanntanken er dermed beskyttet mot frost.

- ▷ Når boenhets-varmeanlegget er ute av drift, har ikke lenger vanntanken tilfredstillende beskyttelse mot frost. Ved frostfare må man tømme vanntanken og la tappekranen stå åpen.

- ▷ På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres til ca. 20 l under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehåndtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 10.3.4), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

10.3.2 Påfylling av vannanlegget

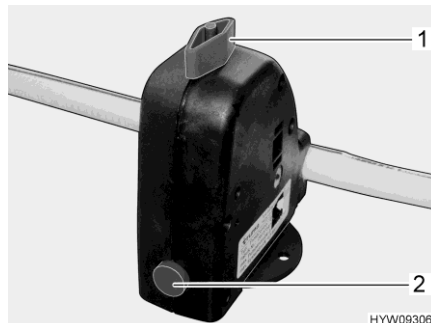
- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

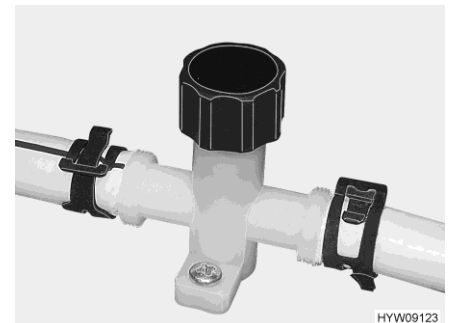
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

- ▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.
  - Still kjøretøyet vannrett.
  - Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

Bilde 138 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Bilde 139 Tappekran (vannledning)

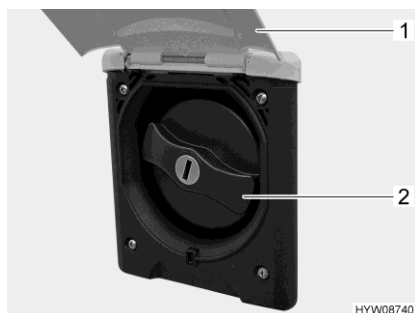
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Drei dreiebryteren (Bilde 138,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 138,3).
- Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.
- Steng tappekranene (Bilde 139). Drei hver av hettene med urviseren. Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk utløpsåpningen på vanntanken.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.
- Koble inn vannpumpen på bryteren.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.

- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

10.3.3 Etterfyll med vann

- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.
- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Bilde 140 Deksel (drikkevann-påfyllingsstuss)

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet "☕".

Åpne drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sving den utvendige luken (Bilde 140,1) oppover.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og dreii den en kvart omdreining. Dekselet er låst opp.
- Trekk ut nøkkelen.
- Dreii det blå dekselet (Bilde 140,2) en kvart omdreining.
- Fjern dekslet.

Fylle på vann:

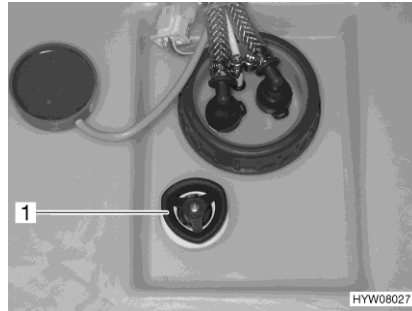
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.

Lukk drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Dreii dekselet en kvart omdreining.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og dreii den en kvart omdreining. Dekselet er låst.
- Trekk ut nøkkelen.
- Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Sving den utvendige luken ned og lukk den.

10.3.4 Redusere vannmengden for kjøring

Dreiehåndtak Dreiehåndtaket er montert på vanntanken.

Bilde 141 Dreiehåndtak (vanntank)

- For å åpne:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 141,1) på vanntanken mot urviseren til første hasp. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.
- For å stenge:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 141,1) på vanntanken til stopp med urviseren.

Monteringssted Se avsnittet 10.7.

10.3.5 Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)

- På vanntanken dreier du dreiehåndtaket (Bilde 141,1) mot urviseren fra du møter motstand til stopp for å åpne utløpsåpningen fullstendig.

10.3.6 Tømme vannanlegg

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

- ▷ Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.

Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.

Gå fram på følgende måte for å tømme og luften vannanlegget. Slik unngår man frostskaider:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 230 V-forsyningen.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Ta varmtvannsberederen ut av drift (se avsnittet 9.2).
- Åpne tappekranene. Drei hver av tappene mot urviseren.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Vri dreiebryteren langs med sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Åpne vanntankens avløp.
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Heng opp hånddusjen i dusjstilling.
- Skru av låseringen på vanntanken.
- Ta vannpumpen (festet på lokket) så langt ut som det er mulig for tilkoblingsledningene.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Legg hånddusjen i dusjkaret.
- Blås ut vannet som er igjen i vannledningene (maks. 0,5 bar). Skill vannledningen fra vannpumpen og blås inn i vannledningen i retning av forbruker.
- Tømme spillvannstanken. Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.
- Tøm kloakktanken. Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømning.
- La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne.

10.4 Spillvannstank

Spillvannstanken rommer ca. 90 l.

Monteringssted og tilgang, se avsnittet 10.7.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer spillvannstanken. Spillvannstanken er dermed beskyttet mot frost.

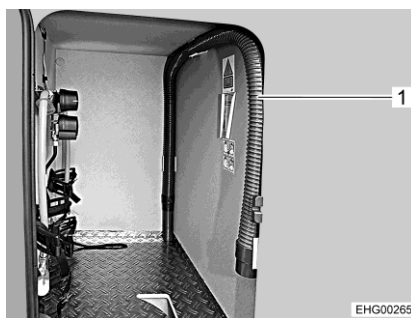

- ▷ Hvis boenhets-varmeanlegget ikke er i drift, er spillvannstanken ikke lenger tilstrekkelig beskyttet mot frost. Ved frostfare må man tømme spillvannstanken og la tappekranen stå åpen.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

Tømming av vanntank

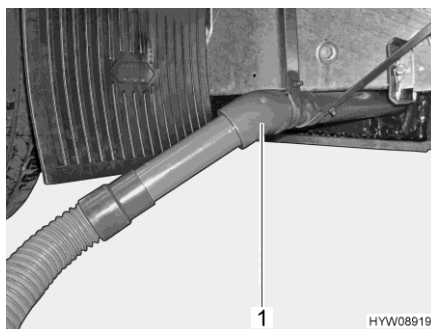
Bilde 142 Spillvannsslange (gasskap)

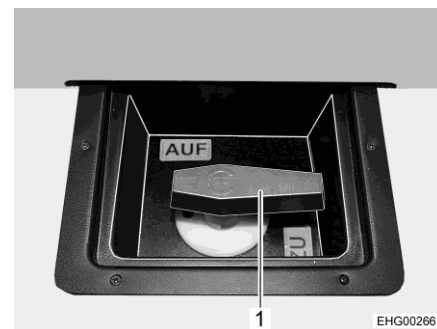
Bilde 143 Spillvannsslange (gasskap-uttrekk)

Spillvannsslange

Spillvannslangen (Bilde 142,1 hhv. Bilde 143,1) er plassert i gasskapet eller i gasskaputtrekket, og kan stikkes på avløpsrøret (Bilde 144,1) som forlengelse.

Bilde 144 Avløpsrør med spillvannsslange

Bilde 145 Betjeningshendel (spillvannstank)

Betjeningshendel

Tappekranen for spillvann betjenes med en betjeningshendel (Bilde 145,1). Betjeningshendelen (Bilde 145,1) for spillvannstømming befinner seg under et deksel på baksiden. Avløpsrøret med tilkobling for en spillvannsslange befinner seg under kjøretøyet, på høyre side.

For å tømme:

- Stikk spillvannsslangen på avløpsrøret.
- Åpne tappekranen. Drei betjeningshendelen (Bilde 145,1) på tappekranen til "AUF" (på). Spillvannet renner ut.
- Tøm spillvannstanken fullstendig.
- Når spillvannet er tappet helt av, skal tappekranen lukkes igjen. Drei betjeningshendelen (Bilde 145,1) på tappekranen til "ZU" (av).
- Trekk av spillvannsslangen og pakk den bort.

10.5 Bad

- ▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

- ▷ For å lufte under eller etter bruk av dusjen eller til tørking av våte klær; lukk toalettromsdøren og åpne vinduet eller takluken i toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.
- ▷ Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.
- ▷ Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.
- ▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 11.3.

Dusjrist Dusjristen er laget av heltre. Dusjristen beskytter dusjkaret og sørger for et tørt gulv, selv etter dusjing.

Overhold følgende anvisninger for å få en lang levetid:

- Før du skal dusje tar du dusjristen ut av dusjen.
- Etter at du har dusjet, legger du dusjristen ned i dusjkaret igjen.
- Du bør behandle dusjristen minst to ganger i året med en lofri klut og kommersielt tilgjengelig heltreolje i fiberretningen (følg produsentens anvisninger).

10.6 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kloakktank når det er fare for frost og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brette.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummen.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter viften automatisk når toalettskålen åpnes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

- ▷ Kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

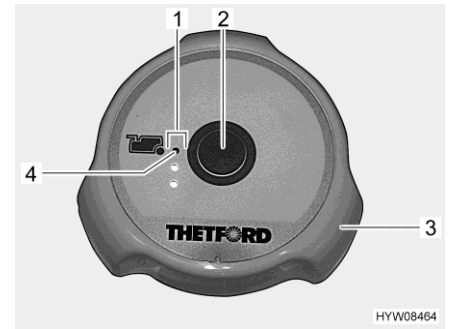

10.6.1 Toalett med fast benk

Toalettet spyles direkte via kjøretøyets vannsystem.

Bilde 146 Thetford-toalett

Bilde 147 Spyleknapp/kontrolllamper (Thetford-toalett)

Toalettet kan brukes med åpen eller lukket skyver.

Åpne skyver: ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 146,1) mot urviseren.

Lukke skyver: ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 146,1) med urviseren.

- For å spyle ned:*
- Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Drei dreiehåndtaket (Bilde 147,3) mot urviseren.
  - Trykk den blå spyleknappen (Bilde 147,2) for å spyle ned.
  - Lukk skyveren etter skylling. Drei dreiehåndtaket (Bilde 147,3) med urviseren.

Kontrolllampene (Bilde 147,1) viser fyllenivå for kloakktanken. Når den røde kontrollampen (Bilde 147,4) lyser, må kloakktanken tømmes.

10.6.2 Tømme kloakktanken

- ▷ Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Før tømming av kloakktanken må du koble slangen til ventilasjonssystemet fra kloakktanken.

- ▷ Kloakktanken kan kun tas ut når skyveren er lukket.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 148 Klaff (kloakktank)

- Skyv skyvearmen på toalettskålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen til kloakktanken på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette stikker du nøkkelen i låsesylindere til trykklåsen (Bilde 148,1) og dreier den en kvart omdreining med urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.
- Begge trykklåsene (Bilde 148,2) trykkes samtidig med tomlene og luken til kloakktanken åpnes.

Bilde 149 Kloakktank (i kjøretøyet)

Bilde 150 Kloakktank

- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen fra ventilasjonssystemet.
- Trekk sikringsklemmen (Bilde 149,3) opp og trekk kloakktanken (Bilde 149,1) ut med håndtaket (Bilde 149,2).
- Sving tømmebustsen (Bilde 150,1) på en markert tømmebustasjon og skru av lokket (Bilde 150,2).
- Trykk inn den fargede luftknappen (Bilde 150,3) og hold den inne helt til kloakktanken er tom.
- Rengjør kloakktanken med ferskvann.

- Lukk tømmestussen med lokket og sving den tilbake.
- Skyv kloakktanken så langt inn i deponeringsbrønnen til den smekker på plass.
- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen til ventilasjonssystemet.
- Lukk klaffen for kloakktanken.
- Fyll på ny sanitærvæske.

10.6.3 Elektrisk ventilasjonssystem

Det elektriske ventilasjonssystemet som suger luften inn i toalettrommet, fører først luft gjennom kloakktanken og deretter til et uttak i bakken, i døren eller i taket til utsiden.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter viften automatisk når toalettskålen åpnes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

10.6.4 Vinterdrift

- ▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Når kjøretøyet er oppvarmet, befinner toalett, vanntank og kloakktank seg i et frostfritt område. Toalettet kan dermed også brukes om vinteren.

Hvis kjøretøyet ikke blir oppvarmet, må vanntank, kloakktank og vannledninger tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskafer.

10.6.5 Midlertidig lagring

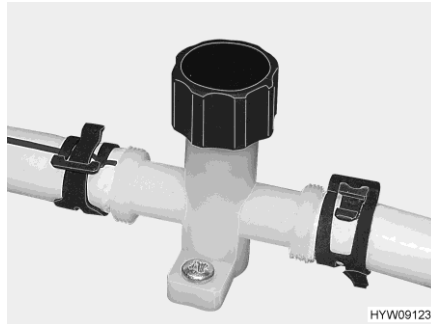

- ▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tømmes vanntanken, kloakktanken og vannledningene.

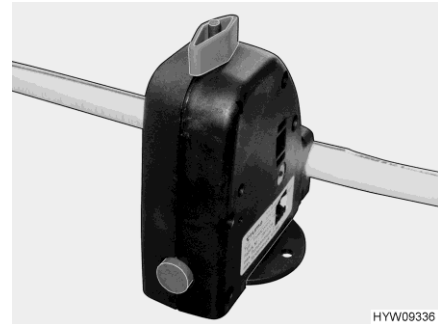
Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm kloakktanken.
- Skyll kloakktanken grundig.
- La tømmestussene på kloakktanken være åpne.
- La kloakktanken tørke så lenge som mulig.

10.7 Monteringssteder

Bilde 151 Tappekran (vannledning)

Bilde 152 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Avhengig av modell, er komponentene i sanitæranlegget tilgjengelig på følgende monteringssteder:

Bryter vannpumpe	Ferskvannstank	Sikkerhets-/avtappingsventil og tappekran for varmtvannskretsløpet	Spillvannstank (tilgang, rengjøre)	Spillvannstank (tappekran)
I badeskapet	I trinnet for bakre seng under gulvlem	Foran sittebenk under gulvplate	I bakre lasteluke bak dekslet, under gulvlemmen	I bakre lasteluke under gulvlemmen

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

11.1 Generelt

- ▷ Kjøretøyet er beregnet for fritidsbruk. Bruk som går utover en normal fritidsbruk (permanent bruk) kan føre til at det oppstår fuktighet inne i bodelen. Innredningen kan påvirkes av dette.

11.2 Utvendig stell

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvælnende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

11.2.1 Vaske med høytrykksspyler

- ▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.
- ▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

11.2.2 Vaske kjøretøyet

- ▷ Rengjør aldri kjøretøyet i vaskegater. Det kan trenge vann inn i kjøleskaps luftegitter, i eksosavtrekket eller i det automatiske luftesystemet. Kjøretøyet kan bli skadet.
- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Unngå direkte sollys. Ta hensyn til miljøet.
- Følg produsentens anvisninger ved bruk av rengjøringsmidler. Rengjøringsmiddelet må være pH-nøytralt.
- Prøv først rengjøringsmiddelets egnethet på et lite synlig område.
- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Gummilister på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- Låsesylindere på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med grafittstøv.

11.2.3 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

- ▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.
- ▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.
- ▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.
- ▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller sili-konfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.
- ▷ Etter at kjøretøyet vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.
- ▷ Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.

- ▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforhandleren har dette.

11.2.4 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)

- ▷ Unngå at politur kommer i kontakt med vindusgummi og profiler.
- ▷ Glassfiberforsterket plast (GRP) må ikke bli for varm. Derfor må man ved polering med poleringsmaskin bevege denne hele tiden.

- ▷ For store byggkomponenter av GRP, kan det oppstå aldersbetingede overflateriss. Dette er en egenskap for GRP-materialer med belegg, som ikke har noen innvirkning på funksjonen til komponenten. Dette utgjør derfor ingen reklamasjonsrett.

Deler i glassfiberforsterket plast (GRP) kan på grunn av manglende vedlikehold av kjøretøyet og på grunn av materialaldring gulner eller forvitrer.

GRP-deler må derfor etterbehandles. Dermed unngår du at GRP-delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.

Etterbehandle GRP-deler:

- Kjøretøyet vaskes og tørkes som beskrevet over. Kontroller at GRP-deler er rene og tørre.
- Poleringsmiddel påføres jevnt på overflaten av GRP-delen med en myk klut.
- Vent til det har dannet seg en gråhvit overflate.
- Poler GRP-delene med en tørr, myk klut. Beveg kluten i sirkler på overflaten til GRP-delene.

Vi anbefaler at du bruker en poleringsmaskin til dette arbeidet.

- ▷ For å konservere polituren må du benytte lakkbeskyttelse. Følg bruksanvisningen til lakkebeskyttelsen.

11.2.5 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

- ▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.2.6 Motorrom

- ▷ Rengjøring og pleie av motorrommet må kun utføres mens tenningen er slått av.
- ▷ La motoren avkjøles før alle arbeider i motorrommet. Det består fare for forbrenning ved berøring av motordeler som fortsatt er varme!
- ▷ Før alle arbeider i motorrommet må de tilsvarende varsel- og håndteringsanvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyprodusenten leses og følges.
- ▷ Motorvask må kun utføres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Dampstrålen må ikke rettes direkte på lampeinnfatninger, servomotorer og tetninger. På denne måten unngås det fuktighet i lyskasterne og feil som resulterer av dette.

- ▷ Dampstrålen må ikke rettes mot vindusviskermotoren og vindusviskerstengene.
- ▷ Motorbeskyttelseslakk må kun påføres, når komponentene i motorrommet er avkjølt og fri for smuss.
- ▷ Bruk kun smøremidler, fett og væsker som er godkjent av produsenten til basiskjøretøyet.

Produsenten overtar ingen garanti for skader, utettheter eller svikt på elektriske komponenter, som oppstår etter en motorvask.

11.2.7 Vindusspyleranlegg og vindusvisker

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
  - ▷ Ikke slå på vindusspyleranlegget eller vindusviskerne, når viskerbladene er frosset fast. Løsne først viskerbladene med avisingsmiddel.
  - ▷ Ikke bruk vindusviskerne til å fjerne snø som har samlet seg på frontruten. Fei først bort snøen fra frontruten.
  - ▷ Ikke slå på vindusviskerne når frontruten er tørr.
  - ▷ Ikke rengjør vindusviskerstengene og vindusviskermotoren med høytrykksspyler.
- Kontroller vindusspyler og vindusvisker regelmessig for korrekt funksjon.
  - Kontroller fyllenivået til spylervæskebeholderen regelmessig. Det er kun når det tilføres tilstrekkelig med spylervæske på frontruten, at vindusviskerne kan rengjøre denne. Fri sikt er avgjørende for sikker kjøring.
  - Før frostperioden begynner må spylervæskebeholderen fylles med vindusspylervæske som har tilstrekkelig frostbeskyttelse.
  - Etterfyll vindusspylervæske i tide. Bruk kun rent vann til fortykning av vindusspylervæsken.
  - Insektrester skal fjernes snarest mulig fra viskerbladene.
  - Rengjør viskerbladene regelmessig med vindusspylervæske. Til dette føres en svamp eller en klut langs gummileppen.
  - Fjern voksrester etter kjøretøyvask med en voksløsende vindusspylervæske.
  - Rengjør dysene til vindusspyleranlegget regelmessig for smussavleiringer.
  - Etter kjøring på sterkt tilsmusset strekning skal vindusspylerdysene skylles med rent vann, for å forebygge avleiringer.
  - Rengjør tilstoppede vindusspylerdyser med en tynn nål.

11.2.8 Klimaanlegg

- ▷ Klimaanlegget skal ikke rengjøres med en høytrykksspyler. Dersom vann trenger inn kan det skade klimaanlegget.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke benytt noen skarpe eller harde gjenstander ved rengjøringen. Dette kan føre til skader på klimaanlegget og takvinduet.

- ▷ Ved rengjøring av takvinduet skal man kun benytte det rengjøringsmiddelet som produsenten har anbefalt. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

- Klimaanlegget skal kun rengjøres med vann og et skånsomt rengjøringsmiddel.
- Kabinettet til klimaanlegget og luftutslippsenheten skal tørkes iblant med en fuktig klut.
- Fjernkontrollen skal iblant rengjøres med en lett fuktig klut. Displayet rengjøres med en brilleklut.
- Rullegardiner rengjøres ved behov med mild såpelut og mye vann.
- Løv og annet smuss skal fjernes regelmessig fra klimaanleggets ventilasjonsåpninger.
- Dreneringen av kondensvann kontrolleres regelmessig, for å se om kondensvannet som oppstår kan flyte vekk fritt.
- Filter på hver side av luftuttaksenheten rengjøres regelmessig.
- Hvert år skiftes aktivkullfilter på hver side av luftuttaksenheten.
- Hvert år kontrolleres profiltetningen på kjøretøytaket for å oppdage eventuelle skader.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

11.2.9 Stigtrinn

Når stigtrinnene smøres kan store smussbiter feste seg i smøremidlet under kjøring og dermed ødelegge funksjonen til trinnene eller føre til skade på stigtrinnene. Derfor skal stigtrinnets bevegelige deler ikke smøres med fett eller olje.

11.2.10 Takluke

- ▷ I prinsippet får det ikke brukes aggressive rengjøringsmidler (løsemidler/slipemidler).
- ▷ Gjør akrylglass og rammedeler rene med en fuktig klut og mildt såpevann.
- ▷ Bruk spesialrengjøringsmidler om nødvendig.
- ▷ Pass på at det ikke kommer vann på komponentene som hører til takhettens mekanikk.

- ▷ Når du vasker bilen, så ikke rett vannstrålen direkte mot takluken. Ellers vil sprutende vann kunne trenge inn i bilens interiør gjennom den luftspalten mellom takluken og rammen som kreves til automatisk luftesystem.
- ▷ Gjør gummipakningen ren én gang i året med et kommersielt tilgjengelig vedlikeholdsmiddel. Gjennomfør denne rengjøringen fortrinnsvis før den kalde årstiden setter inn.
- ▷ Bruk en myk børste og om nødvendig en fuktig klut for å gjøre insektnettet og brettet materialet rent.
- ▷ Gjør av og til vannavløpsåpningene i rammen rene.

11.3 Innvendig stell

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling (se avsnittet 11.2.3).
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende midler og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.

- ▷ Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.
  - Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
  - Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
  - Tepegulvene skal rengjøres med teppeskum og støvsuges ved behov.
  - PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Tepegulv og PVC-gulvbelegg kan klisteres sammen.
  - Børst myggnettingen/insektnettsjalusien med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats.
  - Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.

- Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.

11.4 Kjøkkeninnredning

11.4.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger

- Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- Overflaten til kjøkkenarbeidsplaten er ikke ripefast. Bruk alltid et underlag ved arbeid med skarpe gjenstander. Bruk kun milde rengjøringsmidler til rengjøring og pleie. Det må ikke brukes skurende eller slipende pleieprodukter eller skuresvamper.
- Rengjør vaskbeskyttelsen for hånd med vann og oppvaskmiddel. Vaskbeskyttelsen må ikke rengjøres i oppvaskmaskin.
- Brennerne på gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i åpningene på brennerdekslene. Vann kan skade brennerne på gasskomfyren.
- Ved rengjøring av brennerringen må det påses, at hullene ikke er tilstoppet.
- Kokeplassens overflate og særlig kokefeltet rengjøres med varmt vann og litt oppvaskmiddel. Flytende skuremiddel og skarpe gjenstander skader overflaten på kokeflaten. Kokeflatens overflate er lettere å rengjøre når den fortsatt er litt varm. Før rengjøringen må det sikres at kokeflaten bare er lunken (restvarmeindikatoren er slukket). Kokeflaten må under alle omstendigheter rengjøres før den benyttes på nytt.
- Dreieknappene kan trekkes av for rengjøring.
- Rengjør de ytre flatene til kjøkkeninnredningen med enfuktig klut uten skurende, korrosive eller klorholdige rengjøringsmidler. Ikke bruk stålull.
- Syreholdige eller alkaliske substanser (eddik, salt, sitronsaft og liknende) må fjernes omgående.
- La stekeovnen eller grillen kjøles av før rengjøringen. Varme overflater kan skades av kaldt vann eller en fuktig klut. Emaljerte flater må kun rengjøres med vann tilsatt såpe eller oppvaskmiddel.

11.4.2 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

11.5 Overflater i rustfritt stål

- ▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.
- ▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

- ▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egner seg for denne overflaten.
- ▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.
- ▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natronblandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

11.6 Puter

De instruksene til stell og rengjøring som står oppført nedenfor er kun ment som en hjelp. Instruksene gir ingen garanti for at rengjøringen blir vellykket. Instruksene berettiger ikke til noen garantikrav.

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Flekker skal aldri fjernes med husholdningsrensere (f.eks. oppvaskmiddel).
- ▷ Før flekker behandles, må rensemidlet testes på et skjult sted på putetrekkene. Slik kan du se om rengjøringen har en negativ innvirkning på stoffene eller fargene.
- ▷ Fuktige eller oljeholdige flekker må kun bare tørkes av, men aldri gnis. Det mest effektive er å bruke en klut med god sugsevne eller en svamp og trykke denne lett på flekken.
- ▷ Putetrekkene skal ikke vaskes.
- ▷ Når skinntrekk rengjøres, må det påses at skinnen ikke blir gjennomfuktet og at vannet ikke trenger inn i sømmene på skinntrekket.

- ▷ Flekken skal behandles utenfra og innover. På denne måten kan flekken ikke spre seg utover.
- ▷ Ved faste eller bløtere forurensninger skal først de grove delene fjernes. Deretter behandles flekken forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- ▷ Dersom flekken allerede har tørket, skal de grove delene børstes forsiktig av. Deretter tørkes flekken forsiktig av med en fuktig klut eller svamp.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.
- ▷ Avhengig av utstyret du har valgt, har puttene et flekkbeskyttet trekk.

Fjerne fett, olje, vin, melk, alkoholfrie drikkevarer:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne urin, svette:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne sjokolade, kaffe:

- Fukt kluten med lunkent vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne fruktrest:

- Fukt kluten med kaldt vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne stearin/voks:

- Skrap voksen forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- Dekk til flekken med flere lag blekkpapir og stryk den.

Fjerne blod:

- Bland 2 spiseskjeer salt og 1 liter vann.
- Fukt flekken og tørk den av med en tørr klut.
- Ved vanskelige flekker tørker man forsiktig av med salmiakkspiritus.

Fjerne blekk (fra kulepenn):

- Fukt kluten med white spirit.
- Tørk forsiktig av flekken med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne søle:

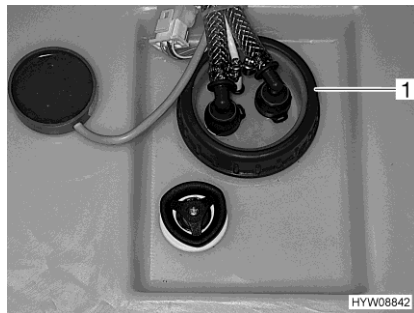
- Fjern forsiktig så mye smuss som mulig med en sløv kniv eller en spatel.
- La smusset tørke og fjern det med en støvsuger.
- Ved vanskelige flekker fukter du kluten med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer salmiakkspiritus med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne blyantflekker:*
- Fukt klut med milde rene tekstilrensedyer uten vann.
  - Tørk forsiktig av med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne oppkast:*
- Fjern oppkasten forsiktig.
  - Tørk puter av med kaldt vann.
  - Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
  - Tørk forsiktig av med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

11.7 Vannanlegg

11.7.1 Rengjør vanntanken

Bilde 153 Rengjøringsåpning (vanntank)

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet (Bilde 153,1) på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).
- Skrubbe vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubbe også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

- ▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel.

De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel.

Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

11.7.2 Rengjøre vannledninger

- ▷ Bruk kun egnet rengjøringsmiddel fra forhandleren.
- ▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vanntanken. Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.
- Åpne tappekranene en etter en.
- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

11.7.3 Desinfisere vannanlegget

- ▷ Bruk kun egnet desinfiseringsmiddel fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.
- ▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

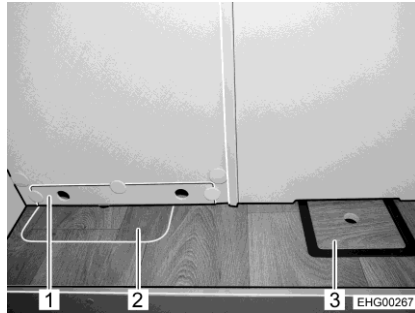

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 11.7.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

11.7.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

Bilde 154 Tilgang til spillvannstank på baksiden

- 1 Deksel
- 2 Gulvlem for spillvannstank
- 3 Gulvlem for tappekran

Bilde 155 Spillvannstank

- 1 Rengjøringsåpning

Rengjøre:

- Tømme spillvannstanken.
- Ta av dekslet (Bilde 154,1).
- Åpne gulvlem for spillvannstank (Bilde 154,2)
- Åpne rengjøringsåpningen (Bilde 155,1) på spillvannstanken.
- Åpne gulvlem for tappekran (Bilde 154,3).
- Vri tappekranen til stillingen "AUF" (på).
- Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
- Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.
- Vri tappekranen til stillingen "ZU" (av).
- Lukk gulvlem for tappekran (Bilde 154,3).
- Lukk rengjøringsåpningen (Bilde 155,1) på spillvannstanken.
- Lukk gulvlem for spillvannstank (Bilde 154,2).
- Sett inn dekslet (Bilde 154,1) igjen.

11.8 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren

Veisalt skader undergulvet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

- ▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.
- ▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekkes til om natten med vinterisolasjonsmatter.

11.9 Lagring

11.9.1 Midlertidig lagring

- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autorisert forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

11.9.2 Lagring generelt/om vinteren

Hvis kjøretøyet skal stå en lengre tid (f.eks. på slutten av reisesesongen), må man implementere noen tiltak, slik at starten går knirkefritt når kjøretøyet skal tas i bruk igjen.

Men det er ikke bare basiskjøretøyet hhv. chassiset som er i fokus her, men hele påbygget med alle monterte komponenter (vannanlegg, gassanlegg, elektrisk anlegg, møbler og puter).

Før lagring må følgende tiltak gjennomføres:

Basiskjøretøy

Generelle lagringstiltak	Utført
Fyll drivstofftanken helt full. På denne måten unngås rustskader på de indre veggene i drivstofftanken	
Luftrykket i dekkene økes med 0,5 bar for å forebygge skader pga. stillestående dekk	
Avlast hjulene eller beveg kjøretøyet hver 3. til 4. uke. Hvis kjøretøyet står på naturlig bakke, legges ev. passende tre eller plastplater under dekkene	
Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
Kontroller dekkene. Nedslitte dekk eller dekk som er eldre enn 6 år skal ikke brukes lenger	
Sørg for god lufting på oppstillingsplassen. Tilstrekkelig luftsirkulasjon er spesielt viktig for undergulvet. Fuktighet eller oksygenmangel kan føre til skader	
Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Følg anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis det er et dieselskjøretøy, fyll drivstofftanken med vinterdiesel	
Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
Utbedre lakkskader	
Sjekk kjølesystem-frostvæsken og fyll på ved behov	
Sjekk frostbeskyttelsen i vindusspyleranlegget og fyll på ved behov	

Karosseri (utvendig)

Generelle lagringstiltak	Utført
Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftesystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn	
For å unngå at det danner seg kondens og for at dette ikke føre til muggvekst: Luft boenheten, alle oppbevaringsrom som nås utvendig og oppstillingsplassen (f.eks. garasjen) hver tredje uke	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
 ▷ Automatisk luftesystem må stå åpent! Plasser tildekkingen slik at lufteåpningene ikke tildekkes, eller bruk presenninger som tillater luftgjennomstrømning	
Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
Påmonterte støtter skal rengjøres og smøres	
Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
Låser skal pensles med olje eller glyserin	
Låsesylindrene skal behandles med grafittstøv	
Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Bruk kjøleskap-vinterdeksel	

Karosseri (innvendig)

Generelle lagringstiltak	Utført
Still opp putene til lufting og dekk dem til	
Rengjør kjøleskap (og fryseskap) og sett dørene i luftestilling (se bruksanvisningen fra produsenten)	
Koble flatskjermen fra strømmen	
Åpne rullegardiner og avlast slik fjærene	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Sett opp avfukter (granulater)	
Lagre puter og madrasser tørt	
Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
Rengjør boenheten grundig	
Boenheten må luftes hver tredje uke	
Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	

Gassanlegg	Generelle lagringstiltak	Utført
	Steng gassflaskens hovedventil	
	Lukk alle gassavstengeventiler	
	Ta alltid gassflaskene ut av gasskapet, selv om de er tomme.	

Vannanlegg	Generelle lagringstiltak	Utført
	 ▷ Vannpumpen må ikke drives uten vann!	
	Tøm ferskvannsanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar)	
	Rengjør ferskvannsanlegget med et egnet rengjøringsmiddel som fås hos en forhandler. For å tømme åpnes alle tappekraner og vannkraner (se avsnittet 11.7.2)	
	La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne.	
	Rengjør og tøm spillvannstanken (husk sonden) (se avsnittet 11.7.4), la tappekranen stå åpen	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis mulig, tøm vannlåsene på vasken og utslagsvasken, for å hindre et det fryser	

Elektrisk anlegg

Det elektriske anlegget til en bil har to separate forsyningskretser:

- Startbatteri, starter og dynamo (generator)
- Boenhets-batteri, strømsentral (EBL) og betjeningspanel

Generelle lagringstiltak	Utført
Rengjør batteripolene på startbatteriet	
Hvis nødvendig, fyll på batterivann i startbatteriet	
Utfør en fullstendig lading av startbatteriet via et eksternt ladeapparat	
Følg anvisningene om startbatteriet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Utfør en fullstendig lading av boenhets-batteriet via en kupélader (ladetid avhengig av utstyret). Lad batteriet ved temperaturer over 0 °C for at batteriet også kan ta opp kapasitet	
Ta ut sikringen fra vannpumpen på strømsentralen	
Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Til dette må hovedbryteren til strømsentralen skrus av	
Kontroller batteriets spenning regelmessig i perioden kjøretøyet står opplagret. Når batterispenningen synker under 12,5 V: Etterlad batteriet	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre det frostfritt eller koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	

11.9.3 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrur av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (tilleggsutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".

Gjennomgå følgende sjekklister før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremseanlegget kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sjekk trykket i reservehjulet, hvis tilgjengelig	
	Kontroller trykket i dekkene	
Karosseri	Rengjør stigtrinnets dreielager	
	Kontroller at støttene fungerer	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer, som f.eks. luke til oppbevaringsrom, påfyllingsstuss og døren til boenheten	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
	Fjern vinterdekslet foran kjøleskapets luftgitter (der det finnes)	
Gassanlegg	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må gassanlegg kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gassstrykkregulatoren	
Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Monter boenhets-batteri og startbatteri, sett inn sikringene til boenhets-batteriet og lad opp batteriene helt	
	▷ Etter lagring skal batteriet lades opp i minst 20 timer.	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 8)	
	Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer	

	Ting å gjøre	Utført
Vannanlegg	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Kontroller at betjeningshendelen på spillvannstanken fungerer	
	Steng tappekraner og vannkraner	
	Kontroller at vannanlegget er tett	
Innebygde apparater	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler, og om våre handelspartnere og servicestasjoner.

12.1 Service- og distribusjonspartnere

De godkjente service- og distribusjonspartnere er kontaktpunkt når du trenger reservedeler og/eller reparasjoner.

Adresser og telefonnummer for godkjente service- og distribusjonspartnere finner du:

Hymer: på Internet under www.hymer.com/de/en/service/dealer-search

ALKO: på Internett under <https://www.alko-tech.com/de/servicestuetzpunkte-0>

Fiat:

- på Internett under <https://www.fiat.de/haendler-suche>
- på telefonnummer 00800 34280000

Citroen: på Internet under <https://www.citroen.de/kontakt-hilfe/citroen-haendler-kontaktieren.html>

Før du legger ut på reise bør du sette deg inn i hvilke muligheter du har i tilfelle du opplever et uhell, og vær oppmerksom på at ikke alle reisedestinasjoner har produsentens service- og mobilitetsgarantier.

Hvis du reiser i land uten servicepartnere, reiser du på eget ansvar.

12.2 Lovlige kontroller

Avhengig av nasjonal lovgivning, må følgende lovlige kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

For Tyskland gjelder for eksempel følgende lovbestemmelser:

Fra 1. april 2022 bortfaller kontrollplikten for gassanlegg som del av hovedkontrollen (HK). Istedenfor må en selvstendig gasskontroll (etter DVGW-arbeidsark G 607) for campingkjøretøy (bobiler og campingvogner) gjennomføres. Gasskontrollen dokumenteres gjennom korrekt utfylt gul kontrollbok og en gyldig kontrolletikett på kjøretøyet.

Mer informasjon om gasskontroll og om hvor ofte disse må gjennomføres kan hentes på følgende webside:

- Departementet for digital- og transportinfrastruktur i Tyskland (BMDV): www.bmvi.de
- Tysk forening for gass og vann (DVGW): www.dvgw.de
- Tysk forening for flytende gass (DVG): www.dvfg.de

Dersom det ikke er regulert ved lov hvor ofte gasskontroll må gjennomføres, anbefaler DVGW kontroll annethvert år.

Mange campingplass-drivere forlanger bevis på gyldig gasskontroll for til-
deling av oppstillingsplass.

- ▷ Endringer på gassanlegget må godkjennes av en sertifisert sakkyndig for gassanlegg.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

12.3 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Fabrikkens erfaring og regelmessige tekniske anvisninger herfra, samt innretninger og verktøy garanterer faglig korrekt inspeksjon utfra den nyeste kunnskapen.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

12.4 Vedlikeholdsarbeid

Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskeligere driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

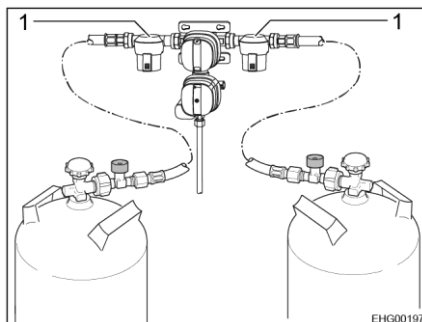
Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

12.5 Bytte gassfilterets filterpute

- ▶ Brannfare! Ikke røyk når gassfilteret åpnes! Ikke åpne gassfilteret i nærheten av åpne flammer!
Gassfilteret må kun åpnes i trykløs tilstand.

Bilde 156 Gassfilter

Filterputen må byttes ut hver gang gassflasken byttes ut. Bruk kun originale Truma-filterputer.

Byttet av filterputene til gassfilteret (Bilde 156,1) er beskrevet i bruksanvisningen til produsenten.

- ▷ Filterputer er tilgjengelige fra din autoriserte forhandler.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.6 Kokeplass/stekeovn/kjøleskap

Produsenten anbefaler at det gjennomføres en årlig inspeksjonsservice i et autorisert fagverksted, for å opprettholde en effektiv apparatytelse. Etter service- eller vedlikeholdsarbeider må apparatet kontrolleres for elektrisk sikkerhet så vel som gassikkerhet.

12.6.1 Kjøleskap

Rengjør gassbrenneren for tilsmussing ved behov, men minst en gang årlig. Ved bruk av propangass (tank eller flaske som kan etterfylles) må vedlikeholdet gjennomføres hvert halvår eller kvartalsvis.

Ta vare på bevis for gjennomførte vedlikehold på kjøleskapet.

12.7 Skifte vindusviskerblad

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
- ▷ Det anbefales å skifte ut begge de to vindusviskerbladene samtidig.

- ▷ Vindusviskerbladene skiftes som på en personbil.

Bilde 157 Skifte vindusviskerblad

- Trekk ut tenningsnøkkelen, for å unngå utilsiktet igangsetting av vindusviskeren.
- Løft vindusviskerarmen (Bilde 157,3) fra frontruten og vipp den opp frem til anslaget.
- Skyv festeelementet av plast på vindusviskerbladet (Bilde 157,1) ut av den bøyde holderen på vindusviskerarmen (pil).

- ▷ Det må skyves forbi en motstand. Klem evt. festeelementet av plast litt sammen.
- Monter nytt vindusviskerblad i omvendt rekkefølge. Skyv festeelementet av plast i den bøyde holderen til vindusviskerarmen, til den går i lås.
- Rengjør vindusspylerdysene (Bilde 157,2).

12.8 Utskiftning av lyspærer, utvendig

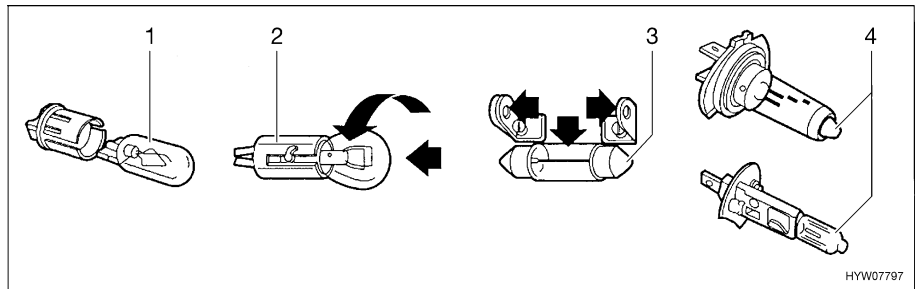
- ▶ Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme. La dem derfor alltid avkjøles før de byttes ut.
- ▶ Oppbevar lyspærer utilgjengelig for barn.
- ▶ Ikke bruk lyspærer som er falt ned eller som har riper i glasset. Lyspærene kan sprekke.

- ▷ Ikke ta på en ny lyspære med bare fingre. Bruk en klut når du skal sette inn en ny lyspære.
- ▷ Bruk kun lyspærer av samme type og med riktig styrke.
- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

Lyspæretyper

I kjøretøyet blir det benyttet forskjellige lyspæretyper. I det følgende er skifte av den aktuelle lyspæretypen beskrevet.

Bilde 158 Lyspæretyper

Pos. i Bilde 158	Sokkeltype/lyspæretype	Skifte
1	Pluggsokkel	For å ta ut må man trekke ut lyspæren For å sette inn skyves lyspæren med et lett trykk inn i sokkelen
2	Bajonettsocket	For å ta ut trykkes lyspæren nedover, og drei mot urviseren For å sette inn settes lyspæren inn i sokkelen, og drei med urviseren
3	Sylindriske lyspærer	For å ta ut og for å sette inn bøyes kontaktene til lampeholderen forsiktig utover
4	Halogenpære	For å ta ut løsnes holde fjæren Etter innsettingen henges holde fjæren inn igjen

12.8.1 Belysning front

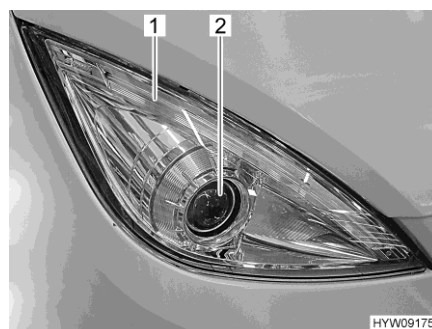
- ▷ Når tenningen er slått på, lyser dagkjørelyset.
- ▷ Når dagkjørelyset er på, lyser ikke markeringslysene på siden.
- ▷ Når nærlyset slås på, slukker dagkjørelyset.
- ▷ På innsiden av klarglass-lyskasterne kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt dugg av kondensvann. Lyskasteren er konstruert slik at denne duggen fordunster når lyskasteren slås på eller under kjøring. En negativ innvirkning på lyseffekten eller en skade på lyskasteren på grunn av kondensvann behøver man ikke å frykte.

- 1 Frontlys
- 2 Kurvelys/tåkelys

Bilde 159 Belysning front

Frontlys Dagkjørelyset og retningsvisere er integrerte i frontlyset (Bilde 159,1). Lyspærene til nærlys og fjernlys skiftes fra motorrommet.

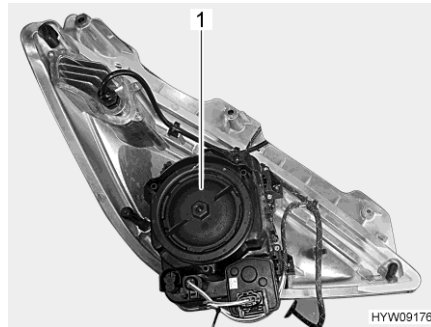

Bilde 160 Frontlys

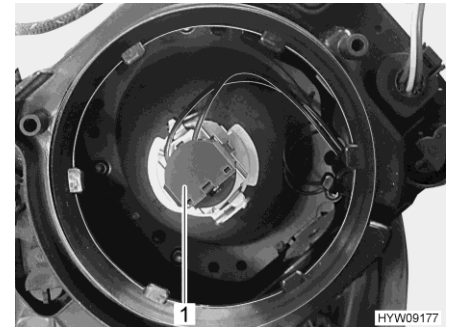
Dagkjørelyset og retningsviser

Dagkjørelyset og retningsvisere er LED-lys (Bilde 160,1). Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

**Nærlys/fjernlys
(Bilde 160,2)**

Bilde 161 Frontlys (bakside)

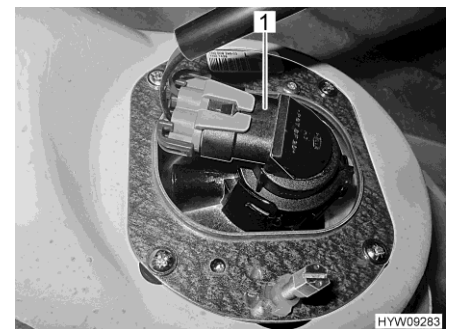
Bilde 162 Lyspære (nærlys/fjernlys)

- Slå av tenningen og belysningen.
- Åpne motorlokket (se kapittel 4).
- Drei husdekselet (Bilde 161,1) mot urviseren og ta det av.
- Drei sokkelen (Bilde 162,1) med pæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7 - 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen.
- Sett sokkelen (Bilde 162,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og drei den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.
- Sett på husdekselet (Bilde 161,1) igjen og drei det med urviseren for å feste det.
- Lukk motorlokket.

**Kurvelys/tåkelys
(Bilde 159,2)**

Bilde 163 Kurvelys/tåkelys

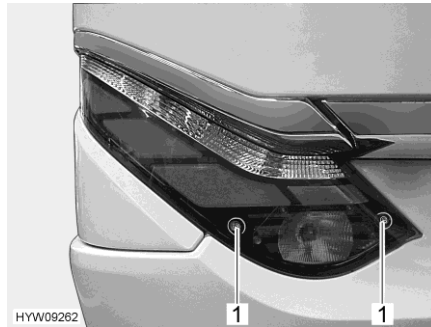
Bilde 164 Kurvelys/tåkelys (sett bakfra)

- Grip bak det kombinerte frontlyset for kurvelys/tåkelys (Bilde 163), drei sokkelen (Bilde 164,1) med lyspæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7, 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen. Ikke rør lyspæren med bare fingre.
- Sett sokkelen (Bilde 164,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og drei den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.

12.8.2 Belysning bak

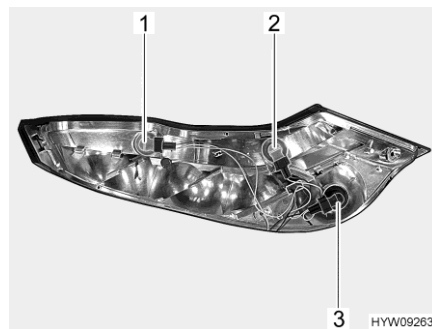

- ▷ Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene som er utstyrt med LED.

Bilde 165 Baklysenhet

- Løsne de innvendige sekskantskruene (Bilde 165,1).
- Ta av baklysenhet.

- 1 Retningsviser
- 2 Ryggelys
- 3 Tåkebaklys

Bilde 166 Baklysenhet (demontert)

- Drei defekt lyspære (Bilde 166) mot urviseren for å låse opp bajonett-sokkelen.
- Skift den defekte lyspæren.

**Nummerskiltlys/tredje
bremselys**

Nummerskiltlys og tredje bremselys er utstyrt med LED.

Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.8.3 Belysning side

- 1 Forteltlampe
- 2 Konturlys
- 3 Retningsviser
- 4 Markeringslys

Bilde 167 Belysning side

- Konturlys**
- Løft av dekslet med egnet verktøy (f.eks. skrutrekker). Sett verktøyet på innsnevringen i huset.
  - Ta av huset.
  - Skift lyspære.

Retningsviser Lampen er limt inn. Når lyspære er defekt, henvend deg til en autorisert forhandler eller en servicestasjon.

Markeringslys Lampene er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

Forteltlampe Lampene er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.8.4 Lyspæretyper for utelys

	Posisjonsnr. i Bilde 159	Utelys	Lyspæretype
Front	1	Nærlys/fjernlys	H7 12 V 55 W
	2	Kurvelys/tåkelys	H7 12 V 55 W

	Posisjonsnr. i Bilde 166	Utelys	Lyspæretype
Bak	1	Retningsviser	P 12 V 21 W
	2	Ryggelys	P 12 V 21 W
	3	Tåkebaklys	P 12 V 21 W
	-	Bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Baklys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Nummerskiltlys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Tredje bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon

	Posisjonsnr. i Bilde 167	Utelys	Lyspæretype
Side	1	Forteltlampe	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	2	Konturlys	C 12 V 5 W
	3	Retningsviser	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	4	Markeringslys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon

12.9 Belysning i boenheten

- ▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

I boenheten er alle lampene utstyrt med LED-teknologi.

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

12.10 Reservedeler

- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Tilleggsutstyret og original-reservedelene som anbefales av **HYMER GmbH & Co. KG** er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen fører disse produktene. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen er informert om tillatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

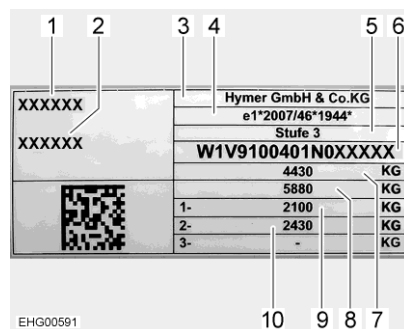
Noen eksempler på viktige reservedeler:

- Sikringer
- Lyspærer
- Vannpumpe (dykkpumpe)

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer og kjøretøysmodell til den autoriserte forhandleren eller servicestedet.

Kjøretøyet som beskrives i denne bruksanvisningen er konstruert og utrustet i samsvar med fabrikknormene. Avhengig av bruksområde tilbys det nyttig tilleggsutstyr. Ved montering av tilleggsutstyr må det undersøkes om disse må føres inn i vognkortet. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.11 Typeskilt kjøretøy

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Teknisk tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Teknisk tillatt totalvekt på 1. akse
- 10 Teknisk tillatt totalvekt på 2. akse

Bilde 168 Typeskilt

Typeskiltet med serienummeret er festet nede på fremre høyre sidevegg. Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

- ▷ Oppgi alltid **serienummeret** ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

12.12 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

- ▷ Reserve-klistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

12.13 Reservenøkkel

Følgende informasjon er viktig ved bestilling av reservenøkler:

Låser fra:	Nødvendig for bestilling:	Anskaffes hos:	Info telefon:
Basiskjøretøy Fiat	Chassisnummer	Fiat-kontraks- verksted	—
Basiskjøretøy Citroën	Chassisnummer	Citroën-kontraks- verksted	—
Karosseri	Serienummer, chassisnummer, ekstranøkkel eller nøkkelnummer	Forhandler	—

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

13.1 Generelt

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).

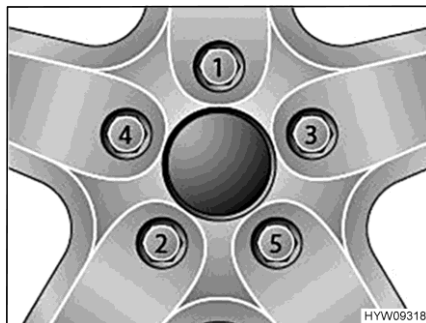
- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
- ▷ Den maksimale vanddybden som et kjøretøy kan kjøre gjennom uten å bli skadet, omtales som "vadedybden". Maksimal vadedybde bestemmes av støtfangerens underkant, men er maksimalt 40 cm. Dette gjelder alle lasteforhold.
Kjør aldri gjennom dypere vann. Vann og skitt kan skade kjøretøyet. Før han/hun kjører gjennom vann eller gjørme, eller kjører over forhøyede hindringer, må sjåføren sørge for at intet utstyr kan bli skadet.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkparasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.

Eksempel: 0722 Uke 07, produksjonsår 2022

- OBS:**
- Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
  - Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
  - Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
  - Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
  - Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyet's vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
  - Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.

Bilde 169 Trekk til hjulmutrene eller hjulskruene over krysset

- Stram til hjulmutre eller hjulskruer i rekkefølgen som vises i Bilde 169. Bruk en dreiemomentnøkkel og overhold det påbudte tiltrekkingsmomentet (se avsnittet 13.6.2).
- Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet. Etter skifte av hjul må hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter 50 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 169.
- Ved bruk av nye eller nylakkerte felger skal hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter ca. 1 000 til 5000 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 169.
- Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre:
Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

13.2 Dekkutvalg

- ▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

- ▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra teknisk tillatt totalvekt på akselen som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekk tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speedindeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

13.3 Betegnelser på dekket

**215/70 R 15C 109/107 Q
(eksempel)**

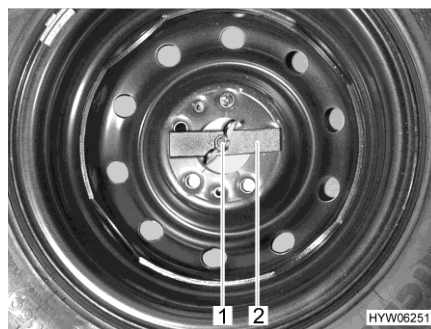
Betegnelse	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekkonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
107	Bæreevne-karakteristikk tvillingdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

13.4 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klemt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klemt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.

13.5 Reservehjul

Reservehjulet er bygd inn i det bakre oppbevaringsrommet eller i den bakre lasteluken.

Bilde 170 Reservehjul i bakre oppbevaringsrom

Ta av reservehjulet:

- Løsne skruemutteren (Bilde 170,1) for hånd og skru den opp.
- Fjern presstykket (Bilde 170,2).
- Ta av reservehjulet.

13.6 Hjulbytte

13.6.1 Generelle råd

- ▶ Kjøretøyet må stå på et jevnt, hardt og sklisikkert underlag.
- ▶ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ▶ Trekk til håndbremsen før kjøretøyet heves.
- ▶ Sikre kjøretøyet med støtteklosser på motsatt side, slik at det ikke begynner å trille.
- ▶ Kjøretøyet må ikke løftes ved hjelp av de påmonterte støttene.
- ▶ Når en tilhenger er tilkoblet: Koble fra tilhengeren før kjøretøyet løftes.
- ▶ Sett jekken på festepunktene som er beregnet til dette (se avsnittet 13.6.3).
- ▶ Jekken må aldri overbelastes. Maks. tillatt belastning er angitt på jekkens typeskilt.
- ▶ Bruk jekken kun til kortvarig løfting av kjøretøyet under dekkskiftet.
- ▶ Ikke start motoren mens kjøretøyet er hevet.
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Påse at gjengeboltens gjenger eller hjulskruene ikke skades under hjulbyttet.
- ▷ Trekk hjulmutrene eller hjulskruene diagonalt (Bilde 169).
- ▷ Ved bytte til andre felger (f.eks. alufelger eller hjul med vinterdekk) må det brukes tilhørende hjulskruer i riktig lengde og form. Sikkert feste av hjulet og funksjonen til bremseanlegget er avhengig av dette.
- ▷ Alle 4 hjulene må være av samme type og størrelse og godkjent for kjøretøyet.
- ▷ Felger og dekk som ikke er godkjent for kjøretøyet, kan føre til nedsatt trafiksikkerhet og må vurderes og skiftes av godkjent kontrollinstans.
- ▷ Hjulene må ikke skiftes kryssvis.

- ▷ Kjøretøyet skal sikres i henhold til nasjonale forskrifter, f.eks. med varsel trekant.
- ▷ Før hjulbytte må felg- og dekkdimensjonen kontrolleres, likeså dekkenes belastningsevne og hastighetsindeksen på dekket. Bruk kun de felg- og dekkdimensjoner som står oppført i vognkortet.
- ▷ Håndverktøyet er tilpasset de monterte hjulmutrene eller hjulskruene. Hvis det er montert alufelger, må du alltid ha med et egnet verktøy til reservehjulet (stålfelg).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Bilde 171 Oppbevaringsboks (håndverktøy)

Håndverktøyet er lagret i en oppbevaringsboks (Bilde 171,1) i bakre lasteluke.

13.6.2 Tiltrekningsmoment

Ifølge opplysninger fra Fiat skal alle Fiat-felger strammes til 170 Nm, uansett om det er stål- eller aluminiumsfelger.

13.6.3 Bytte hjul

- ▶ Fotplaten til jekken må stå jevnt på gulvet.
- ▶ Med reservehjulet må du kun kjøre til neste verksted.

- ▷ Sørg for å få reparert hjulet som er byttet ut umiddelbart.
  - ▷ Følg generelle anvisninger i dette kapitlet.
- Parker kjøretøyet på et så flatt og fast underlag som mulig.
  - Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
  - Trekk til håndbremsen.
  - Legg under bremseklosser eller lignende egnede gjenstander for å sikre kjøretøyet.
  - Løsne reservehjulet fra festeanordningen for reservehjulet.
  - Hvis underlaget er mykt, må man legge et stødig underlag under jekken, f.eks. en treplate.
  - Festepunktene for jekken ser du i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
  - Løsne hjulskruene noen omdreininger med hjulnøkkelen, men skru dem ikke ut.
  - Hev kjøretøyet til hjulet er 2 til 3 cm over bakken.
  - Skru ut hjulskruene og ta av hjulet.
  - Sett reservehjulet på hjulnavet og rett det ut.
  - Skru inn hjulskruene og trekk til i kryss.
  - Jekk ned jekken og ta den bort.
  - Trekk hjulskruene jevnt til med hjulnøkkel (tiltrekningsmoment se avsnittet 13.6.2).

13.6.4 Bytte hjul med alufelger

- ▶ Det skal brukes ulike hjulskruer ved alufelger og stålfelger. Når det er montert alufelger, følger det med riktige hjulskruer for reservehjulet (stålfelger).

Hjulbytte med alufelger gjøres på samme måte som med stålfelger (se avsnittet 13.6.3).

13.7 Dekktrykk

- ▶ For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- ▶ Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.
- ▶ Ved et dekktrykk over 4,5 bar anbefales bruk av en metall- eller hybrid-ventil.

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

- ▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.
- ▷ Ved varme dekk må trykket være 0,3 bar høyere enn ved kalde dekk. Kontroller trykket på nytt med kalde dekk.
- ▷ Dekktrykk-toleransen er +/- 0,05 bar.
- ▷ Informasjon om tillatt akseltrykk finner du i vognkortet hhv. på typeskiltet.

Dekkdimensjoner	Luftrykk foran (bar)*	Luftrykk bak (bar)*
215/70 R15 CP	5,0	5,5
225/75 R16 CP	5,5	5,5

*) Angivelser i henhold til bruksanvisningen for basiskjøretøyet Fiat eller Citroen

Avhengig av utførelsen er kjøretøyet utstyrt med et reservehjul. Hvis det er angitt forskjellige luftrykkverdier for fremre og bakre aksel: Brukes den høyeste av de to verdiene for reservehjulet.

Komfortlufttrykk

Dekktrykket for dekkene på basiskjøretøyet er spesifisert i bruksanvisningen for basiskjøretøyet eller på etiketten på setekonsollen til førersete.

Dersom dekktrykket imidlertid er for høyt, vil håndteringen av kjøretøyet kunne bli dårligere. Det kan også forekomme økt støy under kjøring.

Vi anbefaler derfor å senke dekktrykket fra maksimalt trykk til "komfortlufttrykket". Verdiene for komfortlufttrykket er angitt i tabellen nedenfor (alle angivelser er angitt i bar).

Dekkdimensjoner	Tillatt aksellast (i kg)							
	Fremre aksel				Bakaksel			
	1750	1850	2100	2300	1900	2000	2400	2500
215/70 R15 CP	3,25	3,5	-	-	3,75	4,0	-	-
225/75 R16 CP	3,25	3,5	4,25	4,75	3,75	4,0	5,0	5,25

- ▷ Dersom kjøretøyet er utstyrt med et dekktrykkovervåkingssystem (RDKS): Få justert RDKS til komfortlufttrykket på et Fiat-verksted.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

14.1 Bremsanlegg

- ▶ Defekter ved bremsanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

14.2 Elektrisk anlegg

- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ For skifte av sikringer, se kapittel 8.

Feil	Årsak	Tiltak
Lysanlegget fungerer ikke helt som det skal	Lyspære defekt	Skift lyspære. Vær oppmerksom på angitte Volt- og Watt-verdier
	Sikring defekt	Skift sikring
Den innebelysningen fungerer ikke	Feil på lyspærer, kontakter eller kabling	Ta kontakt med kundeservice
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Stigtrinnet går ikke ut eller bare delvis ut (om vinteren)	Mekanikken er frosset Beskyttelsesinnretningen (klemvern) er blitt utløst på grunn av overbelastningsstrøm	Rengjør stigtrinn, fjern is
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på

Feil	Årsak	Tiltak
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet defekt	Skift stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet
	Ingen nettspenning tilstede	Slå på sikringsautomat ene i kjøretøyet
	Strømsentralen er overopphetet	Omgivelsestemperaturen er for høy eller lufting av strømsentralen er hindret
	For mange forbrukere er på	Slå av unødvendige forbrukere
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kontrollampen 12 V lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Bladsikring på boenhets-batteriet defekt	Skift bladsikring på boenhets-batteriet
12 V-forsyning i boenhetsfungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri

Feil	Årsak	Tiltak
230 V-kontrollampen lyser ikke, selv om 230 V nettspenning er tilkoblet	Strømforsyningen er uten spenning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-automatsikring er utløst før strømsentralen eller er slått av	Tilbakestill 230 V-sikringsautomat
Ingen spenning på en tilkoblet forbruker	Den selvtilbakestillende polyswitch-sikring er utløst	Kontroller kontakter og ledninger, slå av 12 V-forsyningen i ca. 2 minutter og deretter på igjen
	Selvtilbakestillende polyswitch-sikring har blitt utløst flere ganger (3 ganger), systemet har slått av den aktuelle utgangen permanent	Fjern årsaken til utløsning av polyswitch-sikringen Opphev den permanente frakoblingen (slå på 12 V-forsyning til boenhetsbatteriet, trykk dreieknapp og hold den inne minst 3 sekunder)
Startbatteriet blir utladet ved 12 V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Batteri-skildebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skildebryteren
Ingen spenning fra boenhetsbatteriet	Boenhetsbatteriet er utladet	Lad boenhetsbatteriet umiddelbart ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhetsbatteriet lades helt opp Utlading skjer gjennom kontinuerlig innkoblet forbruker (se kapittel 8)
Batterilading med av solaranlegg fungerer ikke	Feil med elektrisk tilkobling til solaranlegget	Kontroller kontakter og ledninger
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Laderegulator for solaranlegg defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhetsbatteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Dra i store bladsikringen på boenhetsbatteriet, oppsøk deretter kundeservice

14.3 Gassanlegg

- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Gassflaskens hovedventil stengt	Åpne gassflaskens hovedventil
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice

14.4 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Still tennsikringsføleren riktig (ikke bøy den). Følerspissen skal stikke 5 mm over brenneren. Følerhalsen skal ikke ha mer enn 3 mm avstand til brennerkransen; oppsøk eventuelt kundeservice

14.5 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikk. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

14.5.1 Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturføler på betjeningsdelen eller den eksterne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostat. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Ingen indikator på kontrollpanelet	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Sikringen i den elektroniske styreenheten har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Defekt boenhets-batteri	Lad eller bytt boenhets-batteri
Feil med feilkode vises	Se tabell "Veiledning for feilsøk"	Se tabell "Veiledning for feilsøk"
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/avtappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 8 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappingsventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service

Veiledning for feilsøk

Feilkode	Årsak	Utbedring
# 17	Sommerdrift med tom vannbeholder	Slå av apparatet og la det avkjøles. Fyll varmtvannsberederen med vann
	Varmluftutganger utgang blokkert	Kontroller utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen til innsuging av omluft
# 18	Gasstrykkregulator isete	Bruk regulatoroppvarming (Eis-Ex) (hvis tilgjengelig)
	For høy andel butangass i gassflasken	Bruk propangass (særlig ved temperaturer under 10 °C er butangass ikke egnet til oppvarming)
# 21	Romtemperatursensor eller kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice
# 24	Truende underspenning For lav batterispenning < 10,4 V	Lad batteri

Feilkode	Årsak	Utbedring
# 29	Kortslutning i varmelementet for Frost-Control	Trekk av pluggen til varmeelementet på den elektroniske styreenheten. Skift ut varmelement
# 41	Elektronikk sperret	Ta kontakt med kundeservice
# 42	Sikkerhetsbryteren har utløst	(ikke brukt her)
# 43	Overspenning > 16,4 V	Kontroller batterispenning og spenningskilder (f.eks. ladeapparatet)
# 44	Underspenning For lav batterispenning < 10,0 V	Lad batteriet. Eventuelt skifte ut gammelt batteri
# 45	Ingen 230 V-forsyning	Kontroller ekstern nettspenning
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	Vern mot overoppheting har utløst	Tilbakestill vern mot overoppheting. La varmeanlegget avkjøles, ta av tilkoblingsdekselet og trykk tilbakestillingsknappen
#112, #202, #121, #211	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
#122, #212	Forbrenningslufttilførsel eller avgassutgang lukket	Kontroller åpninger for smuss (snø, is, løv osv.) og eventuelt rengjør
#255	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og kontrollpanel	Ta kontakt med kundeservice
	Kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice

Dersom tiltakene ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.6 Klimaanlegg

Feil	Årsak	Tiltak
Klimaanlegge kjøler ikke	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Sikring defekt	Kontroller sikring og event. bytt
	Temperatur under 16 °C	-
	Temperaturen er stilt inn feil	Still inn temperatur
	Luftfilteret er tilsmusset	Bytt luftfilter

14.7 Kjøleskap

14.7.1 Generelt

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikat. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet er ikke kaldt nok	Ventilasjon fra aggregatet er ikke tilstrekkelig	Sjekk om luftegitteret er tildekket, fjern evt. tildekkinger
		Ta av luftegitteret og rengjør rommet bak (f.eks. for løv)
	Termostat innstilt for lavt	Still inn termostaten på en høyere verdi
	Kjøleribber kraftig belagt med is	Kontroller om kjøleskapdøren lukker riktig
	For mange varme matvarer er blitt lagt inn i løpet av kort tid	La varme matvarer avkjøles før de legges i kjøleskapet
	Apparatet har ikke vært så lenge i drift ennå	Kontroller på nytt om kjøleskapet kjøler etter ca. 4 til 5 timer
	Omgivelsestemperatur er for høy	Ta av luftegitteret fra tid til annen
	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
Kjøleskapet kjøler ikke i gassdrift	Gassmangel	Kople til en full gassflaske
		Åpne hovedventil og gassavstengeventil
	Luft i gassledning	Slå av apparatet av og start det på nytt (gjenta prosedyren evt. 3 til 4 ganger)
Kjøleskapet kjøler ikke i 12 V-drift	Sikring defekt	Skift sikring
	Batteriet er utladet	Kontroller og lad opp batteriet
	Tenningen er slått av	Slå på tenningen
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet kjøler ikke i 230 V-drift	Sikring defekt	Bytt sikring, slå på sikringen i sikringsboksen igjen
	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kjøleskapet kobler til gassdrift til tross for nettkobling	For lav nettspenning	Kontroller nettspenningen (kjøleskapet blir ved korrekt nettspenning koblet automatisk tilbake i 230 V-drift)

14.7.2 Thetford N 3000 E/A

Ved noen feil blinker også indikatorer på betjeningsfeltet.

Feil	Årsak	Tiltak
LED for energivarianter og visning av temperaturnivå blinker	Kjøleskapet virker ikke	Slå kjøleskapet av og på igjen
		Sjekk tilgjengeligheten til en energikilde
LED "⚡" og LED for visning av temperaturnivå blinker	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	For lav driftsspenning 230 V	Få en fagverksted til å kontrollere 230 V-forsyningen
LED "⚡" og LED for visning av temperaturnivå blinker	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	For lav driftsspenning 12 V	Få en fagverksted til å kontrollere 12 V-forsyningen
	Intet signal D+	Ta kontakt med kundeservice
LED "🔥" og LED for visning av temperaturnivå blinker	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
	Spindelrev eller forbrenningsrester i brennkammeret	Ta av luftgitteret på utsiden av kjøretøyet og rengjør brennkammeret

14.8 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
Indikator for vann og spillvann viser feil verdi	Målesonden i spillvannstanken eller vannstanken er tilsmusset	Rengjør spillvannstanken/vanntanken
	Målesonde defekt	Bytt målesonde
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Åpne rengjøringsdekslet på spillvannstanken og tapp av spillvannet. Spyl spillvannstanken grundig
Utløpet på engrebsblanden tilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalles i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vann dysene på dusjhodet tilstoppet	Vann dysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skylt med rikelige mengder drikkevann
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skylt med rikelige mengder drikkevann

Feil	Årsak	Tiltak
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann. Hvis dette er resultatløst: Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

14.9 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje
Takluke med sveiveløfting går tungt	Gjengespindel ikke smurt	Smør gjengespindel
	Gjengespindel defekt	Sett inn ny gjengespindel

- ▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

15.1 Vekt og tilleggsutstyr

- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Ulike tilleggsutstyr tilbys avhengig av modellserien. Du kan finne ut hvilket tilleggsutstyr som er tilgjengelig for kjøretøyet ditt fra den separat tilgjengelige tilbehørslisten. Du finner også informasjon om vektene til det enkelte tilleggsutstyr der.

16.1 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilbehør eller tilleggsutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Dette vil kunne føre til at antall personer som er tillatt blir redusert. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen fra produsenten av basiskjøretøyet. De tekniske data er ikke tatt med i bruksanvisningen.

Teknisk informasjon finner du i dokumentasjonen fra produsenten, men autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

16.2 Dimensjoner og tillatt antall personer

Modell	Hjulbase i cm	Lengde i cm	Bredde i cm	Høyde i cm	Tillatt antall personer
580 T	380	694	222	277	4
580 I	380	699	222	277	4

Mer informasjon om tekniske data finnes i kjøretøyspapirene eller bruksanvisning til basiskjøretøyet. De autoriserte forhandlerene og servicestasjonene gir også informasjon om nødvendig.

Vektangivelsene og -kontrollene for bobiler er enhetlige innenfor EU og oppført i kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/535 (til juni 2022: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU). 1230/2012). Nedenfor har vi sammenfattet og forklart de viktigste begrepene og lovbestemte kravene fra denne forordningen. Hos våre forhandlere og av HYMER-konfiguratoren på nettstedet vårt får du mer hjelp når det gjelder konfigurasjon av kjøretøyet.

1. Teknisk tillatt totalvekt

Kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt (også: teknisk tillatte maksimalvekt i lastet tilstand) (f.eks. 3500 kg) er produsentens vektspesifikasjon som kjøretøyet ikke må overskride. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt for den modellen som du har valgt, finner du i tekniske data. Hvis kjøretøyet i praktisk kjøredrift overskrider den teknisk tillatte totalvekten, er dette en lovovertrjedelse som kan straffes med bøter.

2. Vekt i kjøreklar tilstand

Enkelt sagt er vekten i kjøreklar tilstand basiskjøretøyet med standardutstyr pluss en lovfestet spesifisert standardvekt på 75 kg for føreren. Dette omfatter først og fremst følgende punkter:

- vekten av det tomme kjøretøyet pluss ettermonteringer inkludert alle driftsstoffer, som smørefett og olje samt kjølevæske,
- standardutstyr, dvs. alle utstyrsgjenstander som er del av leveringsomfanget og som er montert fra fabrikken,
- ferskvannstank fylt 100 % i kjøredrift (kapasitet iht. produsentens angivelser, 20 liter) og aluminiumsflaske med flytende gass fylt 100 % med en vekt på 16 kg,
- drivstofftank fylt 90 % samt drivstoff,
- føreren, hvis vekt – uavhengig av faktisk vekt – er satt til 75 kg som standard ifølge EU-rett.

Opplysninger om vekt i kjøreklar tilstand for hver modell finner du i våre salgsdokumenter. Det som er viktig er at den verdien som er oppført i salgsdokumentene angående vekt i kjøreklar tilstand, er en standardverdi som ble spesifisert i typegodkjenningsprosessen og som ble kontrollert av myndighetene. Det er rettslig tillatt og mulig at vekten av det kjøretøyet i kjøreklar tilstand som er levert til deg, kan avvike fra den nominelle verdien som er oppført i salgsdokumentene. Lovbestemt, tillatt toleranse utgjør $\pm 5\%$. Dette betyr at EU-lovgiver tar med i beregningen at det kan forekomme vektvariasjoner på leverte deler samt visse variasjoner som skyldes prosess- og værbeingelser når det gjelder vekt i kjøreklar tilstand. Vektavvikene kan illustreres utfra en eksempelberegning:

- Vekt i kjøreklar tilstand iht. salgsdokumentene: 2850 kg
- Lovbestemt tillatt toleranse på $\pm 5\%$: 142,50 kg
- Lovbestemt tillatt margin for vekt i kjøreklar tilstand: 2707,50 kg til 2992,50 kg

Den konkrete marginen for tillatte vektavvik finner du i de tekniske dataene for hver modell. HYMER bestreber seg veldig på å redusere vektvariasjonene til en så lav minimumsverdi som produksjonsteknisk er mulig. Derfor er det svært sjelden at det forekommer avvik i marginens øvre eller nedre ende, men det er teknisk ikke mulig å utelukke dette fullstendig, til tross for alle optimaliseringer. Derfor blir kjøretøyets faktiske vekt samt overholdelse av tillatt toleranse kontrollert av HYMER gjennom veiing ved produksjonslutt.

3. Passasjervekt

Produsenten beregner passasjervekten med en standardverdi på 75 kg for hver person, uavhengig av hvor mye personene faktisk veier. Førervekten er allerede en del av kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og beregnes derfor ikke på nytt. For en reisemobil som er tillatt for fire personer utgjør passasjervekten følgende $3 \times 75 \text{ kg} = 225 \text{ kg}$.

4. Tilleggsutstyr og faktisk vekt

Som tilleggsutstyr (også: spesialutstyr eller ekstrautstyr) teller, iht. juridisk definisjon, også alle valgfrie utstyrsdeler som ikke er inkludert i standardutstyret, som på produsentens ansvar – dvs. fra fabrikken – monteres på kjøretøyet og som kan bestilles av kunden (f.eks. markise, sykkel- eller motorsykkelholder, satellittanlegg, solcelleanlegg, stekeovn osv.). Opplysninger om enkelt- eller pakkevekt på det bestillbare tilleggsutstyret finner du i våre salgsdokumenter. Utfra denne definisjonen er annet tilbehør som ettermonteres av forhandleren eller deg selv på kjøretøyet ditt etter levering fra fabrikken, ikke del av tilleggsutstyret.

Kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og vekten på tilleggsutstyr som fabrikken monterer på kjøretøyet, betegnes samlet som faktisk vekt. Under punkt 13.2 i samsvarssertifikatet (Certificate of Conformity, CoC) finner du de angivelsene som gjelder for ditt kjøretøy etter levering. Vær oppmerksom på at også disse angivelsene er en standardisert verdi. Siden det gjelder en lovbestemt, tillatt toleranse på $\pm 5 \%$ (se nr. 2) for vekten i kjøreklar tilstand – som element for faktisk vekt – kan den faktiske vekten avvike tilsvarende i forhold til angitt, nominell vekt.

5. Nyttelast og minste nyttelast

Montering av tilleggsutstyr er også gjenstand for tekniske og rettslige grenser: Det kan kun bestilles og fabrikkmonteres så mye tilleggsutstyr at det fremdeles er tilstrekkelig ledig plass til bagasje og annet tilbehør (såk. nyttelast), uten at teknisk tillatt totalvekt overskrides. Nyttelasten beregnes ved å trekke vekten i kjøreklar tilstand (nominell verdi iht. salgsdokumentene, se nr. 2 over), tilleggsutstyrvekten og passasjervekten (se nr. 3 over) fra teknisk tillatt totalvekt (se nr. 1 over). For reisemobiler forutsetter EU-regelverket en fastlagt minste nyttelast, som minst må være igjen for bagasje eller annet tilbehør som fabrikken ikke har montert. Minste nyttelast beregnes som følger:

Minste nyttelast i kg $\geq 10 \times (n + L)$

Her gjelder: "n" = maks. antall passasjerer utenom føreren, og "L" = kjøretøyets totale lengde i meter.

For en 6 m lang reisemobil som er tillatt for 4 personer utgjør minste nyttelast altså f.eks. $10 \text{ kg} \times (6 + 4) = 100 \text{ kg}$.

For at minste nyttelast skal kunne overholdes, foreligger det en maksimalt bestillbar kombinasjon av tilleggsutstyr for hver kjøretøymodell. I eksempelet over med en minste nyttelast på 100 kg vil f.eks. tilleggsutstyrets totalvekt på et kjøretøy som er tillatt for fire personer og en vekt på 2850 kg i kjøreklar tilstand utgjøre maksimalt 325 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2850 kg vekt i kjøreklar tilstand
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 100 kg minste nyttelast
= 325 kg tillatt totalvekt på tilleggsutstyr

Det er viktig å være klar over at denne beregningen av vekt i kjøreklar tilstand baserer seg på den standardverdien som er spesifisert i typegodkjenningsprosessen, uten at det tas hensyn til de tillatte avvikene for vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over). Hvis tilleggsutstyrets tillatte totalvekt (i eksempelet) på 325 kg tilnærmet eller fullstendig fylles opp, kan det ved et vektavvik hende at den anslåtte minste nyttelasten på 100 kg riktignok fremdeles er riktig i forhold til standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand, men at det faktisk ikke lenger foreligger tilsvarende lastemulighet. Nedenfor har vi oppført enda et eksempel på en beregning av vekten på et kjøretøy som er tillatt for fire personer, hvis faktiske vekt i kjøreklar tilstand ligger 2 % over nominell verdi:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 325 kg tilleggsutstyr (tillatt totalvekt)
= 43 kg faktisk lastemulighet (< minste nyttelast på 100 kg)

For å unngå en slik situasjon reduserer HYMER den tillatte totalvekten på samtlig bestillbart, modellrelatert tilleggsutstyr enda mer. Begrensningen for tilleggsutstyr skal garantere at minste nyttelast, dvs. lovbestemt spesifisert fri vekt for bagasje og ettermontert tilbehør, faktisk står til disposisjon som tilleggslast for levert HYMER. Siden vekten av et bestemt kjøretøy først kan konstateres ved veiing etter produksjonsslutt, kan det i svært få tilfeller skje at minste nyttelast ikke lengre kan garanteres ved produksjonsslutt, til tross for denne begrensningen av tilleggsutstyr. For å garantere minste nyttelast selv i slike tilfeller kontrollerer HYMER, sammen med forhandleren og deg, om man skal øke nyttelasten i kjøretøyet, f.eks. ved å redusere tillatt antall personer eller fjerne tilleggsutstyr, før kjøretøyet leveres.

6. Hvordan toleransene for vekt i kjøreklar tilstand har konsekvenser for nyttelasten

Også uavhengig av minste nyttelast bør du ta hensyn til at uunngåelige, produksjonsbetingede variasjoner i vekten i kjøreklar tilstand – både oppover og nedover – gjengir hvordan dette virker inn på gjenværende lastemulighet: Hvis du bestiller kjøretøyet i eksempelet (se nr. 3 over), f.eks. med tilleggsutstyr med en totalvekt på 150 kg, resulterer dette i en anslått nyttelast på 275 kg basert på standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand. Den faktiske lastemuligheten du har til disposisjon kan avvike fra denne verdien og være høyere eller lavere på grunn av toleransene. Hvis den tillatte vekten på kjøretøyet ditt i kjøreklar tilstand er 2 % høyere enn det som er angitt i salgsdokumentene, blir lastemuligheten redusert fra 275 kg til 218 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 150 kg bestilt tilleggsutstyr for gjeldende kjøretøy
= 218 kg faktisk lastemulighet

For å sikre at beregnet nyttelast faktisk foreligger bør du for sikkerhets skyld ta mulige og tillatte toleranser for vekten i kjøreklar tilstand med i beregningen når du konfigurerer kjøretøyet.

Dessuten anbefaler vi at du veier den ferdig lastede reisemobilen før hver reise på en automatisk vekt og tar hensyn til passasjerenes individuelle vekt for å fastslå om den teknisk tillatte totalvekten og den teknisk tillatte totalvekten på akselen overholdes.

12 V-forbruker, ettermontere.....	113
12 V-forsyning	
Feillokalisering	204
Slå av	114
Slå på	114
12 V-kontrollampe	114
12 V-spenning	101
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling	117
230 V-kontrollampe	117
230 V-sikring	122
230 V-sikringsboks.....	122
230 V-spenning	117
230 V-tilkobling	117, 118
Feillokalisering	203

A

Alufelger	200
Anhengsbord	
Forminske	76
Med delbart støtteben	76
Ominnredning til sengebase	77
Utvide	76
Antenneposisjonering	80
Armlenene, stille inn.....	44
Automatisk energivalgsystem (AES)	149
Automatisk luftesystem	12, 61

B

Bad.....	160
Lufting	160
Bakakseltrykk.....	32
Bakre kamera.....	47
Bakre lasteluke	28
Bakre oppbevaringsrom.....	28
Bakre seng	78
Barnesenger.....	81, 82, 86
Barnesikringssystemer.....	41
Batteri se startbatteri eller boenhets-batteri.....	102
Battarialarm.....	116
Batterienes kapasitet	100
Batteriovervåking	112
Batteri-skildebryter	112
Batterispenning, indikere	114
Batteri-valgbryter.....	112
Belastning	22
Bakre lasteluke	28
Bakre oppbevaringsrom.....	28
Lastestativ for taklast	27
Sykkelstativ	31

Belysning for bakre område	52
Belysning	
Bak	190
Bakre område.....	52
Boenhet	193
Feillokalisering.....	203
Front	188
Innstillingstrinn.....	80
Lamper, rengjøre.....	170
Lyspærer, skifte.....	187
Lyspæretyper, utvendige.....	192
Side	191
Betegnelse på dekket.....	197
Blendingsfoldegardin, førervindu.....	47
Åpne	65
Sikre	47
Stenge	65
Blendingsfoldegardin, passasjervindu.....	47
Åpne	65
Sikre	47
Stenge	65
Blendingsfoldegardin, rengjøre	171
Blendingsfoldegardin, takluke med sveiveløfting	
Åpne	70
Stenge	70
Blendingsfoldegardin, vinduer	
Åpne	65
Stenge	65
Blendingsfoldegardin, vippe-takluke	
Åpne	67
Stenge	67
Blendingsgardin, rengjøre	170
Blendingsgardin, takluke med vifte	
Åpne	71
Stenge	71
Blendingsgardin, taklukesveiv	
Åpne	69
Stenge	69
Blinklys, se retningsviser	191
Bluetooth	100
Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing)	100
Slå på/av	100
Boenhets-batteri	102
Battarialarm	116
Energistatus	105
Feillokalisering.....	204, 205
Lade.....	104
Merknader	102
Monteringssted	103
Sikringer	120
Spenning, indikering.....	114
Utladning	104

Boenhetsdør	57, 59
Myggnetting	60
Boenhetsdør, innvendig	
Åpne.....	58
Låse	58
Boenhetsdør, utvendig	
Åpne.....	58
Låse	58
Bord.....	75, 76
Bord med søylebordben	
Bordplate, dreie.....	76
Bordplate, forskyve	76
Brann	
Oppførsel ved	11
Slukking	11
Brannfare, unngå	11
Brannvern	11
Bremseanlegg, feillokalisering	203
Bremser.....	40
Kontrollere.....	40, 203
Butangass	15, 90

C

Campingflasker, bruke	16, 91
-----------------------------	--------

D

Dekk	
Bæreevne	198
Dekktrykk	200
Dekkvalg	196
Generelle råd	195
Håndtering av dekkene.....	197
Merking	197
Økt slitasje	13, 36, 195, 200
Dekkskifte se hjulbytte	198
Deler se tilleggsutstyr.....	12
Dimensjoner, se tekniske data.....	215
Dører	
Boenhetsdør	57
Feillokalisering	212
Lås	58, 59
Dørlås.....	58, 59
Driftsmåter, kjøleskap (Thetford)	149
Driftsmåter, klimaanlegg (Truma)	132
Driftsmåter, varmlufts-varmeanlegg.....	129
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Truma)	129
Drikkevann-påfyllingsstuss	
Åpne.....	156
Stenge.....	156
Dugg se kondens	61, 62
Dusj.....	160

E

Eksosavtrekk på høyre side	124
Ekstern gasstillkobling.....	92
Elektrisk anlegg	
230 V-tilkobling, feillokalisering	203
Begrepsforklaringer	99
Belysning, feillokalisering	203
Feillokalisering.....	203
Sikkerhetsanvisninger	16
Elektrisk justerbare ytterspeil	46
Elektrisk vindusheis	
Åpne	46
Stenge	46
Energistatus, boenhets-batteri	105

F

Faktisk kjøretøyvekt	18, 21
Feillokalisering	
12 V-forsyning	204
230 V-tilkobling.....	203
Batteri	204
Belysning	203
Boenhets-batteri.....	204
Bremseanlegg	203
Elektrisk anlegg.....	203
Gassanlegg	206
Gasskomfyr	206
Innvendig dør	212
Karosseri	212
Kjøleskap.....	209
Klimaanlegg.....	208
Møbelklaffer.....	212
Startbatteri.....	204
Toalett	211
Vannforsyning	211
Varmeanlegg.....	207
Varmlufts-varmeanlegg	207
Varmtvannsbereder	207
Felgdimensjoner	198
Felgtype.....	195
Fjernkontroll, sentrallås	57
Fjernstyring Truma-apparater	
Bluetooth	136
Mobilnett	136
Fjernsynsapparat.....	34
Flatskjerm	34, 77
Plassere	77
Før kjøring	17
Førerør, innvendig	
Åpne	59
Låse.....	59

Førerør, utvendig		Gasstrykkregulator, skrueforbindelser	91
Åpne	59	GRP-deler, stell	167
Låse	59	Grunnutstyr	19
Førersete	43		
Armlenene, stille inn	44	H	
Dreie i kjøreposisjon	44	Håndbremse	51
Innstilles i setets lengderetning	44	Dra til	12
Ryggstø, stille inn	44	Håndtering av dekkene	197
Setehelling, stille inn	44	Henvisningsklistremerker	194
Setehøyde, stille inn	44	Hevebord	75
Første igangsetting	17	Bordhøyde, stille inn	75
Forteltlampe	191	Bordplate, forskyve	75
Frostfare	153, 157	Ominnredning til sengebase	75
Fullstendig utlading	99	Hjulbytte	198
Fyllenivåmåler for toalett	161	Tiltrekningsmoment	199
		Ved alufelger	200
		Holdebremse, se håndbremse	51
G		Hovedbryter 12 V	114
Gassanlegg		Høyt gassforbruk	14, 89, 206
Betjening	94	Høytrykksspyler, vaske med	165
Defekt	14, 89, 206	Hvilespenning	99
DuoControl	94	Hvilestrøm	99
Feillokalisering	206		
Gassflasker, skifte	94	I	
Generelle råd	14, 89	Igangsetting	
Ingen gass	206	Etter lagring over vinteren	180
Omkoblingsautomatikk	94	Etter midlertidig lagring	180
Gassavstengeventil	91	Indikeringer	
Symboler	91, 123	Batterispenning	114
Gassfilter	97	Fyllenivå spillvannstank	116
Skifte	185	Fyllenivå vanntank	116
Gassflasker	90	Innebelysning	193
Sikkerhetsanvisninger	15, 90	Innebelysning, feillokalisering	203
Skifte	96, 98	Innebygde apparater	123
Utskifting (med gasskaputtrekk)	93	Anvisninger	12
Gassgrill	139, 141, 144, 146	Innvendig dør, feillokalisering	212
Slå av	142, 146	Innvendig stell	170
Slå på	142, 146	Insektnettsjalusi, rengjøre	170
Gasskap	15, 90	Insektnettsjalusi, takluke med sveiveløfting	
Uttrekkbar	93	Åpne	70
Gasskaputtrekk	93	Stenge	70
Gasskomfyr	139, 144	Insektnettsjalusi, vinduer	
Feillokalisering	206	Åpne	65
Rengjøre	171	Stenge	65
Slå av	140, 145	Insektnettsjalusi, vippe-takluke	
Slå på	140, 145	Åpne	68
Gasskomfyr se også komfyr	139, 144	Stenge	68
Gasslukt	14, 89, 206	Inspeksjoner	184
Gassregulator	35	Inspeksjonsarbeider	184
Gass-stekeovn	139, 144		
Slå av	144, 147		
Slå på	143, 147		
Gasstilkobling, ekstern	92		

J	
Jordfeilbryter	117
Kontrollere	122
K	
Kabeltrommel	118
Kamera	
Bakre kamera	47
Ryggekamera	47
Kjettinger	35
Kjøleskap	54, 148
Å veksle mellom energikildene	149
Dørlås	152
Driftsmåter	149
Feillokalisering	209
Luftegitter, ta av	148
Slå på	150
Vinterdeksel	148
Kjøleskapdør	
Åpne	152
Blokkere i luftestilling	152
Kjøleskapets luftegitter, ta av	148
Kjørehastighet	40
Kjøretøy, vaske	166
Kjøretøylysning, se belysning	187
Kjøring	39
Klaffelås	
Åpne	61
Stenge	61
Klimaanelegg (Truma)	132
Automatisk drift	133
Belysning	135
Driftsmåter	132
Fjernkontroll	133
Kjøling	134
Luftfordeling	134
Omluft	134
Slå av	133
Slå på	133
Stille drift	135
Timer	135
Varmeanlegg	134
Klimaanelegg, feillokalisering	208
Kloakktank	
Tømme	162
Uttak	162
Kobling av tilhenger	14
Generelle råd	32
Sikkerhetsanvisninger	14
Kokeplass	137
Komfyr	139, 144
Komfyr se gasskomfyr eller gasstekeovn	138
Kondens på akrylglass-dobbeltvinduet	62
Kondens på gulv-understellforskruinger	61
Kontrolllampe, 12 V	114
Kontrolllampe, 230 V-forsyning	117
Kontroller se sjekklister	36
Kontroller, lovlige	183
Kontrollfrister	183
Kontrollpanel, varmlufts-varmeanlegg	125
Konturlys	191
Konvensjonell belastning	20
Kvelningsfare	12, 61
L	
Lagring	
Avstengning, midlertidig (toalett)	163
Generelt	177
Midlertidig	177
Lamper	193
Innstillingstrinn	80
Rengjøre	170
Lås	
Boenhetsdør	58, 59
Førerør	59
Utvendig luke	60, 61
Last se også belastning	17
Lastestativ for taklast	27
Lekkasjevann i kjøretøyet	211
Lettmetallfelger se alufelger	200
Lovlige kontroller	183
Luftdysene, stille inn	125
Lufting	61
Bad	160
Lyspærer, skifte	
Belysning bak	190
Belysning front	188
Belysning side	191
Boenhet	193
Lyspærere typer, utvendige	192
Nummerskiltlys	190
Tredje bremselys	190
Utelys	187
M	
Markeringslys	191
Markise	54
Mekaniske støttebein	
Lengde, justere	53
Skyve ut	53
Trekke in	53
Miljøvernansvisninger	10
Møbelflater, rengjøre	170

Møbelklaffer, feillokalisering.....	212
Monteringssted	
Batteri-valgbryter.....	112
Boenhets-batteri.....	103
Litiumbatteri	107
Startbatteri	102
Strømsentral (EBL 30)	111
Truma iNet-Box.....	137
Motorlokk.....	47
Åpne.....	48
Stenge.....	48
Motorrom, stell	167
Myggnetting, rengjøre	170
Myggnetting, sveivetakluke	
Åpne.....	69
Stenge.....	69
Myggnetting, takluke med vifte	
Åpne.....	70
Stenge.....	70

N

Nedfellbar seng	
Åpne.....	81
Sikkerhetsnett	82
Stenge.....	81
Stige.....	82
Nedfellbar seng, elektrisk betjent.....	82
Nøddrift	84
Senke	83
Sikkerhetsbelter, stramme	84
Stige.....	84
Nøkkelsett	17

O

OEM-Service.....	36
Oljenivå, kontrollere	49
Ominnredning til senger	85
Sittebenk til barneseng	86
Oppbevaringsrom	72
Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet	73
Oppkjøringsklosser	51
Overbelastning.....	22
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	172

P

Påfyllingsstuss for drivstoff	49
Panel (LT 94)	113
Panel, se også indikeringer.....	113
Passasjersete.....	43
Armlenene, stille inn.....	44
Dreie i kjøreposisjon	44

Innstilles i setets lengderetning	44
Ryggstø, stille inn	44
Setehelling, stille inn.....	44
Setehøyde, stille inn	44
Passasjervindu	
Åpne	63
Stenge	63
Personlig utstyr.....	21
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre	170
Propangass	15, 90
Putetrekk, rengjøre	172
PVC-gulvbelegg, rengjøre	170

R

Reisebarnesenger	81, 82
Rengjøre se stell.....	165
Reserveleder	193
Reservehjul.....	197
Reservenøkkel.....	194
Resirkuleringsvifte	125
Retningsviser	191
Ryggekamera	47

S

Sanitæranlegg	153
Monteringssteder.....	164
Satellittanlegg.....	78, 80
Med automatisk antenneposisjonering....	78, 80
Senger	81
Enkelt seng bak, liggeflate forlengelse.....	86
Ominnredning til senger	85
Skjerm/sengehest.....	88
Bakre seng	87
Sentrallås.....	57
Fjernkontroll.....	57
Låse.....	58
Låse opp.....	57
Serienummer	194
Service- og distribusjonspartnere.....	183
Seter, dreie	71
Setevarme	45
Sikkerhets-/avtappingsventil varmtvannsbereder	128
Sikkerhetsanvisninger	11
Brannvern	11
Elektrisk anlegg	16
Hjulbytte	198
Kobling av tilhenger.....	14
Kokeplass	137
Trafikksikkerhet	12
Vannanlegg	16

Sikkerhetsbeltepanel.....	41, 74	Stell.....	165
Montering.....	74	Blendingsfoldegardin.....	171
Sikkerhetsbelter.....	40	Blendingsgardin.....	170
Rengjøre.....	171	GRP-deler.....	167
Riktig festing.....	41	Høytrykksspyler, vaske med.....	165
Sikkerhetsnett, nedfellbar seng.....	82, 84	Innvendig stell.....	170
Sikringer		Innvendige plastdeler.....	170
230 V-sikring.....	117, 122	Insektnettsjalusi.....	170
For Thetford-toalett.....	121	Kjøkkeninnredning.....	171
For TV-satellittanlegg.....	121	Lagring.....	177
På reléboks AD01.....	120	Lamper.....	170
På strømsentral EBL 30.....	121	Møbelflater.....	170
Sikringer 12 V.....	119	Motorrom.....	167
Ved boenhets-batteriet.....	120	Myggnetting.....	170
Ved startbatteriet.....	119	Om vinteren.....	176
Sikringer 12 V.....	119	Overflater i rustfritt stål.....	172
For Thetford-toalett.....	121	Putetrekk.....	172
For TV-satellittanlegg.....	121	PVC-gulvbelegg.....	170
På reléboks AD01.....	120	Sikkerhetsbelte.....	171
Ved boenhets-batteriet.....	120	Skinntrekk.....	172
Ved startbatteriet.....	119	Spillvannstank.....	176
Sikringsknapp, vindu med åpning utover.....	63	Stigtrinn.....	169
Sittebenk, ominnredning til barnesenger.....	86	Takluke.....	169
Sitteplassforordning.....	45	Teppegulv.....	170
Sjekkliste		Undergulv.....	167
For igangsetting etter lagring.....	180	Utvendig stell.....	165
Før kjøring.....	36	Vannanlegg.....	174
Trafikksikkerhet.....	36	Vannledninger.....	175
Skinntrekk, rengjøre.....	172	Vanntank.....	174
Skumringslys, slå på/av.....	80	Vaske.....	166
Slepeøye, montere.....	50	Ved midlertidig lagring.....	177
Sleping.....	50	Vindusruter.....	166
Smartbatterisystem.....	107	Vindusspyleranlegg.....	168
Solceller.....	106	Vindusvisker.....	168
Spillvannsmengde, indikere.....	116	Stige bak.....	27
Spillvannsslange.....	159	Folding nedover.....	28
Spillvannstank.....	158	Folding oppover.....	28
Feillokalisering.....	211	Stige, nedfellbar seng.....	82
Fyllenivå, indikere.....	116	Stigtrinn.....	33, 51
Rengjøre.....	176	Stell.....	169
Stell.....	176	Varselsignal.....	33
Tankalarm.....	116	Stigtrinn, førerdør.....	33
Tappekran.....	159	Still inn sete.....	43
Tømme.....	159	Støttebein.....	53
Startbatteri		Lengde, justere.....	53
Batterialarm.....	116	Skyve ut.....	53
Feillokalisering.....	204	Trekke in.....	53
Lade.....	102	Støttekloss.....	51
Monteringssted.....	102	Støttelast.....	32
Sikringer.....	119	Støtter se støttebein.....	53
Spenning, indikering.....	114	Strømsentral (EBL 30).....	110
		Monteringssted.....	111
		Oppgaver.....	111

Sveivetakluke	68	Tilkoblingsledning se 230 V-tilkobling	118
Åpne	68	Tillatt totalvekt, se teknisk tillatt totalvekt	18
Blendingsgardin, åpne	69	Tilleggslast	17
Blendingsgardin, lukke	69	Beregning	21
Myggnetting åpne	69	Eksempel på beregning	19
Myggnetting, stenge	69	Sammensetning	19
Stenge	68	Tilleggsutstyr	21
Sykelstativ		Beskrivelse	9
Belastning	31	Merking	9
Kjøring med lastet sykkelstativ	31	Sikkerhetsanvisninger	12
Symboler for gassavstengeventiler	91, 123	Vekter	213
Symboler for sikkerhetsinstruksjoner	9	Tiltrekkingmoment, hjul	199
		Toalett	160
T		Feillokalisering	211
Tåkelys	189	Midlertidig lagring	163
Taklast	27	Sikring	121
Takluke med sveiveløfting	69	Ventilasjonssystem	163
Åpne	69	Vinterdrift	163
Blendingsfoldegardin	70	Tømning	
Feillokalisering	212	Kloakk	10
Insektnettsjalusi	70	Søppel	10
Stenge	69	Spillvann	10
Takluke med vifte	70	Trafikksikkerhet	36
Åpne	70	Anvisninger for	12
Blendingsgardin	71	Sjekkliste	36
Boost-funksjon	71	TV-anlegg	77
Lufttilførsel	71	Typeskilt	194
Myggnetting	70		
Stenge	70	U	
Utlufting	71	Undergulv, stell	167
Vifte, slå av	71	USB-stikkontakter	101
Vifte, slå på	71	Utelys	36
Takluker	66	Feillokalisering	203
Stell	169	Lyspærer, skifte	187
Sveivetakluke	68	Utvendig stell	165
Takluke med sveiveløfting	69	Utvendige luker	60
Takrail, belastning	27	Klaffelås	60, 61
Takreling	27		
Tanken	49	V	
Tanklokk, se påfyllingsstuss til drivstoff	49	Vannanlegg	
Tappekran, spillvannstank	159	Desinfisering	175
Teknisk tillatt totalvekt	18, 21	Påfylling	155
Tekniske data	215	Rengjøre	174
Teppegulv, rengjøre	170	Sikkerhetsanvisninger	16
Thetford-toalett		Stell	174
Fyllenivåmåler	161	Tømme	157
Skyver, åpne	161	Vannforsyning	
Skyver, lukke	161	Feillokalisering	211
Spyle ned	161	Generelt	153
Tilbehør, montering	12	Vannledninger, rengjøre	175
Tilhengerkobling	32	Vannmengde, indikere	116
Med avtagbar kulehals	32	Vannpumpe	153, 154, 155

Vanntank	
Fyllenivå, indikere	116
Påfylling	156
Rengjøre	174
Tankalarm	116
Vann, fyller	156
Vann, tappe	157
Vannmengde, redusere	157
Varme i frontruten	34
Slå av	34
Slå på	34
Varme, ytterspeil	46
Varmeanlegg	123
Feillokalisering	207
Første igangsetting	124
Luftdysene, stille inn	125
Resirkuleringsvifte	125
Varmluftfordeling	124
Varmluftfordeling	124
Varmluft-varmeanlegg	125
Driftsmåter	129
Feillokalisering	207
Kontrollpanel	125
Resirkuleringsvifte	125
Varmtvannsbereder	123
Varmtvannsbereder (Truma)	125
Driftsmåter	129
Feillokalisering	207
Sikkerhets-/avtappingsventil	128
Tømme	128
Vann, fyller	128
Varmtvannsberedning, slå av	128
Varmtvannsberedning, slå på	127
Varselmerker	194
Varselsignal, stigtrinn	33
Vaske med høytrykksspyler	165
Vedlikeholdsarbeid	184
Kjøleskap	185
Kokeplass	185
Vekselretter	107
Vekt i kjørekklar tilstand	19
Vekt og tilleggsutstyr	213
Ventilasjonssystem (toalett)	163
Vindu med åpning utover	
Åpne	63
Blendingsfoldegardin	65
Insektnettsjalusi	65
Langvarig lufting	64
Stenge	64
Vinduer	62
Blendingsfoldegardin	65
Insektnettsjalusi	65
Vindusheis	
Åpne	46
Stenge	46
Vindusruter, rengjøre	166
Vindusspyleranlegg, stell	168
Vindusspylervæske, fyller	48
Vindusvisker, stell	168
Vindusviskerblad, skifte	186
Vintervedlikehold	176
Vippe-takluke	67
Åpne	67
Blendingsfoldegardin	67
Insektnettsjalusi	68
Låse i luftstilling	67
Stenge	67
Y	
Ytterspeil, elektrisk justerbare	
Justere	46
varme	46